

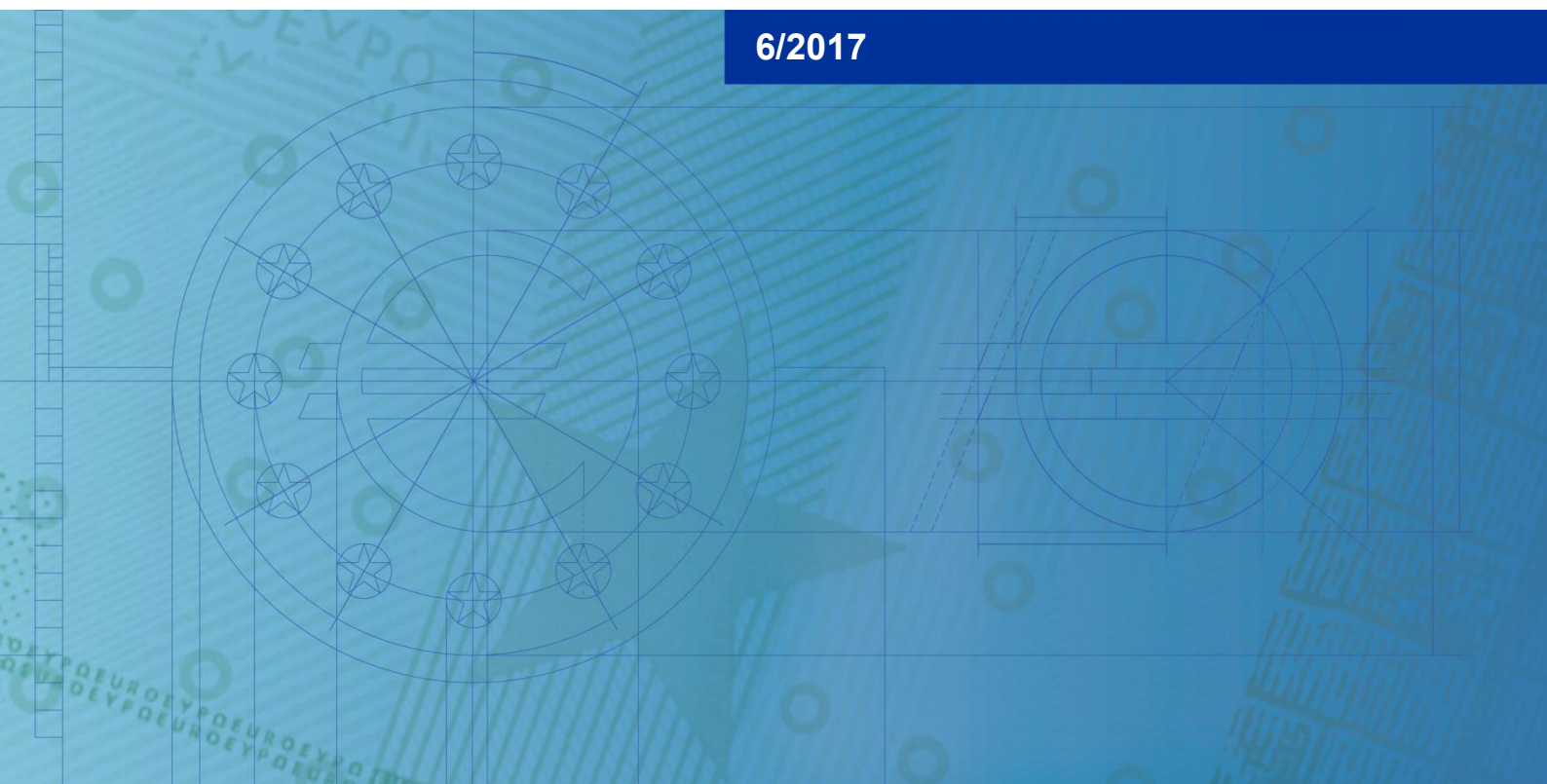

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

6/2017

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	5
2. Finanšu norises	11
3. Saimnieciskā darbība	17
4. Cenas un izmaksas	23
5. Nauda un kredītu atlikumi	28
6. Fiskālās norises	35
Ielikumi	37
1. Ieguldījumu dinamika attīstītajās valstīs kopš finanšu krīzes	37
2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2017. gada 3. maijs–25. jūlijs)	42
3. Nesenā euro zonas darbaspēka piedāvājuma dinamika	47
4. Bezdarba samazināšanās vēsturiskā perspektīvā	52
5. Strukturālo reformu nepieciešamība euro zonā: lielo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas	56
6. Bāzes efektu ietekme uz prognozēto SPCI inflācijas tendenci	61
7. Naudas bāze, plašā nauda un AIP	64
Raksts	
1. <i>Modelling euro banknote quality</i> (Euro banknošu kvalitātes modelēšana) ¹ Box 1 <i>Modelling country-specific cash cycles based on real data</i> (1. ielikums. Uz reāliem datiem balstīta konkrētu valstu skaidrās naudas aprites ciklu modelēšana) ¹	
Statistika	68

¹ Raksts un ielikums pieejami šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

ECB Padome 2017. gada 7. septembra monetārās politikas sanāksmē izteica vērtējumu, ka, lai gan pašreizējā ekonomiskā izaugsme rada pārliecību, ka inflācija pakāpeniski atgriezīsies noteiktā inflācijas mērķa līmenī, tā pagaidām pietiekami neatspoguļojas spēcīgākā inflācijas dinamikā. Dažādās valstīs un sektoros joprojām plaši vērojama noturīga ekonomiskā izaugsme, kas 2017. gada 1. pusgadā paātrinājās straujāk, nekā gaidīts. Vienlaikus nesena valūtas kursa svārstīgums ir nenoteiktības avots, ko nepieciešams monitorēt saistībā ar tā iespējamo ietekmi uz cenu stabilitātes vidēja termiņa perspektīvu. Pamatā esošās inflācijas rādītāji pēdējos mēnešos nedaudz uzlabojušies, taču kopumā vēl arvien ir zemā līmenī. Tāpēc joprojām nepieciešams saglabāt ļoti būtisku stimulējošo monetārās politikas pasākumu apjomu, lai pamatā esošās inflācijas spiediens pakāpeniski palielinātos un labvēlīgi ietekmētu kopējās inflācijas dinamiku vidējā termiņā. Tādējādi Padome saglabāja monetārās politikas nostāju, un rudenī lems par politikas instrumentu kalibrēšanu periodam, kas sāksies ar nākamo gadu.

Padomes 2017. gada 7. septembra sanāksmes laikā veiktais tautsaimniecības un monetārais novērtējums

ECB monetārās politikas pasākumiem veicinot iekšzemes pieprasījumu, euro zonas ekonomiskā izaugsme turpinās un kļūst arvien noturīgāka. Euro zonas reālais IKP 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni paaugstinājās par 0.6% (1. ceturksnī – par 0.5%). Reālā IKP pieaugumu galvenokārt veicina iekšzemes pieprasījums. Privāto patēriņu nosaka nodarbinātības kāpums, ko pozitīvi ietekmējušas arī iepriekšējās darba tirgus reformas, un mājsaimniecību labklājības pieaugums. Ļoti labvēlīgi finansēšanas nosacījumi un uzņēmumu peļņitspējas uzlabošanās turpina veicināt ieguldījumu atjaunošanos. Apsekojumi un īstermiņa rādītāji apstiprina spēcīga kāpuma tempa perspektīvu tuvākajā laikā.

Euro zonas eksportu veicinās plaši vērojamā globālā atveseļošanās.

Paredzams, ka pasaules ekonomiskās aktivitātes pieaugums paātrināsies mērenā tempā, ko noteiks turpmāka atbalstoša monetārā un fiskālā politika attīstītajās valstīs un atveseļošanās procesi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, kas ir izejvielu eksportētājvalstis. Pēc būtiskas uzlabošanās gadu mijā pasaules tirdzniecības izaugsmes temps nesen samazinājies, tomēr apsteidzošie rādītāji joprojām liecina par pozitīvām izredzēm. Kopumā plaši vērojamā globālā atveseļošanās mazinās spēcīgāka valūtas kursa, kas kopš Padomes monetārās politikas sanāksmes jūnijā palielinājies par 3.4% ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē, iespējamo ietekmi uz eksportu.

ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz reālā IKP gada pieaugumu par 2.2% 2017. gadā, 1.8%

2018. gadā un 1.7% 2019. gadā. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm paredzamais izaugsmes temps 2017. gadam koriģēts un paaugstināts, bet pēc tam kopumā nav mainīts. Euro zonas izaugsmes perspektīvu apdraudošie riski joprojām ir kopumā līdzsvaroti. No vienas puses, pašreizējais pozitīvais cikliskais temps palielina iespējas panākt straujāku, nekā gaidīts, ekonomisko uzplaukumu. No otras puses, joprojām pastāv lejupvērsti riski, kas galvenokārt saistīti ar globāliem faktoriem un norisēm valūtas tirgos.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2017. gada augustā pieauga līdz 1.5% (jūlijā – 1.3%). Tā kāpums atspoguļoja augstāku enerģijas cenu un (mazāk) apstrādātās pārtikas cenu inflāciju. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, gada kopējā inflācija, visticamāk, gada beigās īslaicīgi samazināsies, lielākoties atspoguļojot ar enerģijas cenām saistīto bāzes efektu ietekmi, bet pēc tam atkal palielināsies.

Lai gan pamatā esošās inflācijas rādītāji pēdējos mēnešos nedaudz uzlabojusies, tie vēl neliecina par pārliecinošu un ilgtspējīgu augšupvērstu tendenci. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) augustā bija 1.2% (tāda pati kā jūlijā) un par 0.4 procentu punktiem augstāka salīdzinājumā ar 2016. gada pēdējā ceturkšņa vidējo rādītāju. Iekšzemes, īpaši darba tirgus radītais, cenu spiediens joprojām ir ierobežots. Gaidāms, ka vidējā termiņā euro zonas pamatā esošā inflācija pakāpeniski palielināsies, un to veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, turpmāka ekonomiskā izaugsme, atbilstoša pakāpeniska tautsaimniecībā neizmantoto resursu apjoma mazināšanās un darba samaksas kāpums.

ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI gada inflācija 2017. gadā būs 1.5%, 2018. gadā – 1.2% un 2019. gadā – 1.5%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm kopējās SPCI inflācijas perspektīva koriģēta un nedaudz pazemināta, galvenokārt atspoguļojot neseno euro kursa pieaugumu.

Paredzams, ka euro zonas budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā (2017.–2019. gadā) turpinās samazināties saistībā ar ciklisko nosacījumu uzlabošanos un procentu maksājumu sarukumu. Saskaņā ar ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīta rādītājs saruks no 1.5% no IKP 2016. gadā līdz 0.9% no IKP 2019. gadā. Tomēr, neraugoties uz labvēlīgo izaugsmes dinamiku, strukturālais deficīts nesamazinās.

Neraugoties uz nelielu mēneša svārstīgumu, naudas rādītāju pieauguma temps saglabājās stabils. Turpinājusies privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma atjaunošanās. Vienlaikus tiek lēsts, ka 2017. gada 2. ceturksnī nedaudz samazinājusies nefinanšu sabiedrību kopējā ārējā finansējuma gada plūsma.

Pēdējos gados īstenoto monetārās politikas pasākumu ietekme joprojām būtiski atbalsta aizņemšanās nosacījumus.

Kopš Padomes jūnija monetārās politikas sanāksmes euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmes kopumā nav mainījušās. Uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības salīdzinājumā ar bezriskā procentu likmi mazliet sarukušas un joprojām ir līmenī, kas zemāks nekā 2016. gada marta sākumā, kad tika publiskota "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma".

Monetārās politikas lēmumi

Ņemot vērā tautsaimniecības analīzes rezultātus, kā arī monetārās analīzes sniegtos signālus, Padome apstiprināja, ka nepieciešams ļoti būtiskā apjomā saglabāt stimulējošās monetārās politikas pasākumus, lai nodrošinātu stabilu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes un paredz, ka tās saglabāsies pašreizējā līmenī ilgāku laiku un daudz ilgāk par neto aktīvu iegāžu periodu. Attiecībā uz nestandarta monetārās politikas pasākumiem Padome apstiprināja, ka plānots veikt neto aktīvu iegādes ar pašreizējo mēneša apjomu 60 mljrd. euro līdz 2017. gada decembra beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk, bet jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa korekcija atbilstoši tās inflācijas mērķim. Neto iegādes tiek veiktas vienlaikus ar aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas atkārtotu ieguldīšanu, pienākot to dzēšanas termiņam. Turklāt Padome vēlreiz apstiprināja, ka tad, ja perspektīva kļūst mazāk labvēlīga vai finansiālie nosacījumi neatbildīs turpmākai virzībai uz noturīgu inflācijas līmeņa korekciju, tā ir gatava paplašināt AIP apjomu un/vai ilgumu. Padome šoruden lems par politikas instrumentu kalibrēšanu periodam, kas sāksies ar nākamo gadu, ņemot vērā gaidāmo inflācijas līmeni un finanšu nosacījumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu stabilu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

1. Ārējā vide

Pasaules tautsaimniecības izaugsme turpinās spēcīgā tempā. Pēc īslaicīga tempa krituma atsevišķās valstīs gada sākumā dati liecina par pasaules IKP kāpuma atjaunošanos. Nākotnē prognozēts, ka pasaules ekonomiskās aktivitātes pieaugums paātrināsies mērenā tempā, un to noteiks turpmāka atbalstoša monetārā un fiskālā politika attīstītajās valstīs un atveseļošanās procesi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, kas ir izejvielu eksportētājvalstis. Pēc būtiskas uzlabošanās gadu mijā pasaules tirdzniecības izaugsme nesen palēninājusies, tomēr apsteidzošie rādītāji joprojām liecina par pozitīvām izredzēm. Paredzams, ka, samazinoties neizmantotās jaudas apjomam pasaules līmenī, pasaules inflācijas līmenis paaugstināsies.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Pasaules tautsaimniecības izaugsme turpinājusies stabilā tempā. Pēc

1. ceturksnī atsevišķās valstīs vērotā īslaicīgā tempa krituma jaunākie dati un uz apsekojumiem balstīti rādītāji liecina par pasaules tautsaimniecības izaugsmes atjaunošanos. No attīstītajām valstīm 2. ceturksnī IKP kāpums atjaunojās ASV, patēriņa izdevumiem un krājumos veiktajiem ieguldījumiem atkal augot straujāk salīdzinājumā ar iepriekšējiem vājam rezultātiem, ko veicināja darbaspēka piedāvājuma samazināšanās un spēcīgie mājsaimniecību konfidences rādītāji. Japānā 2. ceturksnī bija vērojams straujš aktivitātes kāpums, ko veicināja labvēlīga ārējā vide un fiskālie stimuli. Turpretī aktivitāte Apvienotajā Karalistē joprojām bija samērā vāja, jo mājsaimniecību ienākumus ietekmēja inflācijas kāpums un reālās darba samaksas kritums. No jaunajām tirgus ekonomikas valstīm Brazīlijā un Krievijā aktivitāti veicināja izaugsmes atjaunošanās pēc dziļas recesijas, bet Indijā un Ķīnā saglabājās noturīgs tautsaimniecības pieauguma temps.

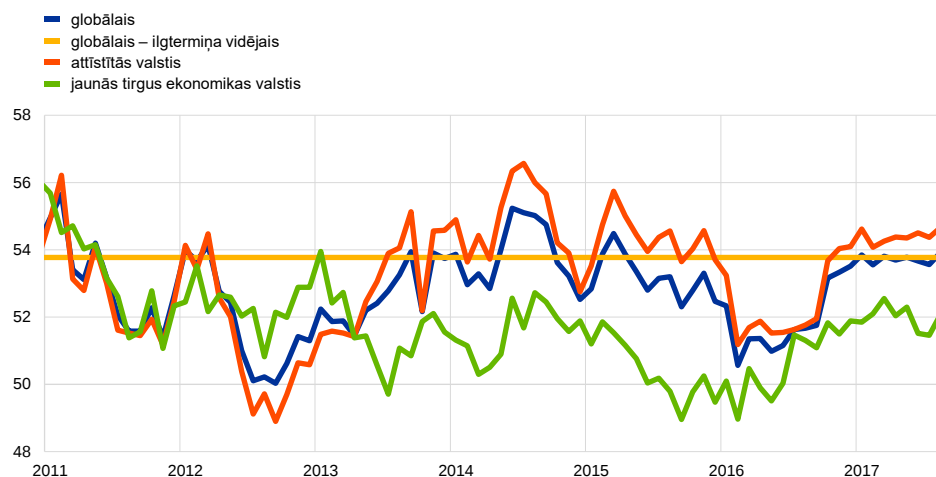
Apsekojuma rādītāji liecina, ka tuvākajā laikā globālā izaugsme būs noturīga.

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI (neietverot euro zonu) augustā bija nedaudz lielāks par ilgtermiņa vidējo rādītāju. Apsekojums liecina par straujāko izaugsmes tempu kopš 2015. gada sākuma (sk. 1. att.). Noskaņojuma apsekojuma rādītāji dažos pēdējos mēnešos arī palielinājušies.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI

(difūzijas indekss)

Avoti: Haver Analytics, Markit un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā. "Ilgtermiņa vidējais" attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2017. gada augustam.

Globālie finanšu nosacījumi kopumā joprojām ir labvēlīgi. Neliela svārstīguma un vēlmes izvairīties no riska apstākļos situācija attīstīto valstu kapitāla vērtspapīru tirgos pēdējās nedēļās kopumā nemainījās. ASV un Apvienotajā Karalistē ilgtermiņa procentu likmes pāris pēdējos mēnešos kļuvušas mērenākas. Japānā peļņas likmes bija stabilas, atspoguļojot Japānas Bankas īstenoto peļņas likmju līknes kontroles programmu. Jaunajās tirgus ekonomikas valstīs finanšu nosacījumus pozitīvi ietekmē arī labākas globālās izaugsmes perspektīvas gaidas noturīgu kapitāla plūsmu apstākļos. Ķīnā finanšu nosacījumu stingrība nedaudz mazinājusies pēc perioda, kurā valsts ieviesa būtiski stingrākus finanšu nosacījumus, cenšoties ierobežot aizņemto līdzekļu īpatsvara kāpumu finanšu sistēmā.

Attīstītajās valstīs saglabājas stimulējoša monetārā politika, un dažu jauno tirgus ekonomikas valstu centrālās bankas pazeminājušas savas procentu likmes. Atbilstoši tirgus gaidām Federālo rezervju sistēma savā jūnija sanāksmē paaugstināja procentu likmes. Tā paziņoja arī par nodomu vēlāk gada gaitā sākt bilances normalizēšanas pasākumus. Tomēr tirgi, nosakot cenas, turpina ņemt vērā tikai ļoti pakāpenisku stingrākas monetārās politikas ieviešanu ASV un paredz, ka citu attīstīto valstu centrālās bankas saglabās savu stimulējošo nostāju. No jaunajām tirgus ekonomikas valstīm dažas izejvielu eksportētājvalstis pazemināja savas politikas procentu likmes, jo mazinājās inflācijas spiediens un nostiprinājās valūtas kurss.

Nākotnē prognozējama pakāpeniska globālās ekonomiskās aktivitātes pastiprināšanās. Attīstīto valstu perspektīva ir pieticīga attīstība, ko veicinās turpmāka atbalstoša monetārā un fiskālā politika, turpinoties cikliskam atveseļošanās procesam un pakāpeniski izzūdot ražošanas apjoma starpībai. No jaunajām tirgus ekonomikas valstīm perspektīvu pozitīvi ietekmē noturīga izaugsme Ķīnā un Indijā, kā arī izejvielu eksportētājvalstu atgūšanās no būtiskiem nelabvēlīgiem šokiem, kas skāruši to tirdzniecības nosacījumus.

Tomēr globālās attīstības temps joprojām būs lēnāks par līmeni pirms krīzes, un tas atbilst aplēsēm, kas liecina, ka pēdējos gados izaugsmes potenciāls vairākumā attīstīto valstu un jauno tirgus ekonomikas valstu ir samazinājies. Viens no palēnināšanos noteicošajiem faktoriem bija vājie kapitālieguldījumi. 1. ielikumā sīkāk aplūkoti attīstības valstīs vērotās vājās ieguldījumu izaugsmes pamatā esošie faktori.

Gaidāms, ka aktivitāte ASV pastiprināsies. Paredzams, ka ASV dolāra vērtības nesensais kritums un globālās izaugsmes pastiprināšanās veicinās neto eksporta ieguldījumu izaugsmē. Mājokļa un kapitāla vērtspapīru cenu kāpumam vienlaikus ar spēcīgu patērētāju konfidenci un ierobežotu darbaspēka piedāvājumu vajadzētu vēl vairāk veicināt patēriņa izdevumu pieaugumu. Uzņēmumi ziņo par peļņas uzlabošanos un augstiem uzņēmēju konfidences rādītājiem, tādējādi paredzams stabils investīciju kāpums. Tomēr tirgus gaidas attiecībā uz fiskālo stimulu samazināšanu pozitīvi ietekmēs ekonomisko aktivitāti mazāk, nekā tika gaidīts iepriekš. Turklāt tuvākajā laikā pastāv zināma nenoteiktība attiecībā uz viesuļvētras "Hārvijs" ietekmi uz ekonomisko aktivitāti tās skartajos reģionos.

Apvienotajā Karalistē tuvākajā laikā gaidāms joprojām samērā neliels reālā IKP pieaugums. Lai gan paredzams, ka Lielbritānijas sterliņu mārciņas vērtības kritums varētu veicināt eksportu, inflācijas kāpums samazinās mājāsaimniecību reālos ienākumus un privāto patēriņu. Arī paaugstinātā nenoteiktība attiecībā uz Apvienotās Karalistes tirdzniecības režīmu nākotnē nelabvēlīgi ietekmē investīcijas.

Stimulējošā politika Japānā turpina veicināt attīstību. Tuvākajā laikā stimulējošai monetārajai politikai un fiskālo stimulu programmai vajadzētu veicināt iekšzemes pieprasījumu, bet eksportam vajadzētu pakāpeniski atveseļoties, uzlabojoties ārējam pieprasījumam. Tomēr tālākā nākotnē paredzams, ka aktivitāte samazināsies, vairāk pietuvojoties tās potenciālajam rādītājam, jo mazināsies fiskālais atbalsts un neizmantoto resursu apjoms tautsaimniecībā. Turklāt, neraugoties uz dinamisku jaunu darbvieta veidošanos, darba samaksas kāpums joprojām ir pieticīgs, mazinot privātā patēriņa kāpuma izredzes.

Ķīnā aktivitātes kāpums joprojām ir spēcīgs, un to veicina noturīgs patēriņš un dinamiskais mājokļu tirgus. Lai gan domājams, ka fiskālā politika joprojām būs atbalstoša, valsts pastiprinātā pievēršanās arī finanšu stabilitātes risku ierobežošanai, palēninoties investīciju kāpumam, visticamāk, noteiks pakāpenisku līdzsvara maiņu.

Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs izaugsmi sekmēs spēcīgs patēriņš, kā arī investīcijas, ko veicinās ES struktūrfondu līdzekļi. Lai gan gaidāms pakāpenisks inflācijas kāpums, atspoguļojot enerģijas cenu krituma ietekmes mazināšanos, prognozēts, ka reāli rīcībā esošie ienākumi veicinās IKP pieaugumu, ņemot vērā turpmāku darba tirgus nostiprināšanos un algu kāpumu.

Pēc dziļās recesijas turpinās lielo izejvielu eksportētājvalstu atveseļošanās. Krievijā aktivitātes kāpuma atjaunošanās, kas notiek no gada sākuma, visticamāk, turpināsies. To veicinās naftas cenas, labvēlīga ārējā vide un stimulējoša monetārā politika. Patēriņam vajadzētu pieticīgā tempā uzlaboties, reaģējot uz reālās algas un patērētāju konfidences kāpumu, tomēr tas notiks no ļoti zema līmeņa. Izaugsmi

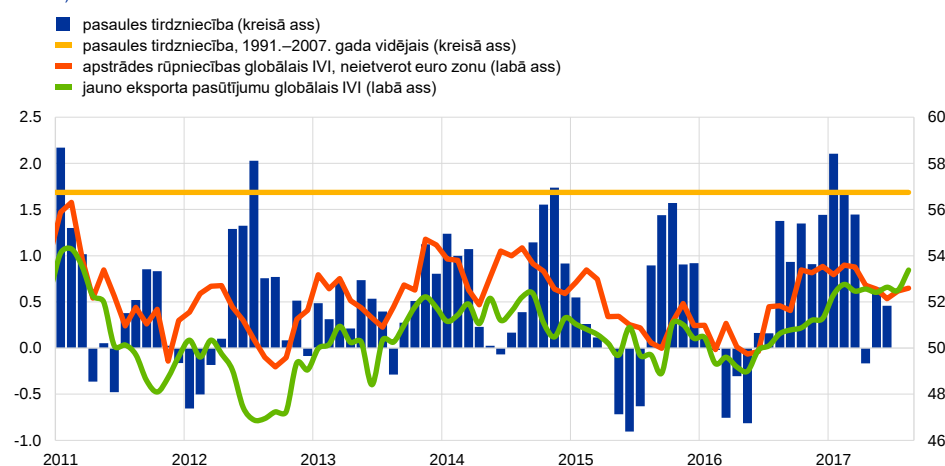
turpinās apgrūtināt fiskālās problēmas. Paredzams, ka ekonomisko aktivitāti Brazīlijā veicinās uzņēmēju konfidences stabilizēšanās, tirdzniecības nosacījumu uzlabošanās un finanšu nosacījumu atvieglošana. Vienlaikus vidējā termiņa perspektīvu joprojām negatīvi ietekmē jaunas politiskās nenoteiktības epizodes un fiskālās konsolidācijas nepieciešamība.

Pasaules tirdzniecības pieauguma temps 2. ceturksnī palēninājās, tomēr apsteidzošie rādītāji joprojām norāda uz pozitīvām izredzēm. Pasaules preču importa apjoms 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.5% – mazāk nekā iepriekšējā ceturksnī (sk. 2. att.). Preču tirdzniecības apjoma kāpuma samazināšanos pamatā noteica jaunās tirgus ekonomikas valstis. Tomēr apsteidzošie rādītāji liecina par joprojām pozitīvu pasaules tirdzniecības perspektīvu tuvākajā laikā, globālajam jauno eksporta pasūtījumu IVI augustā paaugstinoties. Tālākā nākotnē prognozēts, ka pamatā atbilstoši globālās aktivitātes kāpumam pasaules tirdzniecība paplašināsies.

2. attēls

Pasaules preču tirdzniecība

(kreisā ass: triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem;%; labā ass: difūzijas indekss)

Avoti: Markit, CPB un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā (IVI) un 2017. gada jūnijā (tirdzniecība).

Tiek prognozēts, ka kopumā globālā izaugsme 2017.–2019. gadā pakāpeniski palielināsies. Saskaņā ar ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm prognozēts, ka pasaules reālā IKP izaugsme, neietverot euro zonu, palielināsies no 3.2% 2016. gadā līdz 3.7% 2017. gadā un 3.8% 2018. un 2019. gadā. Prognozēts, ka euro zonas ārējā pieprasījuma kāpuma temps paātrināsies no 1.6% 2016. gadā līdz 4.7% 2017. gadā, bet pēc tam augs attiecīgi par 3.4% un 3.5% 2018. gadā un 2019. gadā. Salīdzinājumā ar 2017. gada jūnija iespēju aplēsēm globālā IKP izaugsme lielākoties nav koriģēta. Lejupvērstas ASV perspektīvas korekcijas atspoguļo fiskālo stimulu samazināšanas gaidas, ko kompensē perspektīvas uzlabošanās dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Euro zonas ārējā pieprasījuma 2017. gada pieauguma rādītājs koriģēts un paaugstināts, atspoguļojot 1. ceturkšņa spēcīgāka importa datus.

Ar globālās aktivitātes pamatprognozēm saistītā nenoteiktība joprojām ir augsta, vairāk dominējot lejupvērstiem riskiem.

Prognози varētu paaugstināt iespēja, ka noskaņojuma uzlabošanās, par ko liecina apsekojumi un situācija finanšu tirgos, tuvākā nākotnē veicinās straujāku aktivitātes un tirdzniecības atveseļošanu. Galvenie lejupvērstie riski ietver tirdzniecības protekcionisma pieaugumu; globālo finanšu nosacījumu stingrības neorganizētu pastiprināšanos, kas īpaši varētu ietekmēt ievainojamās jaunās tirgus ekonomikas valstis; iespējamus traucējumus saistībā ar reformu un liberalizācijas procesu Ķīnā un potenciālu svārstīgumu, ko nosaka politiskā un ģeopolitiskā nenoteiktība, t.sk. saistībā ar sarunām par Apvienotās Karalistes un Eiropas Savienības nākotnes attiecībām. Visbeidzot, būtiska nenoteiktība saistīta ar fiskālās politikas perspektīvu ASV.

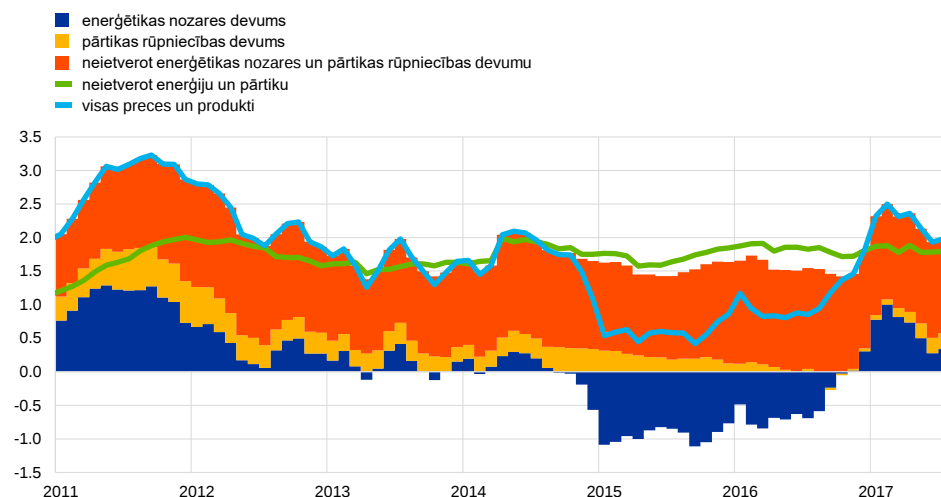
Pasaules cenu norises

Globālā patēriņa cenu inflācija joprojām ir samērā neliela. Pēc krituma šā gada sākumā, pakāpeniski mazinoties enerģijas cenu devumam, patēriņa cenu gada inflācija OECD valstu reģionā jūlijā nedaudz palielinājās (līdz 2.0%; sk. 3. att.). Neietverot pārtikas un enerģijas cenas, gada inflācija OECD valstīs jūlijā bija stabila (1.8%).

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avots: OECD.

Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Pēdējās nedēļās naftas cenas ir paaugstinājušās. Pēc vasaras sākuma nedēļās vērotā krituma *Brent* jēlnaftas cenas atkal pakāpušās aptuveni līdz 52 ASV dolāriem par barelu. Šis kāpums atspoguļoja gaidas attiecībā uz mēreni straujāku naftas tirgus pārbalansēšanu. ASV jēlnaftas krājumi saruka vairāk par tirgus gaidīto apjomu, bet naftas pieprasījums 2017. gada 2. ceturksnī bija mazliet spēcīgāks. Vienlaikus ierobežotais piedāvājums veicināja cenu kāpumu, ņemot vērā, ka palēninājās ASV aktīvo naftas urbumu skaita pieaugums un pastāvēja gaidas attiecībā uz to, ka Saūda Arābija varētu samazināt jēlnaftas eksportu. Pagaidām

tropiskā vētra "Hārvijs", kas brāzās pār ASV Meksikas līci, nav ietekmējusi ne *Brent* jēlnaftas cenas, ne biržā tirgoto nākotnes līgumu cenu kotācijās.

Turpmāk gaidāms, ka pēc nelielas lejupslīdes tuvākajā laikā globālā inflācija vēlāk lēnām paaugstināsies. Biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenu līkne norāda uz pieticīgu naftas cenu pieaugumu prognozes periodā, enerģijas cenām nodrošinot nelielu pozitīvu ieguldījumu inflācijas kāpumā. Vienlaikus neizmantotās jaudas apjoms globālajā līmenī lēnām samazinās, un tam vajadzētu veicināt pamatinflācijas pieaugumu.

2. Finanšu norises

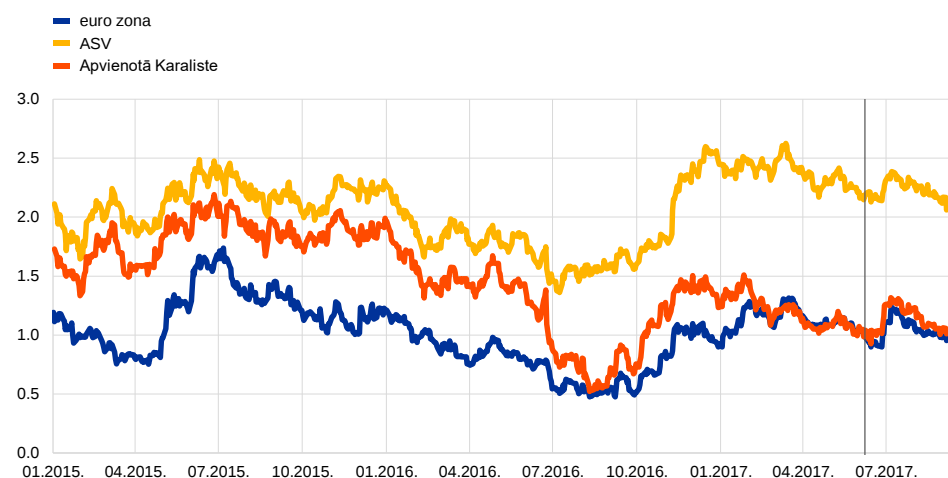
Kopš ECB Padomes 8. jūnija sanāksmes, kurā tika apspriesti monetārās politikas jautājumi, euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmes kopumā nav mainījušās. Uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības salīdzinājumā ar bezriskā procentu likmi mazliet sarukušas un joprojām ir līmenī, kas zemāks nekā 2016. gada marta sākumā, kad tika publicēts paziņojums par "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmu" (USAIP). Euro zonas nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenas samazinājušās. To galvenokārt noteica uzskats par ģeopolitisko risku palielināšanos, tomēr stabilas peļņas gaidas joprojām veicina cenu noturību. Valūtas tirgos būtiski palielinājies euro kurss.

Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes kopš jūnija sākuma pamatā nav mainījušās. Aplūkojamā periodā (no 2017. gada 8. jūnija līdz 6. septembrim) euro zonas uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) ar termiņu 10 gadu procentu likme pieauga par 3 bāzes punktiem un sasniedza 0.58%, bet euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs palielinājās par 1 bāzes punktu (līdz 0.99%; sk. 4. att.). ASV valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes samazinājās par 8 bāzes punktiem (līdz 2.11%). Euro zonas ilgtermiņa procentu likmju dinamika kopš jūnija sākuma kopumā bijusi vāja, tomēr vērojama viena īpaši augsta svārstīguma epizode, kad tirgus dalībnieki diezgan pēkšņi pārskatīja savas gaidas attiecībā uz monetārās politikas turpmāko virzību un peļņas likmes attiecīgi palielinājās. Tomēr šis palielinājums līdz aplūkojamā perioda beigām tika zaudēts. To daļēji noteica ģeopolitiskā spriedze un mazāk pozitīvas ziņas makroekonomikas rādītāju jomā gan euro zonā, gan ārvalstīs.

4. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes euro zonā, ASV un Apvienotajā Karalistē

(gadā; %)

Avoti: Bloomberg un ECB.

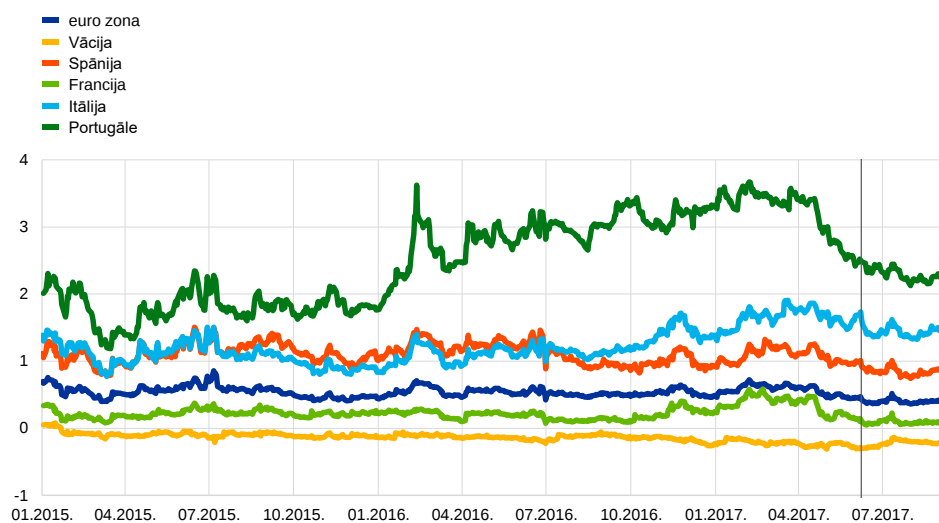
Piezīmes. Attiecībā uz euro zonu norādīts valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu – 2017. gada 8. jūniju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

Uzlabojoties euro zonas makroekonomiskajai perspektīvai, valdības obligāciju peļņas likmju starpības salīdzinājumā ar bezriskā OIS procentu likmēm vairākās valstīs samazinājās. Samazinājums bija vērojams robežās no 1 bāzes punkta Francijā līdz 19 bāzes punktiem Itālijā un 20 bāzes punktiem Portugālē (sk. 5. att.). Sarukumu sākotnēji paātrināja Francijas prezidenta vēlēšanu rezultātu paziņošana aprīlī. Vēlāk tas atspoguļoja galvenokārt euro zonas makroekonomiskās vides uzlabošanos.

5. attēls

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju un OIS procentu likmes starpības

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība tiek aprēķināta, atņemot OIS procentu likmi no valdības obligāciju peļņas likmes. Attiecībā uz euro zonu norādīts valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu – 2017. gada 8. jūniju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

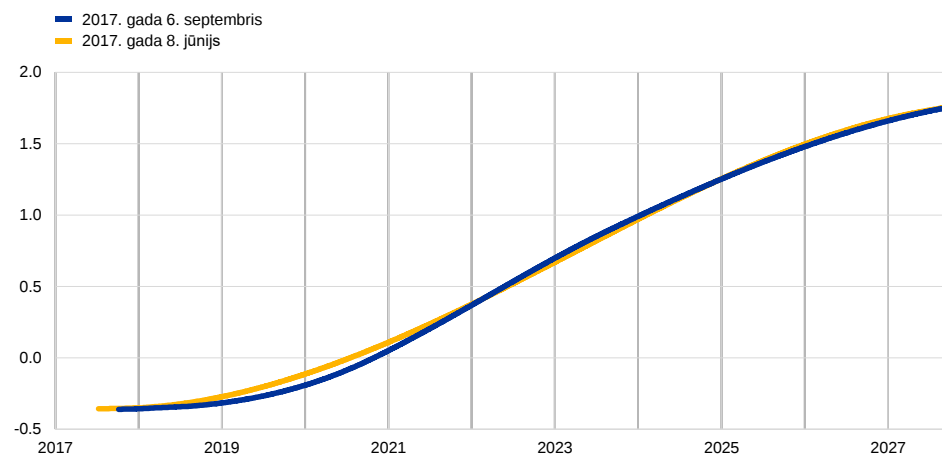
Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne īsajiem termiņiem nedaudz pazeminājusies, bet ilgākiem termiņiem kopumā nav mainījusies (sk. 6. att.).

Pakāpeniski augšupejošais līknes slīpums liecina, ka tirgus dalībnieki joprojām paredz negatīva EONIA saglabāšanos ilgāku periodu – aptuveni līdz 2020. gada vidum.

6. attēls

EONIA nākotnes likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

EONIA aplūkojamā periodā atradās aptuveni –36 bāzes punktu līmenī.

Likviditātes pārpalikums palielinājās aptuveni par 100 mljrd. euro, sasniedzot aptuveni 1 770 mljrd. euro. Šo palielināšanos noteica iegāžu turpināšanās paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros. Likviditātes apstākļi sīkāk aplūkoti 2. ielikumā.

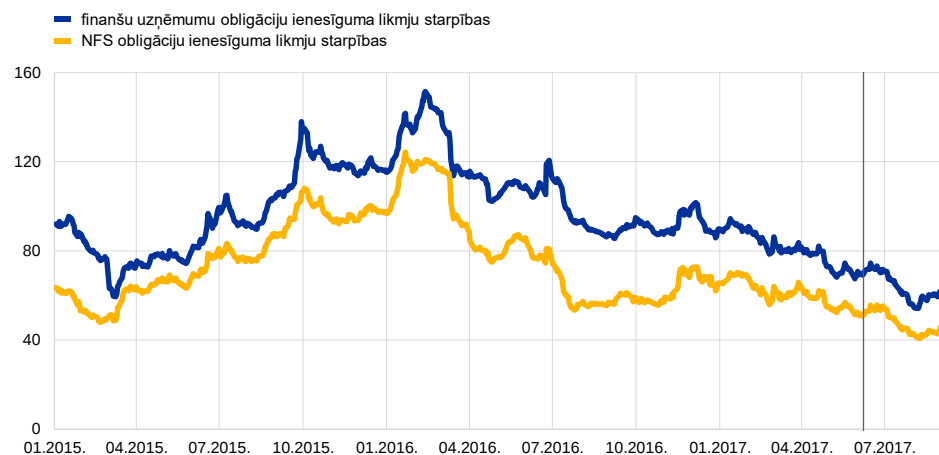
NFS emitēto obligāciju ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā nedaudz saruka (sk. 7. att.).

6. septembrī NFS emitēto investīciju kategorijas obligāciju ienesīguma likmju starpības (salīdzinājumā ar atbilstošo AAA reitinga euro zonas vidējo peļņas likmju līkni) bija vidēji par 5 bāzes punktiem mazākas nekā jūnija sākumā un aptuveni par 70 bāzes punktiem mazākas nekā 2016. gada martā – pirms tam, kad Padome paziņoja par USAIP uzsākšanu un vēlāk to arī uzsāka. Neinvestīciju kategorijas NFS un finanšu sektora parāda vērtspapīru ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā arī saruka, samazinoties attiecīgi par 39 bāzes punktiem un 6 bāzes punktiem. Uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpību zemais līmenis un to turpmāka samazināšanās atbilst tam, ka tautsaimniecības atveseļošanās nostiprinās.

7. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu – 2017. gada 8. jūniju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

Euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas kopš jūnija sākuma samazinājušās

(sk. 8. att.). Euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenas aplūkojamā perioda beigās bija aptuveni par 3% zemākas, bet finanšu sabiedrību akciju cenas saruka par 2.5%. Šāda samazināšanās atspoguļo galvenokārt uzskatu, ka ģeopolitiskie riski palielinājušies. Turpretī banku kapitāla vērtspapīru cenas joprojām ir aptuveni par 65% augstākas nekā zemākais līmenis, kāds tika reģistrēts pēc Apvienotās Karalistes referenduma par dalību ES 2016. gada jūnijā (NFS kapitāla vērtspapīru cenas ir tikai par 25% augstākas). Pretstatā euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenu kritumam ASV NFS kapitāla vērtspapīru cenas aplūkojamā perioda beigās bija palielinājušās par 1.5%. Viens no euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenu krituma iespējamajiem iemesliem ir tas, ka euro kursa palielināšanās vājinājusi tirgus gaidas attiecībā uz to uzņēmumu īstermiņa peļņu, kuri lielā mērā atkarīgi no eksporta. Tomēr ilgāka termiņa peļņas gaidas joprojām bija spēcīgas un ir turpinājušas veicināt NFS kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu. Tirgus gaidas attiecībā uz kapitāla vērtspapīru cenu svārstīgumu euro zonā palielinājās, reaģējot uz ģeopolitiskās spriedzes uzliesmojumu augusta vidū, bet pēc tam atkal atgriezās zemajā līmenī, kāds dominējis visu 2017. gadu. Kapitāla vērtspapīru cenu svārstīguma gaidas ASV arī kopumā sarukušas.

8. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu – 2017. gada 8. jūniju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

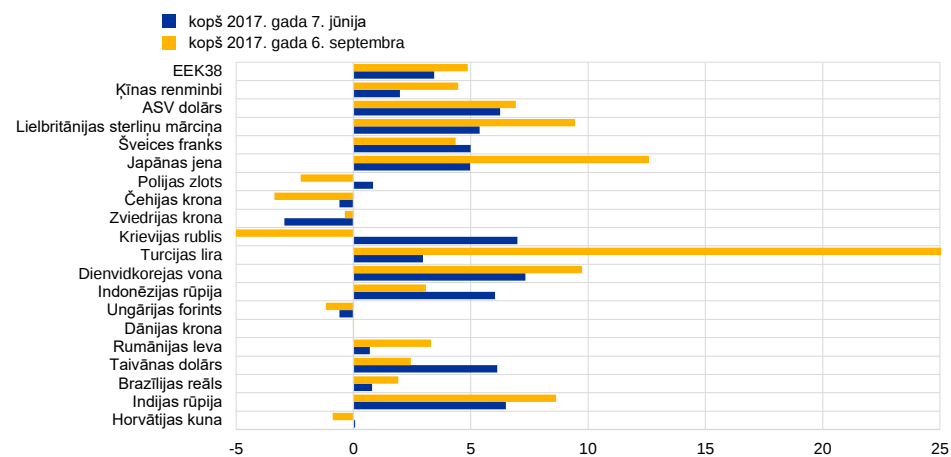
Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopš jūnija sākuma palielinājies par 3.7% (sk. 9. att.).

Ņemot vērā euro zonas makroekonomiskās perspektīvas uzlabošanos, euro kurss attiecībā pret vairākumu citu nozīmīgāko valūtu pieaudzis. Divpusējā izteiksmē kopš 8. jūnija euro kurss palielinājies attiecībā pret ASV dolāru (par 6.3%), Japānas jenu (par 5.0%), Lielbritānijas sterliņu mārciņu (par 5.4%) un Šveices franku (par 5.0%). Euro kurss paaugstinājies arī attiecībā pret vairākuma jauno tirgus ekonomikas valstu valūtām (t.sk. attiecībā pret Ķīnas renminbi – par 2.0%), kā arī attiecībā pret citu Āzijas valstu valūtām, turpretī nedaudz samazinājies attiecībā pret dažu ārpus euro zonas esošo ES dalībvalstu valūtām. Euro kursa palielināšanos attiecībā pret ASV dolāru noteica trīs aptuveni vienādas ietekmes spēki – euro zonas izaugsmes perspektīvas uzlabošanās, stingrākas monetārās politikas nostājas īstenošana salīdzinājumā ar ASV un eksogēns komponents, kas, iespējams, atspoguļoja tirgus noskaņojuma uzlabošanos attiecībā pret euro kursu pret ASV dolāru.

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(%)

Avots: ECB.

Piezīmes. EEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Visas pārmaiņas aprēķinātas pēc kursa, kāds bija spēkā 2017. gada 8. jūnijā.

3. Saimnieciskā darbība

Euro zonas ekonomiskā izaugsme turpinās un kļūst arvien noturīgāka. Reālā IKP pieaugumu galvenokārt veicina iekšzemes pieprasījums. Apsekojumi un īstermiņa rādītāji apstiprina spēcīga kāpuma tempa perspektīvu tuvākajā laikā. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses 2017. gadam koriģētas un paaugstinātas, bet pēc tam kopumā nav mainītas. Paredzams, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2017. gadā būs 2.2%, 2018. gadā – 1.8% un 2019. gadā – 1.7%.

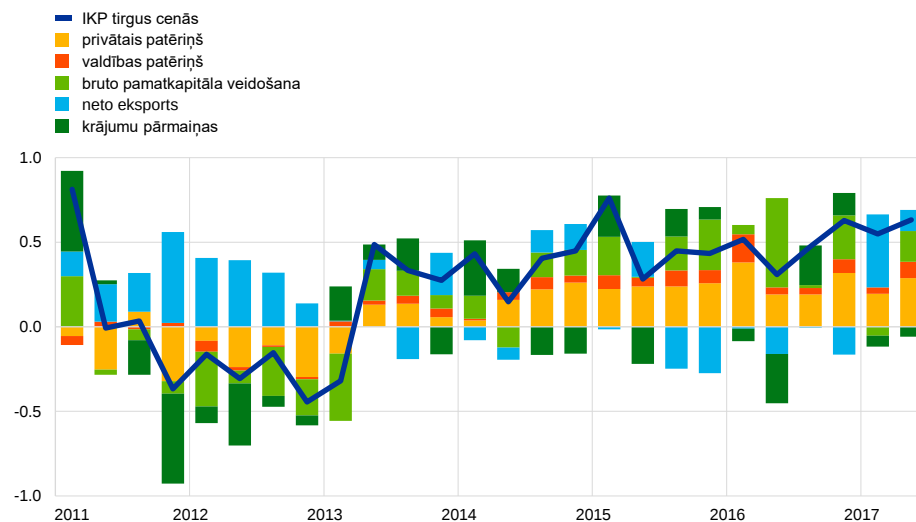
Euro zonas ekonomiskā izaugsme paātrinājusies, un to galvenokārt veicina iekšzemes pieprasījums.

Reālais IKP 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.6% (iepriekšējā ceturksnī – par 0.5%; sk. 10. att.). Izaugsmes virzītājspēks joprojām bija iekšzemes pieprasījums, kā arī – mazāk – neto eksporta devums, savukārt krājumu pārmaiņu devums bija nedaudz negatīvs. Ražošanā bija vērojama plaša ekonomiskā aktivitāte, un rūpniecībā (neietverot būvniecību), būvniecībā un pakalpojumu nozarē bija vērojams pozitīvs pievienotās vērtības kāpums.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 2. ceturksnī.

Euro zonas darba tirgi joprojām liecina par labvēlīgu dinamiku. 2017. gada 1. ceturksnī turpinājās euro zonas nodarbinātības kāpums (par 0.4% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni), tādējādi pirmo reizi pārsniedzot pirms krīzes 2008. gadā reģistrēto augstāko rādītāju (sk. 11. att.). Kopējais nostrādāto stundu skaits arī turpināja atjaunoties, lai gan viena nodarbinātā vidējais nostrādāto stundu skaits saglabājās kopumā stabils (neraugoties uz to, ka gan pilnu, gan nepilnu laiku nodarbināto vidējais nostrādāto stundu skaits bija lielāks, jo šo kāpumu neitralizēja

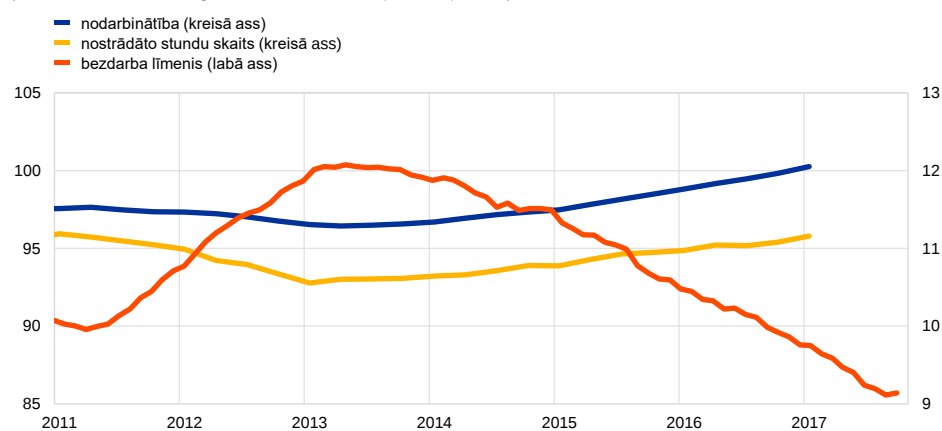
nepilnu laiku nodarbināto īpatsvara pieaugums).¹ Pēc 2013. gada 2. ceturksnī sasniegtā augstākā līmeņa (12.1%) euro zonas bezdarba līmenis būtiski samazinājās. 2017. gada jūlijā bezdarba līmenis bija 9.1% (zemākais rādītājs kopš 2009. gada februāra). Līdz 2017. gada augustam pieejamie apsekojumu dati liecina par turpmāku darba tirgus apstākļu uzlabošanos un arvien lielāku darbaspēka trūkumu lielajās euro zonas tautsaimniecībās.

Straujais euro zonas bezdarba līmeņa kritums vieš īpašas cerības, ņemot vērā arvien augošo darbaspēka piedāvājumu. Gan krīzes laikā, gan atveseļošanās periodā vēroto darbaspēka piedāvājuma pieaugumu var lielākoties skaidrot ar vecāka gadagājuma cilvēku un sievietu ekonomiskās aktivitātes līmeņa kāpumu (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" 3. ielikumu "Nesenā euro zonas darbaspēka piedāvājuma dinamika"). Tomēr plašāki bezdarba rādītāji liecina par joprojām lielu darbaspēka pārpalikumu daudzos euro zonas darba tirgos. Lielu euro zonas uzņēmumu apsekojums (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" 5. ielikumu "Strukturālo reformu nepieciešamība euro zonā: lielo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas") liecina, ka turpmāku strukturālo reformu īstenošana euro zonas darba tirgos ļautu uzlabot to funkcionēšanu un nostiprināt plašāku izaugsmes perspektīvu.

11. attēls

Euro zonas darba tirgus norises

(kreisā ass: indekss 2008. g. 1. cet. = 100; labā ass: procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie nodarbinātības un nostrādāto stundu skaita dati atbilst stāvoklim 2017. gada 1. ceturksnī un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Darba tirgu uzlabošanās turpina veicināt ienākumu kāpumu un patēriņa izdevumus.

2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni saglabājās stabils privātā patēriņa pieaugums (0.5%; iepriekšējā ceturksnī – 0.4%). Stabils darba ienākumu kāpums, kas ir galvenais mājsaimniecību reāli rīcībā esošo ienākumu noteicošais faktors, apvienojumā ar nelielu uzkrājumu veidošanas tempa sarukumu turpinājis veicināt mājsaimniecību tēriņus. Tos joprojām sekmē arī ECB monetārās politikas pasākumi, kas uzlabojuši finansēšanas nosacījumus. Patērētāju konfidence, kas 2017. gada augustā turpināja uzlaboties, joprojām ir ļoti augstā

¹ Sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 6 ielikumu "Viena nodarbinātā vidēji nostrādāto stundu skaita pārmaiņas noteicošie faktori kopš 2008. gada".

līmenī un ievērojami pārsniedz tās ilgtermiņa vidējo rādītāju, liecinot par spēcīgu patēriņa izdevumu dinamikas pamattendenci tuvākajā laikā.

Izaugsmes tempu joprojām veicina euro zonas mājokļu tirgu norises.

Ieguldījumi mājokļos 2017. gada 2. ceturksnī palielinājās līdz 1.3%, atspoguļojot euro zonā un daudzās euro zonas valstīs vērotās atveseļošanās turpināšanos. Šo atveseļošanos (dažās valstīs no ļoti zema līmeņa) sekmējis spēcīgs mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu kāpums, labāki darba tirgus nosacījumi, labvēlīgi finansēšanas nosacījumi un lielāka vēlme izvēlēties ieguldījumus mājokļos saistībā ar zemiem ieņēmumiem no procentus pelnošiem aktīviem. Papildus būtiski uzlabojusies uzņēmēju konfidence būvniecības nozarē. Turklāt arvien lielākam izsniegto būvatļauju skaitam, augošajam pieprasījumam pēc aizdevumiem mājokļa iegādei un labākiem banku kredītu nosacījumiem arī turpmāk vajadzētu veicināt euro zonā plaši vērojamo augšupvērsto tendenci veikt ieguldījumus mājokļos.

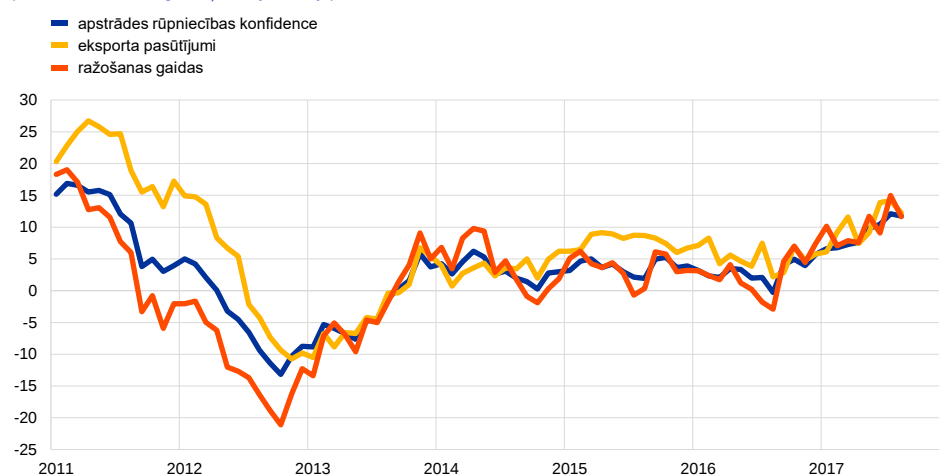
2017. gada 2. ceturksnī palielinājās uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi.

Kāpumu (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni –1.0%) noteica ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos, kā arī mašīnās, iekārtās un ieroču sistēmās, kas nav transportlīdzekļi. Turklāt tādi dati kā rūpnieciskā ražošana kapitālpreču sektorā, kas 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.7%, liecina par uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu palielināšanos euro zonā.

12. attēls

Euro zonas kapitālpreču sektora norises

(indekss; novirze no ilgtermiņa vidējā rādītāja)

Avots: Eiropas Komisija.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā.

Gaidāms, ka turpināsies uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu pieaugums.

Ieguldījumu perspektīvu labvēlīgi ietekmē vairāki faktori. Neraugoties uz nelielu sarukumu augustā, kapitālpreču sektora uzņēmēju konfidence, ražošanas gaidas un eksporta pasūtījumi joprojām ir augstā līmenī (sk. 12. att.). Jaudu izmantošana arvien palielinās virs vidējā pirms krīzes sasniegtā līmeņa, joprojām ir ļoti stimulējoši finansēšanas nosacījumi, saglabājas augsta uzņēmumu nesadalītā peļņa, kuru varētu izmantot ieguldījumu tērīņiem, un pastāv nepieciešamība modernizēt pamatlīdzekļus pēc vairākus gadus ilgās ierobežotās ieguldījumu aktivitātes. Tomēr

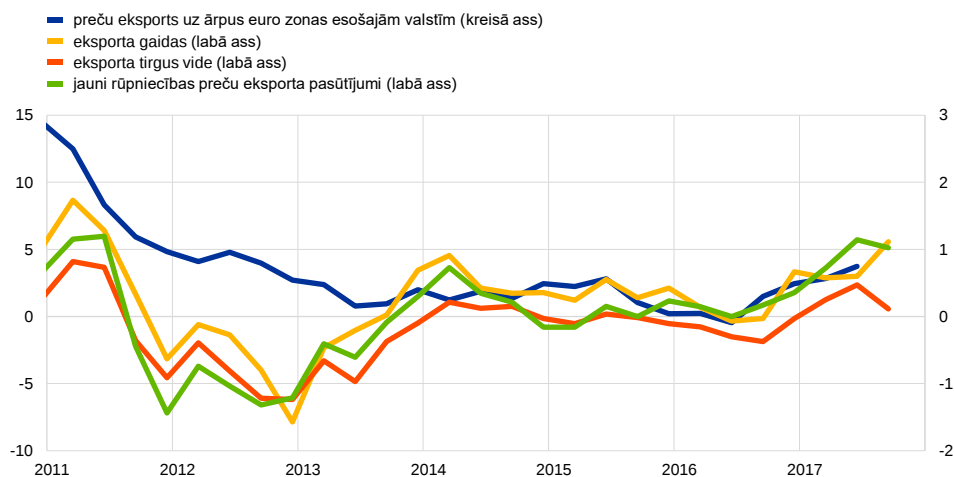
gaidāms, ka daži faktori turpinās negatīvi ietekmēt ieguldījumu uzņēmējdarbībā perspektīvu. Tie ietver gaidas saistībā ar vājāku nekā iepriekš ilgtermiņa izaugsmes potenciālu, preču tirgu neelastību un lēno reglamentējošās vides pārmaiņu tempu. Turklāt gaidāms, ka zems banku ienesīgums un joprojām lieli ienākumus nenesošo kredītu atlikumi vairāku valstu banku bilanci turpinās negatīvi ietekmēt banku starpniecības spējas un tādējādi arī uzņēmumu ieguldījumu finansēšanu tuvākajā laikā.

Euro zonas tirdzniecība turpinājusi uzlaboties. Euro zonas preču un pakalpojumu eksports 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 1.1%, un ārpus euro zonas veiktās preču tirdzniecības dinamika kopš 2016. gada vasaras pastāvīgi uzlabojusies. Saskaņā ar mēneša tirdzniecības datiem ārpus euro zonas veiktā preču eksporta apjoms 2017. gada 1. pusgadā lielākoties veidoja eksports uz Ķīnu, pārējām Āzijas valstīm un ārpus euro zonas esošajām ES dalībvalstīm. Tas rada labu vispārējās izaugsmes perspektīvu, jo euro zonas ārējais pieprasījums arvien paplašinājies. Īstermiņa rādītāji, piemēram, 2017. gada 2. pusgada apsekojumi un jaunie eksporta pasūtījumi, liecina par noturīgu eksporta dinamiku, neraugoties uz neseno euro efektīvā kursa kāpumu (sk. 13. att.). Raugoties tālākā perspektīvā, euro zonas eksportu veicinās plaši vērojamā globālā atveseļošanās. Tomēr tirdzniecības riski joprojām ir augsti, un tie galvenokārt saistīti ar ģeopolitisko spriedzi, kas var kavēt globālo izaugsmi.

13. attēls

Ārpus euro zonas veiktais preču eksports

(kreisā ass: gada pārmaiņas trijos mēnešos, %; slidošie vidējie rādītāji; labā ass: indekss)

Avoti: Eurostat, Markit un Eiropas Komisija.

Piezīme. Jaunākie apsekojumu dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā un jaunākie eksporta dati – stāvoklim 2017. gada 2. ceturksnī.

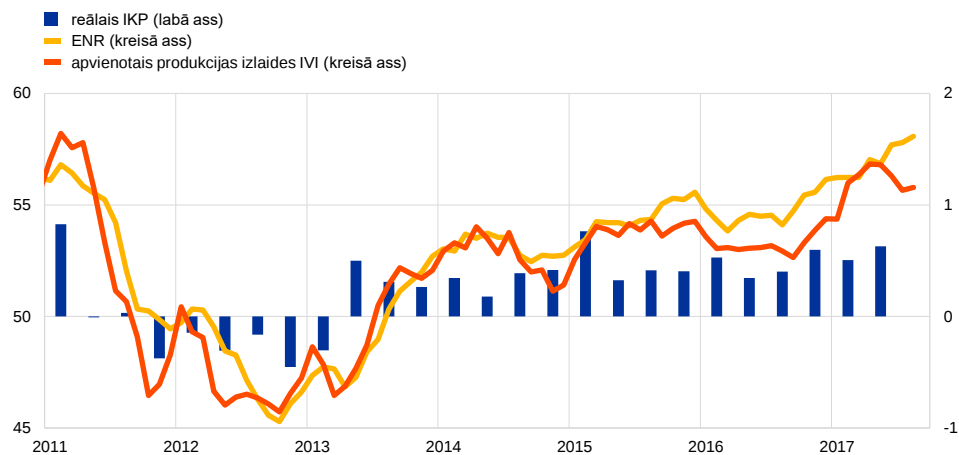
Saņemtie dati kopumā liecina par stabilu izaugsmes tempu 2017. gada

3. ceturksnī. Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) un apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI) augustā saglabājās augstā līmenī un joprojām atrodas būtiski virs vidējā līmeņa (sk. 14. att.). Tādējādi kopumā tie liecina par stabilu izaugsmi 2017. gada 3. ceturksnī.

14. attēls

Euro zonas reālais IKP, apvienotais produkcijas izlaides IVI un ENR

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; normalizētas procentu starpības un difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, Eiropas Komisija un Eurostat.

Piezīme. Jaunākie reālā IKP dati atbilst stāvoklim 2017. gada 2. ceturksnī un ENR un IVI dati – stāvoklim 2017. gada augustā.

Gaidāms, ka pašreizējā euro zonas ekonomiskā izaugsme turpināsies. To veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, kuri ietekmē reālo tautsaimniecību.

Ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi, zemās procentu likmes un darba tirgu uzlabošanās turpina veicināt privāto patēriņu un investīciju atjaunošanos augošas peļņas un aizņemto līdzekļu mazākas nepieciešamības kontekstā. Nostiprinoties pasaules ekonomiskajai aktivitātei un attiecīgi uzlabojoties euro zonas ārējam pieprasījumam, izaugsmi veicinās arī ārējās vides radīti pozitīvi faktori.

ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz reālā IKP gada pieaugumu 2017. gadā par 2.2%, 2018. gadā – par 1.8% un 2019. gadā – par 1.7% (sk. 15. att.). Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2017. gadam koriģēta un paaugstināta, bet pēc tam kopumā nav mainīta. Augšupvērstā korekcija 2017. gadam lielākoties saistīta ar nesen vēroto būtisko IKP izaugsmes tempu.

15. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. iespēju aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2017. gada 7. septembrī publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Diapazonus, ko izmanto galveno iespēju aplēšu atainošanai, veido, izmantojot faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirības. Diapazonu plašums ir divas reizes lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota ECB 2009. gada decembra dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"), kas pieejams ECB interneta vietnē.

4. Cenas un izmaksas

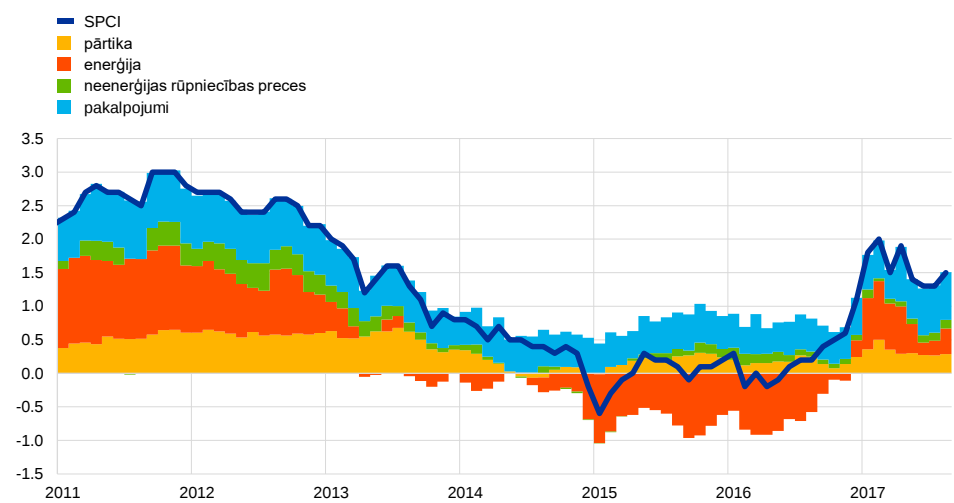
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2017. gada augustā pieauga līdz 1.5% (jūlijā – 1.3%). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka gada beigās kopējā gada inflācija, visticamāk, īslaicīgi samazināsies, lielākoties atspoguļojot ar enerģijas cenām saistīto bāzes efektu ietekmi. Vienlaikus pamatā esošās inflācijas rādītāji pēdējos mēnešos nedaudz uzlabojušies, taču vēl neliecina par pārliecinošu un ilgtspējīgu augšupvērstu tendenci. ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI gada inflācija 2017. gadā būs 1.5%, 2018. gadā – 1.2% un 2019. gadā – 1.5%.

Kopējā inflācija augustā palielinājās. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi kopējā SPCI inflācija augustā pieauga līdz 1.5% (jūnijā un jūlijā – 1.3%; sk. 16. att.). Tas atspoguļoja augstāku enerģijas cenu un (mazāk) apstrādātās pārtikas cenu inflāciju. Enerģijas cenu inflācijas kāpums bija gaidāms, jo tas atspoguļo nesenā naftas cenu pieauguma noteikto augšupvērstā bāzes efekta un augšupvērstā spiediena ietekmi.

16. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

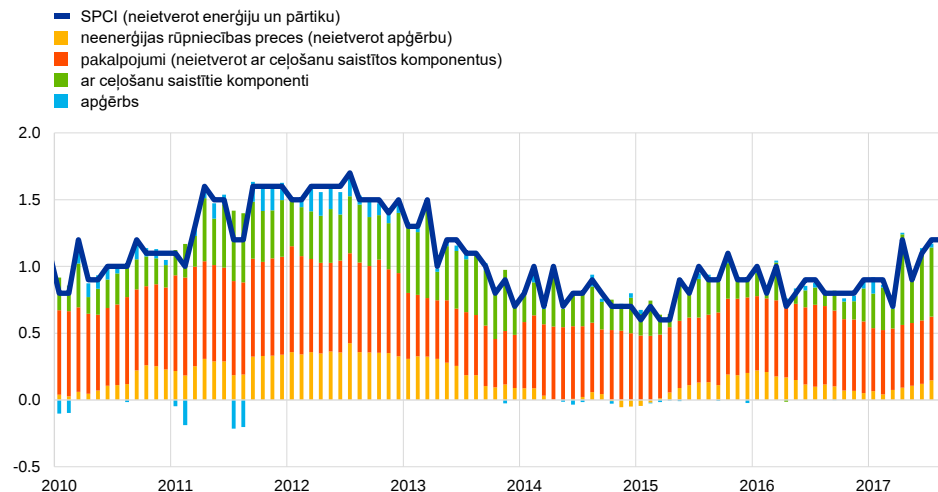
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā (ātrā aplēse).

Pamatā esošās inflācijas rādītāji kopš iepriekšējā gada beigām nedaudz paaugstinājušies. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) augustā bija 1.2% (tāda pati kā jūlijā) un par 0.4 procentu punktiem augstāka salīdzinājumā ar iepriekšējā gada pēdējā ceturkšņa vidējo rādītāju. Tomēr SPCI inflācija, neietverot enerģiju, pārtiku, ļoti svārstīgos ar ceļošanu saistītos komponentus, apģērbu un apavus, minētajā periodā liecina tikai par samērā nelielu kāpumu.

17. attēls

SPCI (neietverot enerģiju un pārtiku) dalījums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati par SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju; ātrā aplēse) atbilst stāvoklim 2017. gada augustā un par visiem citiem mainīgajiem – stāvoklim 2017. gada jūlijā.

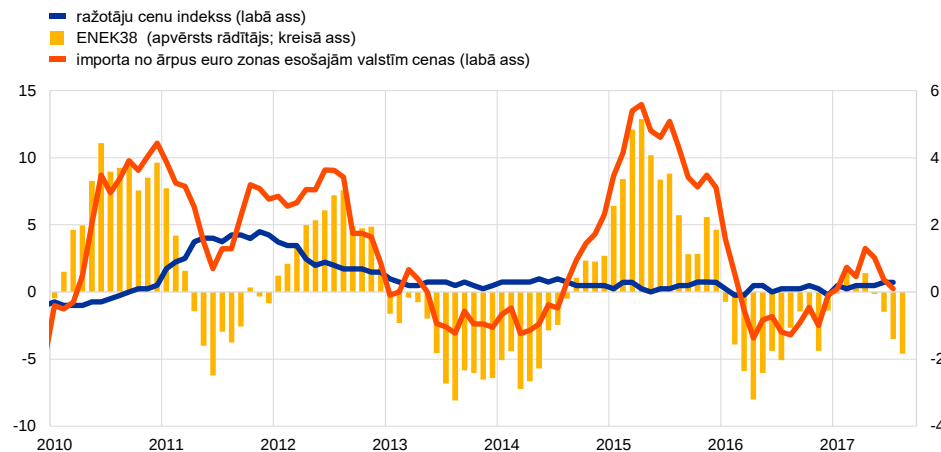
Nesenais euro kursa kāpums liecina par nelielu cenu spiediena mazināšanos ražošanas procesa un cenu noteikšanas sākuma posmos.

Euro nominālā efektīvā kursa (ENEK) pieaugums pēdējos mēnešos radījis lejupvērstu spiedienu uz importa cenām. Nepārtikas patēriņa preču importa cenu gada pārmaiņu temps jūlijā saruka līdz 0.1% (aprīlī – 1.3%; sk. 18. att.). Šis lejupvērstais spiediens mazinās augšupvērsto spiedienu, ko radīja kopš 2016. gada vidus vērotais spēcīgais neenerģijas ražotāju cenu globālās inflācijas kāpums. Neraugoties uz lielo ar naftas piegādi saistīto ārējās vides spiedienu, kas tagad varētu nedaudz mazināties, nepārtikas patēriņa preču iekšzemes ražotāju cenas saglabājušās kopumā stabilas, tikai nedaudz palielinoties jūnijā un jūlijā (līdz 0.3%; maijā – 0.2%). Nesenā euro kursa kāpuma ietekmi uz iekšzemes spiedienu, kas saistīts ar naftas piegādi, raksturo liela nenoteiktība, un tā atkarīga arī no iespējamām peļņas maržu korekcijām.

18. attēls

Valūtas kursu norises un nepārtikas patēriņa preču importa un ražotāju cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati par euro nominālo efektīvo kursu attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām (ENEK38) atbilst stāvoklim 2017. gada augustā; dati par ražotāju un importa cenām atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Saglabājas lēns darba samaksas pieauguma temps. Vienošanās ceļā vienam nodarbinātajam noteiktās darba samaksas gada pārmaiņu temps 2017. gada 2. ceturksnī nedaudz saruka (līdz 1.4%; iepriekš – 1.6%), bet, neietverot svārstīgos vienreizējos maksājumus, tas saglabājās nemainīgs. Arī atlīdzība vienam nodarbinātajam līdz 2017. gada 1. ceturksnim saglabājās zema, tomēr atšķīrās no atlīdzības par vienu nostrādāto stundu. Tas skaidrojams ar darbinieku vidējā nostrādāto stundu skaita samazināšanos. Kopumā darba samaksas pieaugumu, iespējams, kavējis joprojām būtiskais piedāvātā darbaspēka pārpalikums, zemā inflācija, vājais darba ražīguma kāpums un dažās valstīs krīzes laikā īstenoto darba tirgus reformu ilgstošā ietekme.

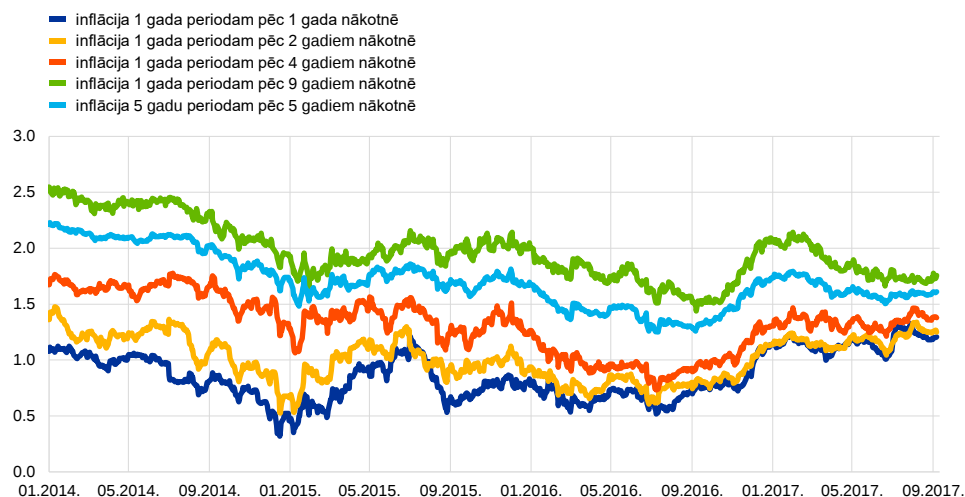
Gan uz tirgus instrumentiem, gan uz apsekojumiem balstītie ilgtermiņa

inflācijas gaidu rādītāji joprojām ir stabili. 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mājmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē 2017. gada 6. septembrī bija 1.61% (nedaudz augstāks līmenis salīdzinājumā ar jūnija sākumā reģistrēto; sk. 19. att.). Euro zonas ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, saskaņā ar ECB 2017. gada 3. ceturksņa apsekojumu *Survey of Professional Forecasters* (SPF) saglabājās nemainīgi (1.8%).

19. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

Turpmāk gaidāms, ka euro zonas SPCI inflācijas kāpums būs nedaudz mazāks, nekā gaidīts. Pamatojoties uz augusta vidū pieejamo informāciju, ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI inflācija 2017. gadā būs 1.5%, 2018. gadā – 1.2% un 2019. gadā – 1.5% (sk. 20. att.).² Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2017. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm kopējās SPCI inflācijas perspektīva nedaudz pazemināta, galvenokārt atspoguļojot neseno euro kursa pieaugumu. Bāzes efekti liecina, ka no 2017. gada pēdējā ceturkšņa līdz 2018. gada 1. ceturksnim SPCI enerģijas cenu inflācijas devums kopējā inflācijā būtiski samazinājies (sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Bāzes efektu ietekme uz prognozēto SPCI inflācijas tendenci"). Pieņemums, ka atlikušajā iespēju aplēšu periodā naftas cenas pieaugs, lai gan tikai nedaudz (kā liecina biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenu līkne), norāda uz nelielu SPCI enerģijas cenu inflācijas kāpumu 2019. gadā.

Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) vidējā termiņā pakāpeniski pieaugs. Paredzams, ka SPCI inflācija (neietverot enerģiju un pārtiku) 2017. gadā būs 1.1%, 2018. gadā – 1.3% un 2019. gadā – 1.5%. Lai gan euro kursa kāpums iespēju aplēšu periodā radījis lejupvērstu spiedienu uz pamatā esošo inflāciju, to daļēji kompensēs uzlabotas euro zonas iekšzemes pieprasījuma perspektīvas. Vērtējot iekšzemes izmaksas, būtisks faktors, kas noteicis pakāpenisko pamatā esošās inflācijas kāpumu, ir paredzamā darbaspēka pārpalikuma mazināšanās un arvien augošs darbaspēka deficīts dažos euro zonas reģionos, kas, kā paredzams, noteiks darba samaksas pieaugumu. Turklāt paredzams, ka arī nesen vērotais nozīmīgais kopējās inflācijas kāpums varētu laika gaitā veicināt nominālās darba samaksas pieaugumu euro zonas valstīs, kurās

² Sk. ECB interneta vietnē 2017. gada 7. septembrī publicēto rakstu "ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

darba samaksas veidošanās process ietver retrospektīvu indeksāciju vai gaidu elementus.

20. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. iespēju aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un raksts "ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2017. gada 7. septembrī publicēts ECB interneta vietnē.

5. Nauda un kredītu atlikumi

Naudas pieaugums 2017. gada 2. ceturksnī palielinājās kopš 2015. gada vidus kopumā novērotajā stabilajā tempā un jūlijā saruka. Turpinājās privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma atjaunošanās. Tiek lēsts, ka 2017. gada 2. ceturksnī nedaudz samazinājusies nefinanšu sabiedrību (NFS) kopējā ārējā finansējuma gada plūsma.

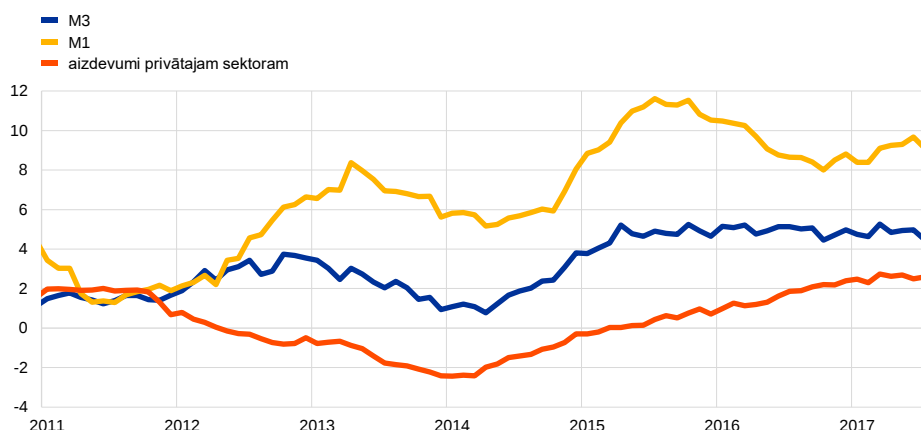
Plašā nauda 2017. gada 2. ceturksnī stabili auga (par 5%) atbilstoši kopš 2015. gada vidus novērotajam pieauguma tempam un tad jūlijā saruka.

M3 gada kāpuma temps 2017. gada jūlijā samazinājās līdz 4.5%, un, iespējams, to noteica īslaicīgi faktori (sk. 21. att.). Naudas pieaugumu joprojām veicināja vislikvīdāko instrumentu zemās turēšanas izvēles izmaksas ļoti zemu procentu likmju apstākļos, kā arī ECB monetārās politikas pasākumu ietekme. Tomēr vislikvīdāko sastāvdaļu devums M3 gada kāpumā mazinājās – M1 gada kāpuma temps jūlijā saruka līdz 9.1% (2017. gada 2. ceturksnī – 9.3% un jūnijā – 9.7%).

21. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Noguldījumi uz nakti joprojām bija viens no galvenajiem M3 pieauguma noteicošajiem faktoriem.

Tieši mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps 2017. gada 2. ceturksnī saglabājās spēcīgs, bet 2017. gada jūlijā, iespējams, īslaicīgu faktoru dēļ samazinājās. Skaidrās naudas apgrozībā gada kāpuma temps saruka arī jūlijā, un nekas neliecināja par naudas līdzekļu turētāju sektora tendenci ļoti zemu vai negatīvu procentu likmju dēļ noguldījumus aizstāt ar skaidro naudu. Īstermiņa noguldījumu (neietverot noguldījumus uz nakti, t.i., M2 – M1) atlikumam 2. ceturksnī un jūlijā joprojām bija negatīva ietekme uz M3. Nelielas M3 sastāvdaļas tirgojamo finanšu instrumentu (t.i., M3 – M2) gada pārmaiņu temps jūlijā kļuva ievērojami negatīvs, veicinot šajā laikā novēroto M3 pieauguma samazināšanos. Šāda dinamika bija vērojama pēc pozitīva devuma 2017. gada 2. ceturksnī, un to galvenokārt noteica monetāro finanšu iestāžu (MFI) emitēto īstermiņa parāda

vērtspapīru apjoma turpmāka samazināšanās. Turpretī naudas tirgus fondu akciju un daļu gada kāpuma temps joprojām bija pozitīvs.

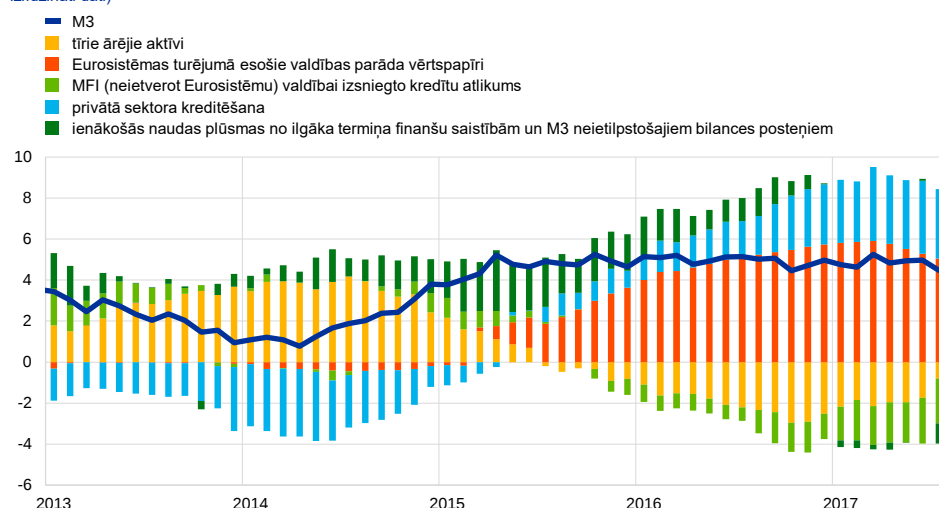
Naudas piedāvājuma kāpināšanas iekšzemes avoti vēl arvien bija plašās naudas pieauguma noteicošais faktors (sk. 22. att.).

No M3 sastāvdaļu viedokļa M3 kāpumu pozitīvi ietekmēja Eurosistēmas galvenokārt ECB "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) ietvaros veiktās valdības parāda vērtspapīru iegādes (sk. sarkanās daļas 22. att.).³ M3 pieaugumu joprojām veicināja arī vērojama privātā sektora kreditēšanas tālāka atveseļošanās (sk. zilās daļas 22. att.). Tā ietver gan privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu, gan euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāda tā attiecas arī uz Eurosistēmas "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" (USAIP) ietvaros veiktajām parāda vērtspapīru iegādēm. Tieši citu M3 neietilpstošo bilances posteņu (galvenokārt *repo* darījumi) dēļ M3 kāpumu kopā nedaudz negatīvi ietekmēja ilgāka termiņa finanšu saistības un citi M3 neietilpstošie bilances posteņi (sk. tumši zaļās daļas 22. att.). Tomēr M3 pieaugumu pozitīvi ietekmēja MFI ilgāka termiņa finanšu saistību (neietverot kapitālu un rezerves) ilgstošā samazināšanās. Šādu saistību gada pārmaiņu temps kopš 2012. gada 2. ceturkšņa bijis negatīvs, un šādu tendenci daļēji noteica to ECB ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO II) ietekme, kuras var darboties kā alternatīva ilgāka termiņa uz tirgus instrumentiem balstītajam banku finansējumam. Visbeidzot, no euro zonas MFI (neietverot Eurosistēmu) iegādāto valdības obligāciju apjoms noteica MFI (neietverot Eurosistēmu) valdībai izsniegto kredītu atlikuma negatīvu gada kāpuma tempu, tādējādi palēninot M3 pieaugumu (sk. gaiši zaļās daļas 22. att.).

22. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Privātā sektora kreditēšana ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Tādējādi tā ietver Eurosistēmas "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" (USAIP) ietvaros iegādāto parāda vērtspapīru turējumus. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

³ Sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Naudas bāze, plašā nauda un AIP", kurā aprakstīta naudas bāzes dinamika pēdējos gados un ECB nestandarta pasākumu ietekme uz naudas bāzes dinamiku.

MFI tīrie ārējie aktīvi joprojām nelabvēlīgi ietekmēja M3 gada kāpuma tempu.

Lai gan tīro ārējo aktīvu gada plūsma 2017. gada 2. ceturksnī un jūlijā saglabājās negatīva, 2017. gada jūlijā bija vērojama to mēneša ieplūde. Tas palīdzēja samazināt attiecīgo lejupvērsto spiedienu uz M3 gada kāpuma tempu (sk. dzeltenās daļas 22. att.). Gada plūsma turpināja atspoguļot kapitāla aizplūdes no euro zonas, un to daļēji varēja skaidrot ar nerezidentu VSAIP ietvaros pārdotajām euro zonas valdības obligācijām. Jaunākās norises neliecina par būtiskām Eurosistēmas VSAIP ietvaros veiktām iegādēm no nerezidentiem.

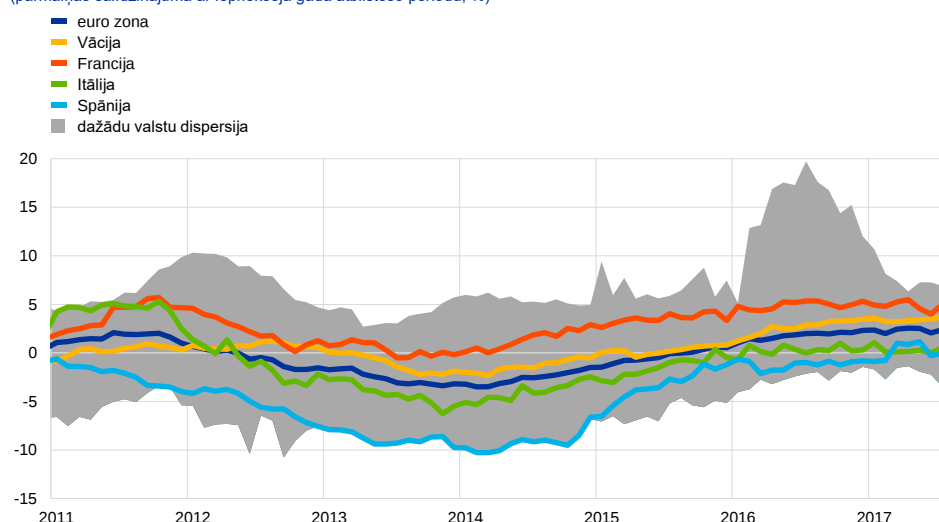
Joprojām turpinājās kopš 2014. gada sākuma vērotā izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma atjaunošanās.

Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei) 2017. gada 2. ceturksnī un jūlijā kopumā saglabājās stabils (sk. 21. att.). Nozaru dalījumā nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpums pēc īslaicīga sarukuma jūnijā, ko dažās valstīs noteica īpaši apstākļi, abos periodos palielinājās līdz 2.4% (sk. 23. att.). NFS saņemto aizdevumu atlikuma pieaugums kopš zemākā punkta sasniegšanas 2014. gada 1. ceturksnī būtiski atveseļojies. Šāda dinamika visai plaši vērojama lielākajās valstīs, lai gan aizdevumu atlikuma kāpuma temps dažās jurisdikcijās joprojām ir negatīvs. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps palielinājās arī 2017. gada 2. ceturksnī, jūlijā sasniedzot 2.6% (sk. 24. att.). Šīs tendences veicināja kopš 2014. gada vasaras euro zonā plaši vērojamā banku aizdevumu procentu likmju būtiskā samazināšanās (īpaši ECB nestandarta monetārās politikas pasākumu veikšanas rezultātā) un banku aizdevumu piedāvājuma un pieprasījuma uzlabošanās. Turklāt bankas panākušas progresu bilanču konsolidēšanā, lai gan dažās valstīs saglabājas augsts ienākumus nenesošo aizdevumu atlikuma līmenis, kas var ierobežot jaunu banku kredītu izsniegšanu.

23. attēls

MFI aizdevumi NFS atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

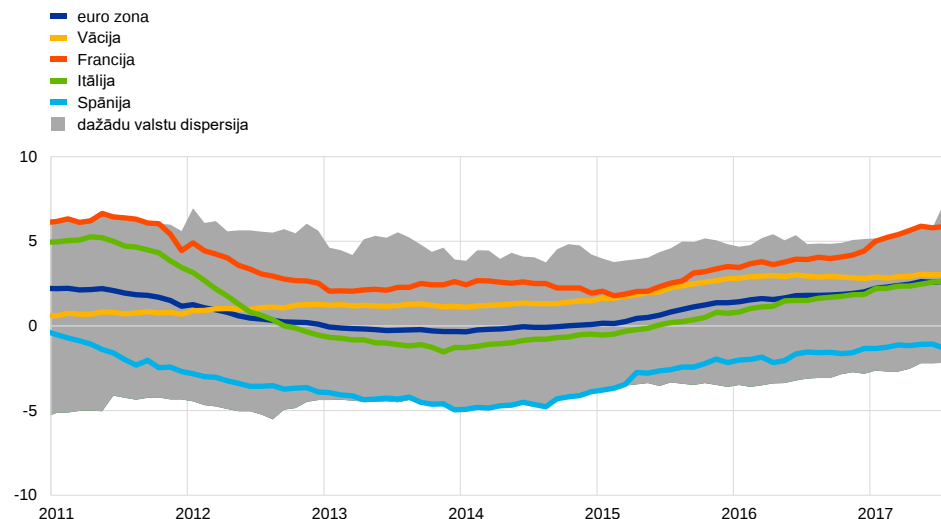
Avots: ECB.

Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

24. attēls

MFI aizdevumi mājāsaimniecībām atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.

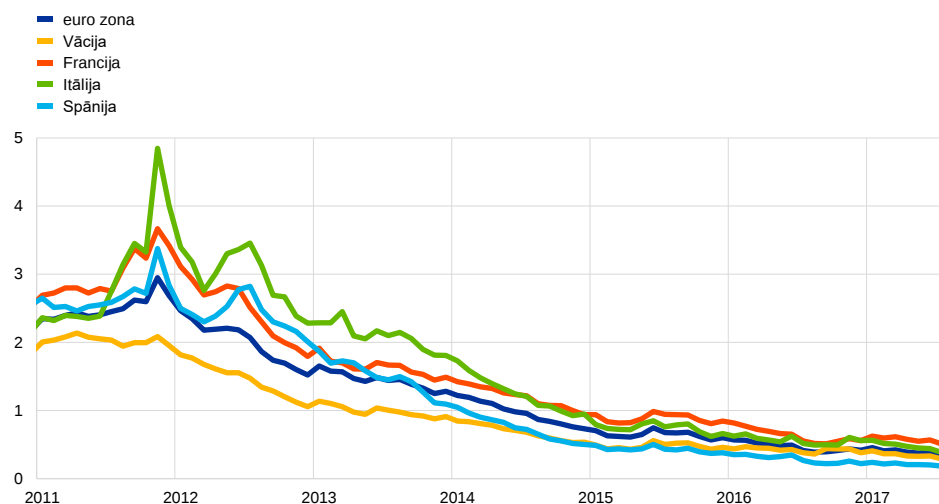
Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un nosacītās naudas līdzekļu apvienošanas ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Banku finansējuma nosacījumi joprojām bija labvēlīgi. Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas pēc 2017. gada 2. ceturksnī vērotās vispārējās stabilizēšanās jūlijā sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni (sk. 25. att.). Šādu tendenci galvenokārt noteica noguldījumu izmaksu dinamika – tās pēc vispārējās stabilizēšanās 2017. gada 2. ceturksnī jūlijā nedaudz saruka līdz jaunam vēsturiski zemākajam līmenim. Turklāt banku obligāciju peļņas likmes, neraugoties uz īslaicīgu kāpumu jūnijā, 2. ceturksnī kopumā saglabāja līdzsvara stāvokli un jūlijā samazinājās. Šajā ziņā šos labvēlīgos apstākļus noteica ECB stimulējošā monetārās politikas nostāja, MFI ilgāka termiņa finanšu saistību atmaksa neto izteiksmē, banku bilanču nostiprināšanās un finanšu tirgu sadrumstalotības mazināšanās.

25. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

Avoti: ECB, Merrill Lynch Global Index un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteikto termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

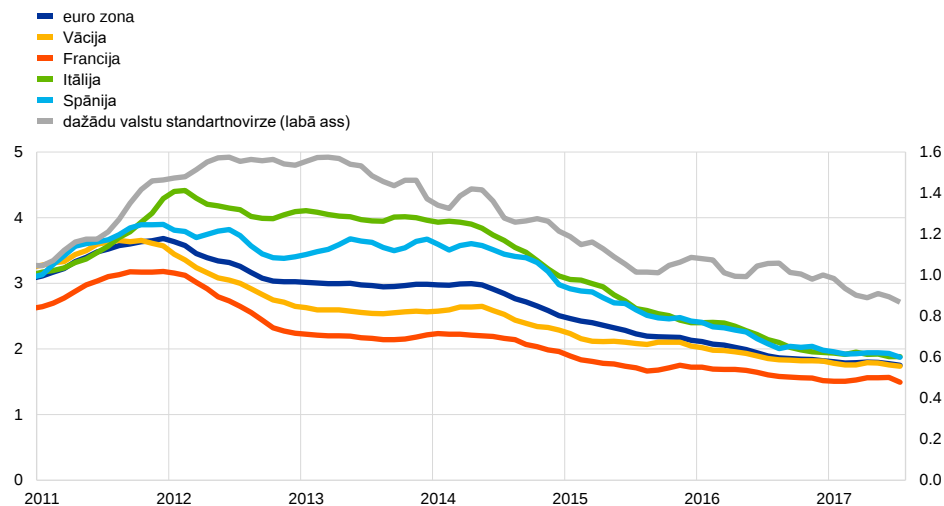
NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu procentu likmju līmenis 2017. gada 2. ceturksnī un jūlijā joprojām atradās vēsturiski zemākajā līmenī vai tuvu tam (sk. 26. un 27. att.).

NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada sākuma līdz 2016. gada beigām samazinājās, bet pēc tam to dinamika bija atšķirīga – mājokļa iegādei izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes līdz 2017. gada jūlijam nedaudz palielinājās un NFS saņemto banku aizdevumu kopējās procentu likmes turpināja sarukt, jūlijā sasniedzot jaunu vēsturiski zemāko līmeni. Kopumā kopš ECB apstiprinātā kredītu nosacījumu stingrības mazināšanās pasākumu kopuma izziņošanas 2014. gada jūnijā NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes sarukušas daudz būtiskāk nekā tirgus darījumu atsaucēs procentu likmes, tādējādi liecinot par spēcīgāku monetārās politikas pasākumu ietekmi uz banku aizdevumu procentu likmēm. Minētais kopējo banku finansējuma izmaksu kritums veicinājis kopējo aizdevumu procentu likmju samazināšanos. NFS un mājsaimniecībām izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes no 2014. gada maija līdz 2017. gada jūlijam saruka attiecīgi par 119 bāzes punktiem un 103 bāzes punktiem. Mazāk aizsargātās valstīs bija vērojama īpaši spēcīga banku aizdevumu procentu likmju samazināšanās aizdevumiem NFS, dažādās valstīs veicinot vienmērīgāku monetārās politikas transmisiju uz šādām procentu likmēm. Pavisam neliela apjoma aizdevumu (līdz 0.25 milj. euro) un liela apjoma aizdevumu (lielāku par 1 milj. euro) procentu likmju starpība euro zonā šajā pašā periodā būtiski saruka un 2017. gada jūlijā bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim. Tas rāda, ka aizdevumu procentu likmju samazināšanās kopumā pozitīvi ietekmējusi mazos un vidējos uzņēmumus lielākā mērā nekā lielos uzņēmumus.

26. attēls

NFS izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

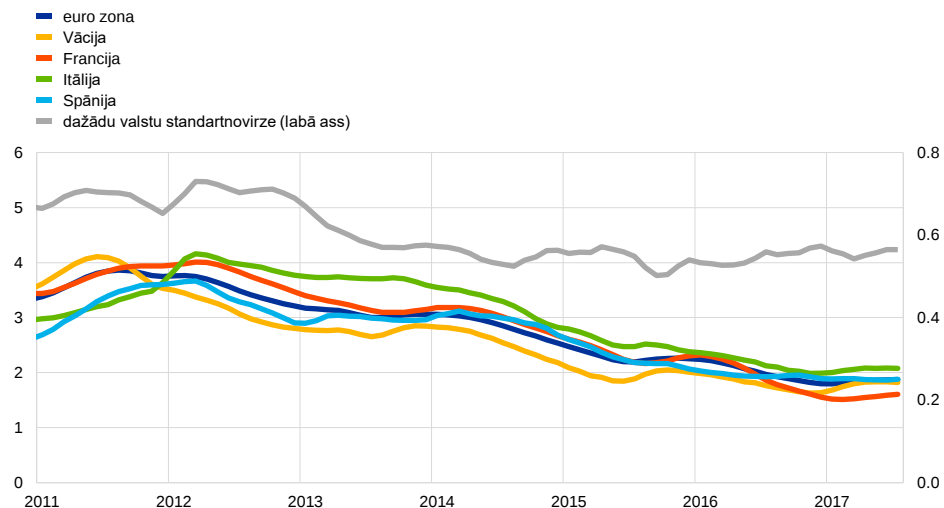
Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

27. attēls

Mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu kopējās procentu likmes

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2017. gada 2. ceturksnī nedaudz samazinājās.

Šis sarukums atspoguļo banku veiktās kredītešanas dinamiku un parāda vērtspapīru emisijas palēnināšanos, ko banku aizdevumu gadījumā daļēji var skaidrot ar īpašiem faktoriem un to īslaicīgo raksturu. Kopumā kopš 2014. gada sākuma novēroto NFS ārējā finansējuma situācijas uzlabošanās veicinājusi ekonomiskās aktivitātes nostiprināšanās, turpmākais parāda finansējuma izmaksu kritums, mazāk stingri banku kredītu

nosacījumi un lielāks uzņēmumu apvienošanās un pārņemšanas darījumu skaits. Vienlaikus NFS rekordlielie naudas līdzekļu turējumi mazinājuši nepieciešamību pēc ārējā finansējuma.

NFS parāda vērtspapīru bruto emisijas apjoms pēc 2017. gada jūnijā vērotā pieauguma jūlijā un augustā bija neliels. Jaunākie ECB dati liecina par spēcīgu emisijas aktivitāti jūnijā pēc palēnināšanās aprīlī un maijā. Ņemot vērā iepriekš minēto, emisijas aktivitāte neto izteiksmē būtiskas īstermiņa vērtspapīru dzēšanas rezultātā bija negatīva. Turklāt jāatzīmē, ka tirgus dati, kas liecina par zemu emisijas aktivitāti jūlijā un augustā, lielākoties atspoguļo sezonālus faktorus. Aptuveni šajā laikā NFS kotēto akciju neto emisijas aktivitāte bija spēcīgāka nekā 2017. gada pirmajos mēnešos, kad to ierobežoja ievērojamais akciju atpiršanas apjoms.

NFS finansējuma izmaksu līmenis joprojām ir labvēlīgs. Tiek lēsts, ka NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas, kas ietver banku veikto kredītēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, pēc neliela 2017. gada jūnijā un jūlijā vērotā kāpuma augustā nedaudz saruka (līdz 4.4%). Šī dinamika lielā mērā atspoguļo kapitāla vērtspapīru izmaksu dinamiku. Finansējuma izmaksas pašlaik par 40 bāzes punktiem pārsniedz 2016. gada jūlijā novēroto vēsturiski zemāko līmeni, taču joprojām ir ievērojami zemākas par 2014. gada vasarā novērotajām – pirms brīža, kad tirgi, cerot uz aktīvu iegādes programmu, sāka noteikt cenas. Parāda finansējuma izmaksas, kuras aprēķina kā banku aizdevumu izmaksu un uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu vidējās svērtās izmaksas, joprojām svārstās ap vēsturiski zemāko rādītāju.

6. Fiskālās norises

Paredzams, ka euro zonas budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā (2017.–2019. gadā) saistībā ar ciklisko nosacījumu uzlabošanos un procentu maksājumu sarukumu turpinās samazināties. Gaidāms, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2017. gadā būs nedaudz ekspansīva, bet 2018. un 2019. gadā – kopumā neitrāla. Lai gan euro zonas valstu valdības parāda attiecība pret IKP turpinās pazemināties, tā joprojām būs augsta. Īpaši valstīm ar augstu parāda līmeni vēlams īstenot papildu konsolidācijas pasākumus, kas ļautu nodrošināt to valsts parāda stabilu sarukumu.

Tiek prognozēts, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts iespēju aplēšu periodā pakāpeniski samazināsies. Saskaņā ar ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm⁴ gaidāms, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts saruks no 1.5% no IKP 2016. gadā līdz 0.9% no IKP 2019. gadā (sk. tabulu). Fiskālās perspektīvas uzlabojumus, kas salīdzinājumā ar 2017. gada jūnija iespēju aplēsēm ir nedaudz spēcīgāki, lielākoties veicina labvēlīgi cikliskie nosacījumi un procentu maksājumu samazināšanās.

Tabula

Fiskālās norises euro zonā

(% no IKP)

	2016	2017	2018	2019
a. Kopējie ieņēmumi	46.2	46.0	45.9	45.8
b. Kopējie izdevumi	47.7	47.3	46.9	46.6
t.sk.:				
c. procentu izdevumi	2.2	2.0	1.9	1.8
d. sākotnējie izdevumi (b – c)	45.5	45.3	45.0	44.8
Budžeta bilance (a – b)	–1.5	–1.3	–1.0	–0.9
Sākotnējā budžeta bilance (a – d)	0.7	0.7	0.9	0.9
Cikliski koriģētā budžeta bilance	–1.5	–1.4	–1.3	–1.2
Strukturālā sākotnējā budžeta bilance	0.7	0.6	0.6	0.6
Bruto parāds	89.1	87.5	86.0	84.2
Papildpostenis: reālais IKP (pārmaiņas; %)	1.8	2.2	1.8	1.7

Avoti: Eurostat, ECB un ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīmes. Dati attiecas uz visu euro zonas valstu valdības sektoru. Skaitļu noapaļošanas rezultātā summa var atšķirties no kopsummas. Tā kā prognozēs parasti ņemtas vērā jaunākās datu korekcijas, varētu būt atšķirības salīdzinājumā ar jaunākajiem apstiprinātajiem Eurostat datiem.

Paredzams, ka euro zonas fiskālā nostāja 2017. gadā būs nedaudz ekspansīva, bet 2018. un 2019. gadā – kopumā neitrāla.⁵ 2017. gada perspektīva skaidrojama ar valdības ieguldījumu atjaunošanos un vienreizēju Vācijas valdības maksājumu kodolenerģijas ražotājiem.⁶ 2018. un 2019. gadā gaidāmā neitrālā fiskālā nostāja

⁴ Sk. ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai.

⁵ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automātiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. To mēra kā strukturālās sākotnējās budžeta bilances pārmaiņas, t.i., no cikliski koriģētās sākotnējās budžeta bilances atskaitot pagaidu pasākumus, piemēram, valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas koncepciju sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā [The euro area fiscal stance](#) ("Euro zonas fiskālā nostāja").

⁶ Vienreizējais Vācijas valdības maksājums, kura apjoms bija 0.2% no Vācijas IKP.

atspoguļos ieņēmumu un valdības izdevumu savstarpēji kompensējošo ietekmi. Vienlaikus kopumā neitrālā fiskālā nostāja norāda, ka valstis pilnībā neizmanto labvēlīgo ekonomiskās izaugsmes tempu fiskālo drošības rezervju veidošanai.

Paredzams, ka lielais euro zonas valstu valdības parāda līmenis turpinās pazemināties. Tiek plānots, ka euro zonas parāda attiecība pret IKP, kas sasniedza kulmināciju 2014. gadā, samazināsies no 89.1% no IKP 2016. gadā līdz 84.2% no IKP 2019. gada beigās. Sarukumu galvenokārt nosaka sākotnējā pārpalikuma palielināšanās un labvēlīga procentu likmju un izaugsmes starpība (šī starpība atspoguļo samērā stabilo makroekonomisko perspektīvu). Paredzams, ka deficīta un parāda korekcijām no 2018. gada būs neliela negatīva ietekme. Lai gan kopš jūnija iespēju aplēsēm perspektīva mainījies tikai nedaudz, gaidāms, ka 2017. gadā parāda līmenis nedaudz pazemināsies, īpaši atspoguļojot labvēlīgāku procentu likmju un izaugsmes starpību. Paredzams, ka no valstu viedokļa parāda perspektīva uzlabosies lielākajā daļā euro zonas valstu, bet dažās valstīs iespēju aplēšu periodā tiek gaidīts valdības parāda rādītāja pieaugums. Papildu konsolidācijas pasākumi labvēlīgi ietekmētu īpaši valstis ar augstu parāda līmeni, jo tie ļautu nodrošināt valsts parāda rādītāja stabilu sarukumu. Tas palīdzētu samazināt šo valstu ievainojamību gadījumā, ja finanšu tirgus atkal kļūtu nestabils vai atjaunotos procentu likmju kāpums.

Visām euro zonas valstīm vēlams pastiprināt centienus, kas vērsti uz izaugsmei labvēlīgāka valsts finanšu sastāva sasniegšanu. Izdevumu novirzīšana uz kategorijām, kas visvairāk veicina izaugsmi, piemēram, izglītību un infrastruktūru, vai nodokļu sloga novirzīšana uz nodokļiem, kuriem ir mazāk kropļojoša ietekme, piemēram, patēriņa vai īpašuma nodokli, var pozitīvi ietekmēt ražošanas apjoma pieaugumu un tādējādi veicināt fiskālo drošības rezervju veidošanu.⁷

Raugoties nākotnē, būtu svarīgi, lai budžeta plāna projekti, kas jāiesniedz līdz oktobra vidum, pilnībā atbilstu Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Ar budžeta plāna projektiem saistītā procedūra, ja to pilnībā un konsekventi īsteno, ir nozīmīgs un efektīvs agra brīdinājuma un korekcijas instruments. Pēc tam, kad euro zonas valstis būs iesniegušas budžeta plāna projektus, Komisija izvērtēs, vai tie pilnībā atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Ja tiks konstatēta neatbilstība, Komisijai nāksies budžeta plāna projektus nosūtīt atpakaļ attiecīgajām valstīm.

⁷ Sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 rakstu [The composition of public finances in the euro area](#) ("Valsts finanšu sastāvs euro zonā").

Ielikumi

1. Ieguldījumu dinamika attīstītajās valstīs kopš finanšu krīzes

Šā ielikuma mērķis ir starpvalstu perspektīvā sniegt ieskatu par šokiem, kas ietekmējuši ieguldījumus attīstītajās valstīs kopš finanšu krīzes.

Bieži tiek apgalvots, ka viens no galvenajiem faktoriem, kas pašreizējā ekonomiskās attīstības ciklā kavējis pasaules tautsaimniecības atveseļošanos, bijusi ierobežotā ieguldījumu aktivitāte (īpaši attīstītajās valstīs). Tas saistīts ar samazinātu finanšu tirgu aktivitāti, valsts sektora budžeta ierobežojumiem, pastiprinātu politikas nenoteiktību un vāju ekonomiskās attīstības perspektīvu. Arī dinamisma trūkums uzņēmējdarbības sektorā šķiet spēcīgāks nekā iepriekšējos atveseļošanās periodos un vienlaikus ar straujāku ieguldījumu izdevumu kritumu pēc lielās recesijas izraisījis nozīmīgus ieguldījumu pārrāvumus, t.i., ilgstoši negatīvas novirzes no ilgtermiņa vidējiem rādītājiem.

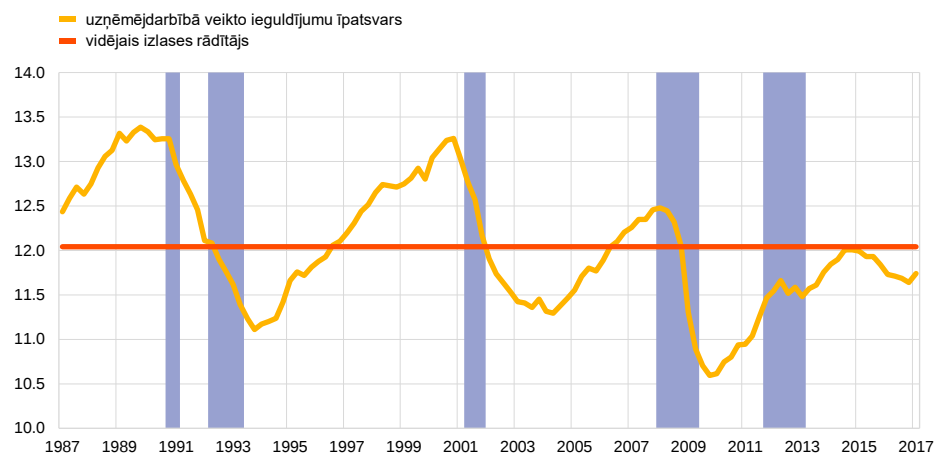
Uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu ierastā tendence, t.i., zemākā punkta sasniegšana drīz pēc recesijas un samērā strauja atgriešanās pirms recesijas vērotajā līmenī, pēc lielās recesijas neīstenojās tādā pašā apjomā.⁸ Lai gan šāda tendence bija vērojama 20. gs. 90. gadu un 21. gs. pirmā gadu desmita uzņēmējdarbības ciklos, pašreizējā ciklā tā nav novērota – sākotnējo investīciju aktivitātes atjaunošanos pēc 2009. gada 1. ceturksnī piedzīvotā krituma pārtrauca otrs recesijas vilnis, kas skāra euro zonu valsts parāda krīzes ietekmē. Atveseļošanās posma pārtraukums redzams A attēlā, kurā parādīta ieguldījumu attiecība pret IKP attīstītajās valstīs. Šī attiecība sāka mazināties no samērā zema līmeņa (12.5%) salīdzinājumā ar iepriekšējiem cikliem, 2009. gadā sarūkot gandrīz līdz 10.5%. Šajā posmā sākās noturīga un strauja uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu atjaunošanās, ko apturēja euro zonas valsts parāda krīze. No 2015. gada 2. pusgada līdz 2016. gada beigām ieguldījumu rādītājs atkal pazeminājās. To galvenokārt noteica izejvielu ražotājvalstis, piemēram, Kanāda, Austrālija un – mazāk – ASV, kuras samazināja ieguldījumus daļēji tāpēc, ka izejvielu (īpaši naftas) cenas strauji kritās līdz ļoti zēmam līmenim. Ieguldījumu apjoms sāka atjaunoties tikai pavisam nesen – 2017. gada sākumā. Tomēr 2017. gada 1. ceturksnī uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu attiecība pret IKP attīstītajās valstīs kopumā joprojām bija zemāka par tās ilgtermiņa vidējo rādītāju.

⁸ Šeit lietotais jēdziens "ieguldījumi" attiecas uz nerezidentu privātajiem ieguldījumiem uzņēmējdarbībā un ietver privātā sektora ieguldījumus būvēs, informācijas, rūpniecības un transporta iekārtās, kā arī intelektuālā īpašuma tiesībās. Jēdziena izpratne dažādās valstīs var nedaudz atšķirties.

A attēls

Ieguldījumu attiecība pret IKP attīstītajās valstīs

(%; ceturkšņa dati)

Avots: ECB speciālistu aprēķini, pamatojoties uz *Haver Analytics* datiem.

Piezīmes. Attīstīto valstu izlasē ietilpst Austrālija, Kanāda, euro zonas valstis, Japāna, Jaunzēlande, Zviedrija, Šveice, Apvienotā Karaliste un ASV. Kopējais rādītājs ir dažādu valstu uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu īpatsvara vidējais svērtais rādītājs, kas aprēķināts, piemērojot laikā mainīgos IKP pirktpējas paritātes svarus. Iekrāsotās daļas attiecas uz apvienoto rādītāju, kas raksturo krīzes periodus euro zonā (Ekonomikas politikas pētniecības centrs) un ASV (Nacionālais ekonomisko pētījumu birojs). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 1. ceturksnī.

Makroekonomikas līmenī parasti tiek ņemti vērā četri potenciālie ieguldījumus veicinošie faktori – pieprasījuma gaidas, finanšu nosacījumi, nenoteiktība un piedāvājuma šoki.⁹ Šiem faktoriem kopš finanšu krīzes bijusi centrālā nozīme debatēs par ieguldījumiem gan no teorētiskā, gan no empīriskā viedokļa. Tiek uzskatīts, ka saspringti finanšu nosacījumi un negatīvi pieprasījuma šoki nelabvēlīgi ietekmē uzņēmējdarbībā veiktos ieguldījumus.¹⁰ Īpaši gaidāms, ka tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanās pasaulē noteiks no ieguldījumiem gūto ieņēmumu sarukumu, tādējādi ierobežojot jauna kapitāla veidošanos un kavējot iepriekšējā kapitāla nomaiņu. Arī ar nenoteiktību saistītajiem šokiem varētu būt ilgstoši negatīva ietekme uz uzņēmējdarbībā veiktajiem ieguldījumiem.¹¹ Visbeidzot negaidīti negatīvi piedāvājuma šoki, piemēram, darba ražīguma kritums dažādās valstīs, varētu nelabvēlīgi ietekmēt turpmākās peļņas gaidas un noteikt ieguldījumu aktivitātes sarukumu.

Ņemot vērā vairākus šokus, impulsu reakcijas funkcijas empīriski apstiprina ieguldījumu tendences. Galvenie rezultāti, kas iegūti, pamatojoties uz izmantoto modeli, liecina, ka nenoteiktības šoki ir ilgstoša kuprveida negatīva ietekme uz uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu attiecību pret IKP,¹² gaidāmās pieprasījuma pasliktināšanās un augošu finansiālo ierobežojumu ietekmē mazinās ieguldījumu

⁹ Izmantots Beijesa paneļa vektoru autoregresijas modelis, kas pieļauj atšķirības dažādās valstīs; aplēses veiktas attiecībā uz Kanādu, Japānu, Apvienoto Karalisti un ASV. Mainīgie ietver nenoteiktību (nosaka, pamatojoties uz profesionālo prognozētāju izaugsmes gaidu dispersiju), finanšu nosacījumus (finanšu nosacījumu rādītājus nosaka, pamatojoties uz īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmēm un kapitāla vērtspapīru cenām), gaidāmo izaugsmi un cenu dinamiku. Strukturālos šokus identificē, piemērojot nulles, zīmju un mēroga ierobežojumus.

¹⁰ Ņemot vērā, ka nenoteiktība un finanšu mainīgie cieši korelē, strukturāli nozīmīgu šoku identificēšanai izmanto relatīvus mēroga ierobežojumus.

¹¹ Padziļinātu analīzi par uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu ietekmi ASV sk. *Bloom, N., The impact of uncertainty shocks, Econometrica*, vol. 77, 2009.

¹² Šis empīriskais secinājums ir saskaņā ar pieejamām atsevišķu valstu aplēsēm un ekonomikas teoriju.

izdevumi un darba ražīguma kāpums pastāvīgi palielina ieguldījumus uzņēmumos. Dažādās valstīs ieguldījumus visbūtiskāk noteikuši ar pieprasījumu saistīti faktori, veidojot vairāk nekā pusi variānces ASV, Apvienotajā Karalistē un Japānā un tikai 40% Kanādā (pēc 16 ceturkšņiem). Otrs svarīgākais noteicējfaktors ASV un Apvienotajā Karalistē bija piedāvājums, Kanādā – nenoteiktība, bet Japānā – ar finansēm saistīti faktori.

Lielās recesijas laikā uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu samazināšanos analīzei pakļautajās izlases valstīs lielākoties nepārprotami noteica nelabvēlīgi pieprasījuma faktori, tomēr periodā pēc krīzes dažādu valstu norises bija neviendabīgākas (sk. B att.).¹³ Līdz 2012. gadam ASV atjaunojās agrākā ieguldījumu rādītāju tendence un pēc tam svārstījās šajā līmenī. Modelis liecina, ka atveseļošanās procesu veicinājis arvien vājāks negatīvais pieprasījums, nenoteiktības mazināšanās un labvēlīgi finanšu nosacījumi. Tomēr 2015. gadā ieguldījumi atkal mazinājās, un to daļēji noteica naftas cenu kritums un tā spēcīgā ietekme uz ieguldījumiem ASV slānekļa naftas nozarē. Japānā atveseļošanos galvenokārt noteica pozitīvāki finanšu nosacījumi, kas saistīti ar monetārās stimulēšanas pasākumiem, kā arī mazāk negatīvas pieprasījuma gaidas. Savukārt Kanādā ieguldījumu rādītāji pēc lielās recesijas ātri atjaunojās un līdz 2014. gada 2. pusgadam pārsniedza tendences līmeni. Modelis liecina, ka uzņēmējdarbībā veiktos ieguldījumus labvēlīgi ietekmējusi pozitīva pieprasījuma perspektīva, zems nenoteiktības līmenis un stimulējoši finanšu nosacījumi, kurus veicinājušas spēcīgas izejvielu cenu pārmaiņas. 2015. gadā vērotais izejvielu cenu kritums izraisīja krasu uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu samazināšanos, ko vēlāk pastiprināja nenoteiktības pieaugums un stingrāki finanšu nosacījumi. Savukārt Apvienotās Karalistes ieguldījumu rādītāji lielākoties saglabājās zemāki par ilgtermiņa rādītājiem. Modelis liecina, ka negatīvi pieprasījuma un piedāvājuma šoki vairāk nekā neitralizēja samērā labvēlīgos finanšu nosacījumus un veicinošos zemas nenoteiktības apstākļus. Nesenākā pagātnē, 2016. gada 2. pusgadā, pieaugot nenoteiktībai saistībā ar referendumu par Apvienotās Karalistes dalību Eiropas Savienībā rezultātiem, ieguldījumu rādītāji pasliktinājās. 2017. gada sākumā ieguldījumu rādītāji ASV un Apvienotajā Karalistē atradās tendences līmenī un Japānā pārsniedza tendenci, savukārt Kanādā ieguldījumu novirze bija negatīva.

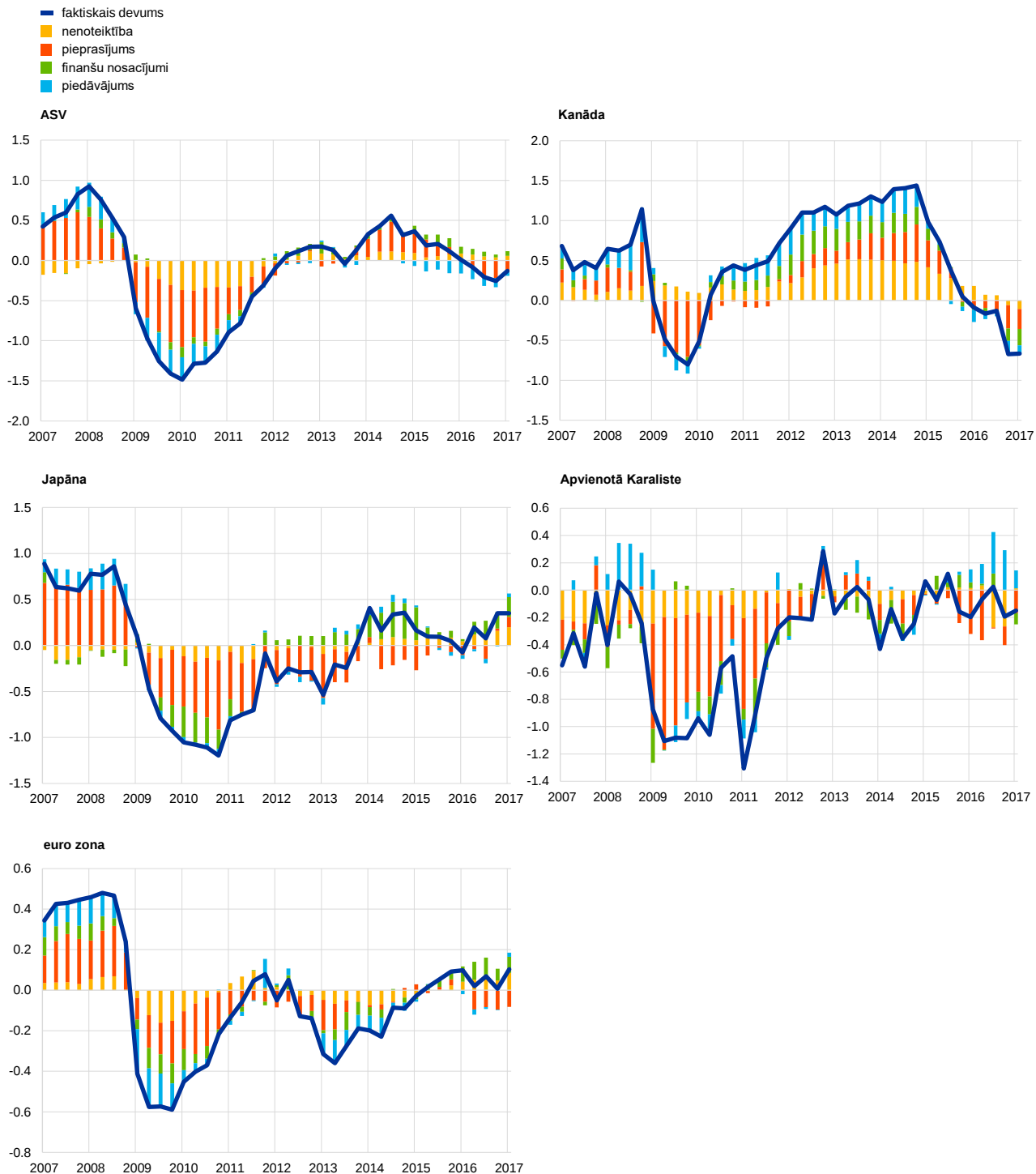
Attiecinot analīzi arī uz euro zonu, apstiprinās novērojums, ka pieprasījuma faktoriem bijusi noteicošā loma uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu sarukumā pēc finanšu krīzes. Tomēr atšķirībā no citām attīstītajām valstīm ieguldījumu rādītāji pārstāja uzlaboties, kad pastiprinājās valsts parāda krīze. Tādējādi līdz 2015. gada sākumam veidojās jauni negatīvi un ilgstoši pieprasījuma šoki, kā arī negatīva ekonomiskā nenoteiktība un finanšu šoki. Līdz 2017. gada sākumam labvēlīgu finanšu nosacījumu un mērenas nenoteiktības ietekmē euro zonas ieguldījumu rādītājs nedaudz pārsniedza tendenci.

¹³ Rezultāti ir stabili, ņemot vērā dažādus nenoteiktības rādītājus (ekonomiskās politikas nenoteiktības rādītājus), pieprasījuma un finanšu faktorus (t.sk. rādītājus, kuru pamatā ir apsekojumi, un aktivitātes rādītājus) un cenu rādītājus (ražotāju cenas).

B attēls

leguldījumu attiecības pret IKP vēsturiskā dekompozīcija

(%; devums; novirze no tendences; ceturkšņa dati)

Avots: ECB speciālistu aprēķini.

Piezīme: Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 1. ceturksnī.

**Raugoties nākotnē, dažos pēdējos mēnešos vērotajai vispārējai uzņēmēju
konfidences uzlabošanās tendencei vienlaikus ar pozitīvākām pasaules**

**izaugsmes perspektīvām vajadzētu veicināt uzņēmējdarbībā veikto
ieguldījumu atjaunošanos attīstītajās valstīs.**

Turklāt kopš 2017. gada sākuma uzlabojušies nenoteiktības rādītāji, piemēram, profesionālo prognozētāju izaugsmes gaidu dispersija. Turklāt izejvielu cenu stabilizēšanās procesam vajadzētu noteikt izejvielu ražotāju ieguldījumu atjaunošanos.

2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2017. gada 3. maijs–25. jūlijs)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2017. gada trešajā un ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2017. gada 3. maija līdz 13. jūnijam un no 2017. gada 14. jūnija līdz 25. jūlijam). Šajā periodā galveno refinansēšanas operāciju (GRO), aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmes saglabājās nemainīgas (attiecīgi 0.00%, 0.25% un –0.40%).

Vienlaikus Eurosistēma turpināja valsts sektora vērtspapīru, nodrošināto obligāciju, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru un uzņēmumu sektora vērtspapīru iegādi paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros ar iegāžu mērķa apjomu vidēji 60 mljrd. euro mēnesī.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar 2017. gada pirmo un otro rezervju prasību izpildes periodu) palielinājās par 82.5 mljrd. euro (līdz 1 168.7 mljrd. euro). Šo likviditātes vajadzību kāpumu gandrīz pilnībā noteica neto autonomo faktoru vidējā rādītāja pieaugums par 80.6 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot rekordlīmeni (1 046.3 mljrd. euro), bet obligāto rezervju prasību apjoms pieauga tikai nedaudz – par 2 mljrd. euro (līdz 122.5 mljrd. euro).

Autonomo faktoru kopapjoma palielināšanos galvenokārt noteica likviditāti samazinošo faktoru pieaugums. Galveno devumu nodrošināja valdības noguldījumi, kas aplūkojamā periodā palielinājās par 25.6 mljrd. euro, vidēji sasniedzot 196.7 mljrd. euro. Arī citu autonomo faktoru atlikums pieauga par 22.5 mljrd. euro, vidēji sasniedzot 720.5 mljrd. euro. Banknošu pieprasījums vidēji palielinājās par 16.6 mljrd. euro (līdz 1 131.2 mljrd. euro), pārsvarā atspoguļojot vasaras perioda papildu sezonālo pieprasījumu.

Turklāt likviditāti palielinošie autonomie faktori aplūkojamā periodā samazinājās. To noteica ilgstošais euro denominēto tīro aktīvu sarukums un neliels tīro ārējo aktīvu samazinājums. Euro denominēto tīro aktīvu vidējais apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu saruka par 15.4 mljrd. euro (līdz 332.4 mljrd. euro). To galvenokārt noteica to Eurosistēmas turējumā esošo finanšu aktīvu samazinājums, kurus netur monetārās politikas mērķiem. Turklāt palielinājās ārvalstu oficiālo iestāžu saistības nacionālajās centrālajās bankās, tādējādi vēl vairāk samazinot šā autonomā faktora likviditāti palielinošo ietekmi neto izteiksmē. Tīro ārējo aktīvu vidējais rādītājs nedaudz saruka (par 0.5 mljrd. euro; līdz 670 mljrd. euro).

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

	2017. gada 3. maijs– 2017. gada 25. jūlijs		2017. gada 25. janvāris– 2017. gada 2. maijs		Ceturtais rezervju prasību izpildes periods		Trešais rezervju prasību izpildes periods	
Saistības – likviditātes vajadzības (vidējie rādītāji; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	2 048.3	(+64.6)	1 983.7	2 071.6	(+46.6)	2 025.0	(+10.2)	
Banknotes apgrozībā	1 131.2	(+16.6)	1 114.6	1 136.3	(+10.3)	1 126.0	(+7.7)	
Valdības noguldījumi	196.7	(+25.6)	171.1	229.8	(+66.2)	163.6	(–18.3)	
Citi autonomie faktori	720.5	(+22.5)	698.0	705.5	(–29.9)	735.4	(+20.8)	
Pieprasījuma noguldījumu konti	1 174.0	(+153.0)	1 021.0	1 169.2	(–9.5)	1 178.7	(+97.6)	
Monetārās politikas instrumenti	717.0	(+81.9)	635.1	717.9	(+1.9)	716.0	(+45.4)	
Obligāto rezervju prasības	122.5	(+2.0)	120.5	122.6	(+0.3)	122.3	(+1.7)	
Noguldījumu iespēja	594.5	(+79.9)	514.6	595.3	(+1.6)	593.7	(+43.8)	
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
Aktīvi – likviditātes piedāvājums (vidējie rādītāji; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 002.4	(–15.9)	1 018.3	983.3	(–38.2)	1 021.5	(+6.7)	
Tīrie ārējie aktīvi	670.0	(–0.5)	670.5	656.9	(–26.2)	683.1	(+4.5)	
Euro denominētie tīrie aktīvi	332.4	(–15.4)	347.8	326.4	(–11.9)	338.4	(+2.2)	
Monetārās politikas instrumenti	2 814.7	(+313.4)	2 501.3	2 853.1	(+76.8)	2 776.3	(+144.8)	
Atklātā tirgus operācijas	2 814.5	(+313.5)	2 501.0	2 852.9	(+76.8)	2 776.1	(+144.9)	
Izsoļu operācijas	779.0	(+124.4)	654.6	776.8	(–4.3)	781.1	(+55.2)	
GRO	11.5	(–12.2)	23.8	9.4	(–4.3)	13.7	(–4.8)	
ITRO ar termiņu 3 mēneši	6.1	(–2.1)	8.2	6.7	(+1.2)	5.5	(–1.9)	
ITRMO I operācijas	21.1	(–11.4)	32.5	20.5	(–1.2)	21.7	(–4.8)	
ITRMO II operācijas	740.2	(+150.1)	590.1	740.2	(+0.0)	740.2	(+66.7)	
Tiešo darījumu portfeļi	2 035.5	(+189.1)	1 846.4	2 076.1	(+81.1)	1 995.0	(+89.7)	
NOIP1	8.0	(–2.3)	10.3	7.7	(–0.6)	8.3	(–1.3)	
NOIP2	5.5	(–0.9)	6.4	5.3	(–0.4)	5.7	(–0.3)	
NOIP3	221.3	(+8.1)	213.3	223.3	(+3.9)	219.4	(+4.1)	
"Vērtspapīru tirgu programma"	98.3	(–1.2)	99.5	98.2	(–0.2)	98.4	(–0.8)	
ABSIP	24.0	(+0.2)	23.8	24.2	(+0.5)	23.7	(–0.4)	
VSAIP	1 585.6	(+163.6)	1 422.0	1 619.7	(+68.1)	1 551.5	(+78.0)	
USAIP	92.8	(+21.7)	71.1	97.7	(+9.8)	87.9	(+10.4)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.2	(–0.1)	0.3	0.2	(+0.0)	0.2	(–0.1)	
Cita ar likviditāti saistīta informācija (vidējie rādītāji; mljrd. euro)								
Kopējās likviditātes vajadzības	1 168.7	(+82.5)	1 086.2	1 211.3	(+85.0)	1 126.2	(+5.1)	
Autonomie faktori ¹	1 046.3	(+80.6)	965.7	1 088.6	(+84.7)	1 003.9	(+3.5)	
Likviditātes pārpalikums	1 645.8	(+231.0)	1 414.8	1 641.6	(–8.3)	1 649.9	(+139.8)	
Procentu līkņu dinamika (vidējie rādītāji; %)								
GRO	0.00	(+0.0)	0.00	0.00	(+0.0)	0.00	(+0.0)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	(+0.0)	0.25	0.25	(+0.0)	0.25	(+0.0)	
Noguldījumu iespēja	–0.40	(+0.0)	–0.40	–0.40	(+0.0)	–0.40	(+0.0)	
EONIA	–0.358	(–0.004)	–0.354	–0.359	(–0.002)	–0.357	(–0.002)	

Avots: ECB.

Piezīmes. Tā kā visi skaitļi tabulā ir noapaļoti, dažos gadījumos skaitlis, kas norādīts kā pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, nav šo abu minēto periodu noapaļoto skaitļu starpība (atšķirība – 0.1 mljrd. euro).

1) Autonomo faktoru kopējā vērtība ietver arī pozīciju "posteņi norēķinu procesā".

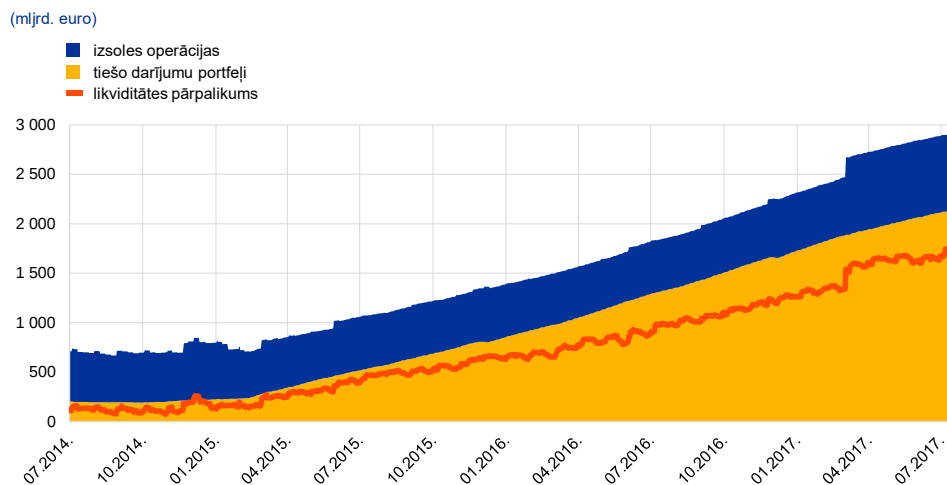
Autonomo faktoru svārstīgums joprojām bija augsts un salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu kopumā nemainījās. Šis svārstīgums galvenokārt atspoguļoja gan valdības noguldījumu, gan euro denominēto tīro aktīvu svārstības.

Atklātā tirgus operācijās nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām (t.i., izsoļu operācijām un tiešajām AIP iegādēm), pieauga par 313.5 mljrd. euro, sasniedzot 2 814.5 mljrd. euro (sk. A att.). Šo kāpumu galvenokārt noteica ECB AIP un 2017. gada 29. martā veiktā otrā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) kopuma (ITRMO II) ceturtā ITRMO 233.4 mljrd. euro apjomā.

A attēls

Atklātā tirgus operāciju un likviditātes pārpalikuma dinamika

Avots: ECB.

Izsoļu operācijās nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms palielinājās par 124.4 mljrd. euro (līdz 779 mljrd. euro). Šis palielinājums pamatā atspoguļoja ceturtajā ITRMO II nodrošināto likviditāti, kas atšķirībā no iepriekšējā perioda pilnībā atspoguļojas pašreizējā aplūkojamā perioda vidējos likviditātes rādītājos. ITRMO vidējais atlikums pieauga par 138.7 mljrd. euro. Šis pieaugums bija ceturtās ITRMO II operācijas norēķina un ar ITRMO I starpniecību aizņemto līdzekļu brīvprātīgo pirmstermiņa atmaksu neto rezultāts. Ar GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši starpniecību piešķirtais vidējais likviditātes apjoms samazinājās attiecīgi par 12.2 mljrd. euro un 2.1 mljrd. euro.

Turpinoties AIP iegādēm, ar Eurosistēmas tiešo monetārās politikas operāciju palīdzību nodrošinātā likviditāte palielinājās par 189.1 mljrd. euro, vidēji sasniedzot 2 035.5 mljrd. euro. "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP), trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas", "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas" un "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms vidēji pieauga attiecīgi par 163.6 mljrd. euro, 8.1 mljrd. euro, 0.2 mljrd. euro un 21.7 mljrd. euro. "Vērtspapīru

tirgu programmas" un divu iepriekšējo "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu" ietvaros turēto obligāciju dzēšanas kopapjoms bija 4.4 mljrd. euro.

Likviditātes pārpalikums

Iepriekš aprakstīto norišu rezultātā vidējais likviditātes pārpalikums

salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu aplūkojamā periodā palielinājās par

231 mljrd. euro (līdz 1 645.8 euro; sk. att.). Kā jau minēts, šis pieaugums pamatā atspoguļo ar AIP palīdzību nodrošināto likviditāti ar mēneša apjomu 60 mljrd. euro, kā arī ceturtais ITRMO II piešķirumu 233.4 mljrd. euro apjomā, ko nedaudz kompensēja autonomo faktoru noteikts likviditātes vajadzību palielinājums.

Pievēršoties tikai aplūkojamam periodam, detalizētāka analīze liecina, ka likviditātes pārpalikums trešajā rezervju prasību izpildes periodā pieauga, ceturtais ITRMO II un AIP iegāžu nodrošinātās likviditātes rezultātā palielinoties par 139.8 mljrd. euro.

Tomēr ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā likviditātes pārpalikums nedaudz (par 8.3 mljrd. euro) saruka, jo ar AIP iegāžu palīdzību iepludināto likviditāti ar uzviju kompensēja autonomo faktoru likviditāti mazinošā ietekme un, kā jau minēts, GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši izmantošanas apjoma sarukums.

Likviditātes pārpalikuma pieaugums atbilda pieprasījuma noguldījumu kontu vidējā atlikuma palielinājumam aplūkojamā periodā par 153 mljrd. euro (līdz 1 174 mljrd. euro), vidējam noguldījumu iespējas izmantošanas apjomam pieaugot par 79.9 mljrd. euro (līdz 594.5 mljrd. euro).

Procentu likmju norises

Darījumu uz nakti naudas tirgus procentu likmes joprojām bija tuvu

noguldījumu iespējas procentu likmei, bet dažas konkrētu nodrošinājuma

grozu procentu likmes nodrošināto darījumu segmentos pazeminājās zem šā

līmeņa. Beznodrošinājuma darījumu tirgū EONIA (euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss) nedaudz saruka un vidēji bija -0.358% (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji -0.354%). EONIA svārstījās samērā šaurā diapazonā, pirms Vasarsvētku brīvdienām 2017. gada jūnija sākumā sasniedzot augstāko punktu (-0.331%), bet tūlīt pēc tam – zemāko (-0.373%). Turklāt darījumu ar nodrošinājumu tirgū *repo* darījumu uz nakti vidējā procentu likme *GC Pooling* tirgū standarta nodrošinājuma grozā nedaudz saruka (līdz -0.433%), salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu samazinoties par 0.001 procentu punktu, bet attiecīgā *repo* darījumu uz nakti vidējā procentu likme paplašinātajā nodrošinājuma grozā bija -0.401% – par 0.002 procentu punktiem augstāka salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu.

2017. gada jūnijā vērotais *repo* darījumu galveno procentu likmju ceturkšņa beigu kritums bija samērā neliels salīdzinājumā ar 2016 gada beigu kritumu un 2017. gada martā vēroto ceturkšņa beigu sarukumu. Tas liecina, ka tirgus dalībnieki ieviesuši efektīvāku nodrošinājuma pārvaldības praksi. Turklāt šāda dinamika norāda arī uz

pozitīvu ietekmi saistībā ar VSAIP vērtspapīru aizdevumu iespēju, kas ļauj kā nodrošinājumu pieņemt naudu.

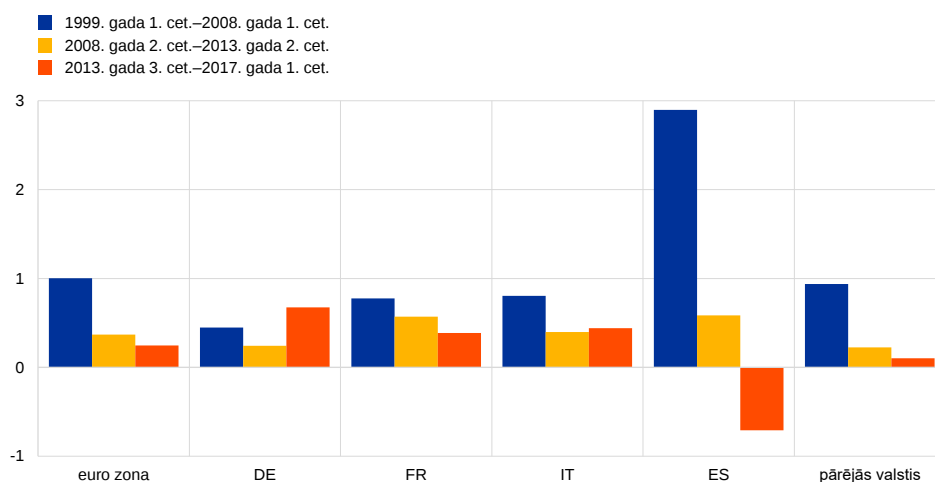
3. Nesenā euro zonas darbaspēka piedāvājuma dinamika

Darbaspēka piedāvājuma dinamika ir svarīgs gan ekonomiskās atveseļošanās, gan ilgāka termiņa izaugsmes virzītājspēks. No strukturālā viedokļa darbaspēka piedāvājums var būtiski veicināt potenciālo izaugsmi, savukārt, no cikliskās perspektīvas raugoties, tas tieši ietekmē nodarbinātību un bezdarbu. Turklāt svarīgs ir ne tikai darbaspēka apjoms, bet arī tā struktūra. Darbaspēka piedāvājums euro zonā jau ilgu laiku palielinājies, bet, lai gan tas turpinājās nesenās atveseļošanās periodā, tā kāpuma temps samazinājies salīdzinājumā gan ar gadiem pirms krīzes, gan ar krīzes periodu (sk. A att.). Šajā ielikumā aplūkoti tautsaimniecības atveseļošanās laikā pieaugušā darbaspēka piedāvājuma un tā kāpuma tempa palēnināšanās noteicējkatori, kā arī tā struktūras pārmaiņas.

A attēls

Vidējais darbaspēka pieauguma temps euro zonā un lielākajās euro zonas valstīs

(vidējais pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat, nacionālie konti un īstermiņa statistika.

Piezīme: Darbaspēku definē kā nacionālajos kontos iekļauto nodarbināto personu un bezdarbnieku kopskaitu.

Lai gan darbaspēka piedāvājums euro zonā turpina palielināties, tā kāpuma temps pēdējos 10 gados palēninājies. Tūlīt pēc lielās recesijas vidējais

darbaspēka pieauguma temps salīdzinājumā ar kāpuma tempu pirms krīzes visās lielākajās euro zonas valstīs kritās. Sarukums turpinājās atveseļošanās periodā (no 2013. gada 3. ceturkšņa līdz 2017. gada 1. ceturksnim). Nozīmīgs izņēmums ir Vācija, kur darbaspēka skaita palielināšanās paātrinājusies un pašlaik pārsniedz pirms krīzes novēroto pieauguma tempu. Darbaspēka dinamikas palēnināšanās visdramatiskāk izpaudās Spānijā, un tas skaidrojams galvenokārt ar migrācijas plūsmu maiņas ietekmi. Pirms krīzes bija vērojama nozīmīga neto migrācija uz Spāniju, bet, kad bezdarba līmenis šajā valstī nozīmīgi palielinājās, šī tendence pavērsās pretējā virzienā. Tas ļoti negatīvi ietekmēja gan darbaspējas vecuma iedzīvotājus, gan darbaspēka piedāvājumu Spānijā, un to atspoguļoja arī euro zonas darbaspēka piedāvājuma dinamika. Tomēr euro zonā kopumā imigrācijas devums darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita ziņā atveseļošanās periodā bijis ļoti pozitīvs, atspoguļojot galvenokārt darba ņēmēju pieplūdumu no jaunajām ES dalībvalstīm.

Tas savukārt, iespējams, arī būtiski ietekmējis euro zonas darbaspēku, īpaši Vācijā un Itālijā, kā arī dažās mazākās euro zonas valstīs.

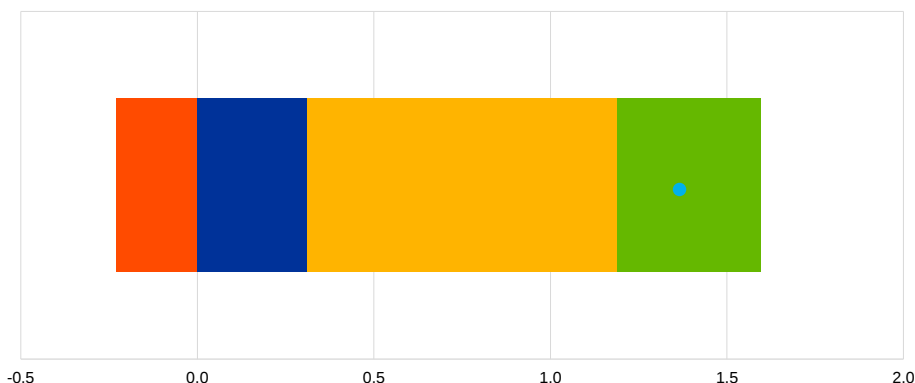
Līdzdalības līmeņa kāpums kopš atvēršanās sākuma bijis ļoti nozīmīgs darbaspēka skaita pieauguma virzītājspēks (sk. B att.). Darbaspēka pārmaiņas veicinājušas, no vienas puses, darbaspējas vecuma iedzīvotāju (15–64 gadi) skaita pārmaiņas un, no otras puses, līdzdalības līmeni. Darbaspēka piedāvājuma kāpuma samazināšanās salīdzinājumā ar periodu pirms krīzes atspoguļo gan darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita palielināšanās kritumu, gan līdzdalības līmeņa kāpuma palēnināšanos, lai gan atvēršanās laikā abu komponentu pienesums joprojām bija pozitīvs. Tomēr līdzdalības līmeņa kāpums devis vislielāko pienesumu darbaspēka skaita pieaugumā.

B attēls

Kopš 2013. gada 2. ceturkšņa notikušo darbaspēka kumulatīvo pārmaiņu dalījums

(procentu punktos)

- darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita pārmaiņu dēļ
- vecuma grupu līdzdalības pārmaiņu dēļ
- darbaspējas vecuma iedzīvotāju vecuma struktūras pārmaiņu dēļ
- citas pārmaiņas
- kopējās pārmaiņas

Avots: Eurostat un darbaspēka apsekojums.

Piezīmes. Vecuma grupa 15–64 gadi; sezonāli neizlīdzināti dati. Darbaspēka pārmaiņas var sadalīt darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita pārmaiņās un līdzdalības līmeņa pārmaiņās. Līdzdalības līmeņa pārmaiņas var dalīt tālāk iedzīvotāju vecuma grupu relatīvā lieluma norisēs un dažādu vecuma grupu līdzdalības pārmaiņās. Aprēķinos izmantotas vecuma grupas piecu gadu dalījuma. Citas pārmaiņas ietver pārējās strukturālās pārmaiņas, piemēram, dzimumu struktūras pārmaiņas.

Euro zonas darbaspēks noveco, un arvien vairāk ir cilvēku, kuri ir ekonomiski aktīvi lielākā vecumā. 50–64 gadus sasniegušo iedzīvotāju īpatsvars 15–64 gadus vecā darbaspēka grupā atvēršanās periodā palielinājies no 30% līdz 32%, atspoguļojot ilgāka termiņa augšupvērsto tendenci.¹⁴ Tā kā šīs vecuma grupas līdzdalība darbaspēkā tradicionāli bijusi samērā zema, varētu gaidīt, ka tās īpatsvara pieaugums kopējā iedzīvotāju skaitā samazinās kopējo darbaspēka līdzdalības līmeni. Tomēr pēdējos četros gados 50–64 gadus veco iedzīvotāju līdzdalība palielinājusies (no 2013. gada 2. ceturkšņa līdz 2017. gada 1. ceturksnim līdzdalība pieaugusi par 0.7 procentu punktiem, 3.8 procentu punktiem un 7.6 procentu punktiem attiecīgi 50–54 gadus, 55–59 gadus un 60–64 gadus veco iedzīvotāju grupās). To noteikusi pensionēšanās vecuma palielināšana lielākajā daļā valstu un

¹⁴ Tendences palielināšanās vecākajā paaudzē atspoguļo to, ka pēckara demogrāfiskā sprādziena laikā dzimušie bērni sasnieguši šīs vecuma kategorijas un jaunākās paaudzes īpatsvars samazinājies. Sk. *Population structure and ageing, Eurostat Statistics Explained, Eurostat, June 2017* (pieejams: <http://ec.europa.eu/eurostat>).

arī citi faktori, piemēram, iedzīvotāju izglītības līmeņa kāpums (aplūkots tālāk ielikumā). Tas viss palielina kopējo līdzdalības līmeni, kompensējot vecuma struktūras pārmaiņu negatīvo ietekmi (sk. B att. sarkano stabiņu). Turklāt sarūkošais 15–24 gadus veco iedzīvotāju grupas īpatsvars veicinājis arī kopējā līdzdalības līmeņa kāpumu, jo šajā vecuma grupā parasti vērojama samērā zema līdzdalība. Tomēr šo pozitīvo strukturālo ietekmi daļēji kompensē šīs vecuma grupas līdzdalības līmeņa samazināšanās kopš 2008. gada.

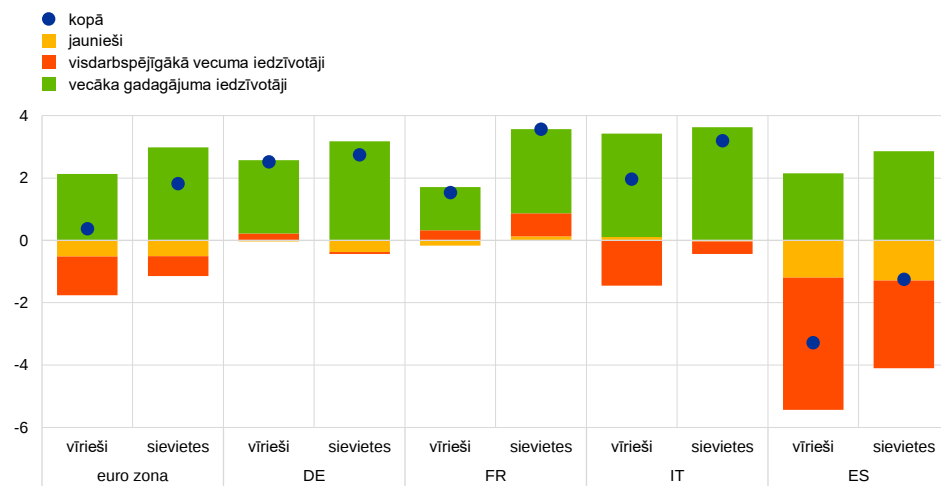
Turpinoties ilgtermiņa tendencei, darbaspēka skaita palielināšanos ekonomiskās atveseļošanās periodā noteikusi sieviešu līdzdalība.

Lai gan gados vecāku personu grupu īpatsvara pieaugums attiecināms uz abiem dzimumiem, sieviešu līdzdalības līmenis atveseļošanās laikā palielinājies vairāk, un visdarbspējīgākā vecuma sieviešu darbaspēka sarukums bijis mazāks (sk. C att.). Sieviešu līdzdalības palielināšanās un sieviešu līdzdalības atšķirības no vīriešu līdzdalības lielā mērā skaidrojamas ar vīriešu un sieviešu izglītības līmeņa atšķirīgu dinamiku. Augstāko izglītību ieguvušo sieviešu īpatsvars darbspējas vecuma sieviešu skaitā ir lielāks nekā attiecīgais vīriešu īpatsvars.¹⁵ Tas arī pēdējos 10 gados pieaudzis straujāk gan visdarbspējīgākā vecuma, gan vecāka gadagājuma kategorijās, un šis īpatsvars galvenokārt nosaka augošo sieviešu līdzdalību darbaspēkā.¹⁶

C attēls

Euro zonas un lielāko euro zonas valstu darbaspēka kumulatīvās pārmaiņas dzimuma un vecuma dalījumā ekonomiskās atveseļošanās periodā (2013. gada 2. ceturksnis–2017. gada 1. ceturksnis)

(darbaspēks 2013. gada 2. ceturksnī, %)

Avots: darbaspēka apsekojums.

Piezīmes. Jaunieši: 15–24 gadi, visdarbspējīgākā vecuma strādājošie: 25–54 gadi, vecāka gadagājuma darbinieki: 55–64 gadi. Sezonāli neizlīdzināti dati.

¹⁵ Augstāko izglītību ieguvušo darbspējas vecuma iedzīvotāju skaitā nodarbināto sieviešu īpatsvars ir mazāks nekā vīriešu īpatsvars tikai vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem, bet vīriešu un sieviešu izglītības līmeņa atšķirība pēdējos 10 gados būtiski sarukusi.

¹⁶ Sk. Thévenon, O., *Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 145, OECD, 2013 (pieejams: <http://www.oecd-ilibrary.org>).

Cikliskā ietekme veicinājusi atšķirīgas visdarbspējīgākā vecuma vīriešu un sieviešu līdzdalības līmeņa norises.

Visdarbspējīgākā vecuma vīriešu līdzdalība kopš krīzes sākuma turpinājusi samazināties, un to, iespējams, nosaka cikliskais nodarbinātības sarukums nozarēs un amatos, kuros tradicionāli dominē vīrieši (t.i., būvniecība un mazkvalificēts fiziskais darbs).¹⁷ Šā līdzdalības līmeņa nesena samazināšanās atvēršanās periodā atspoguļo darba tirgus situācijas uzlabošanos nozarēs, kurās parasti strādā vīrieši. Vienlaikus sieviešu līdzdalības līmeni ekonomiskās attīstības ciklā, iespējams, ietekmējusi papildu nodarbināto iesaistīšanās darba tirgū, t.i., sieviešu ienākšana darba tirgū, kad viņu partneri vīrieši zaudē darbu vai atsakās no līdzdalības darbaspēkā. Papildu nodarbināto iesaistīšanās darba tirgū ietekme, iespējams, kļuvusi īpaši nozīmīga, ņemot vērā spēcīgo krīzes ietekmi uz ienākumiem (un bagātību), un tādējādi krīzes laikā tai acīmredzot bijusi zināma loma sieviešu līdzdalības kāpumā vairākās euro zonas valstīs.¹⁸ Pavisam nesen visdarbspējīgākā vecuma sieviešu līdzdalības līmenis atvēršanās periodā palielinājies lēnāk nekā iepriekš, un tas, iespējams, atkal atspoguļo to, ka vīriešu nodarbinātības kāpuma dēļ samazinājusies nepieciešamība sieviešu ienākšanai darba tirgū vienīgi ģimenes ienākumu saglabāšanas nolūkā.

Darbaspēka struktūra prasmju dalījumā arī mainās, un šīs pārmaiņas nosaka strukturāli spēki.

Atvēršanās laikā darbaspēka piedāvājuma kāpumu noteikuši galvenokārt augsti kvalificēti darbinieki. Ilgākā termiņā notiks nepārprotama pāreja uz augsti kvalificētu darbinieku skaita pieaugumu darbaspēka piedāvājumā. Savukārt nodarbināto ar pamatizglītību vai nepabeigtu pamatizglītību skaits kopš 2013. gada 2. ceturkšņa sarucis. Vidēji kvalificētu darba ņēmēju skaits palielinājies tikai nedaudz, jo pieaudzis darbaspēka piedāvājums, ko nodrošina vidēji kvalificēti vecāka gadagājuma darbinieki, un sarucis visdarbspējīgākā vecuma iedzīvotāju segments (sk. D att.). Visas šīs pārmaiņas galvenokārt nosaka ar iedzīvotāju struktūru izglītības līmeņa dalījumā saistītās norises.

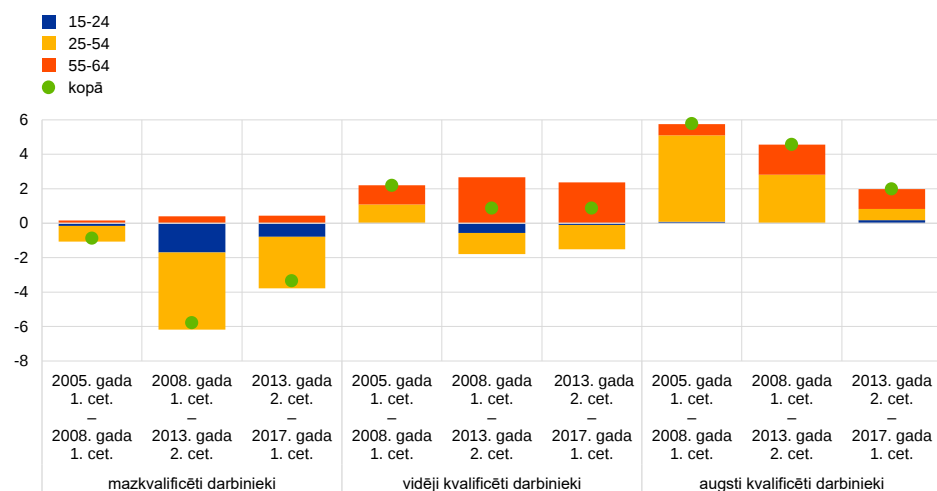
¹⁷ Sk. Black, S., Furman, J., Rackstraw, E. and Rao, N., *The long-term decline in US prime-age male labour force participation*, VOX, CEPR's Policy Portal, Centre for Economic Policy Research, 2016 (pieejams: <http://voxeu.org>), kur izskaidroti visdarbspējīgākā vecuma vīriešu līdzdalības samazināšanās iemesli ASV. Līdzīgi faktori, iespējams, pastāv arī euro zonā. Nozīmīgākais visdarbspējīgākā vecuma vīriešu līdzdalības sarukums lielākajās euro zonas valstīs krīzes laikā bija vērojams Itālijā, bet neliela samazināšanās notika arī Vācijā un Francijā (Francijā tas bija vērojams pat pirms krīzes).

¹⁸ Papildu nodarbināto iesaistīšanās darba tirgū ietekme Eiropas valstīs vērtēta Riedl, A. and Schoiswohl, F. *Is there an added worker effect? – European labor supply during the crisis, Focus on European Economic Integration*, No Q4/15, Oesterreichische Nationalbank, 2015.

D attēls

Euro zonas darbaspēka pārmaiņu struktūra vecuma un izglītības līmeņa dalījumā pirms krīzes, tās laikā un atveseļošanās periodā

(milj. iedzīvotāju)

Avots: darbaspēka apsekojums.

Piezīmes. Vecuma grupa 15–64 gadi. Mazkvalificēti darbinieki: nepabeigta pamatzglītība, pamatzglītība un nepabeigta vidējā izglītība (0.–2. līmenis), vidēji kvalificēti darbinieki: vidusskolas izglītība un pēcvidusskolas izglītība, kas nav augstākā izglītība (3. un 4. līmenis), augsti kvalificēti darbinieki: augstākā izglītība. Sezonāli neizlīdzināti dati.

Kopumā, palēninoties izaugsmes tempam, darbaspēka piedāvājums atveseļošanās laikā turpinājis palielināties, un to galvenokārt noteikuši pastāvošie strukturālie faktori. Vienīgais vissvarīgākais nesenā darbaspēka piedāvājuma kāpuma skaidrojums saistāms ar vecākās paaudzes iedzīvotāju līdzdalības līmeņa palielināšanos; bet arī augošā sieviešu līdzdalība devusi pozitīvu pienesumu. Turpretī darbaspēka mainīgā vecuma struktūra un sarūkošā visdarbspējīgākā vecuma vīriešu un jauniešu līdzdalība negatīvi ietekmējusi darbaspēka piedāvājumu. Visbeidzot, darbaspēka skaita pieaugumu noteikuši augsti kvalificēti darbinieki, savukārt mazkvalificēta darbaspēka piedāvājums samazinājies. Šīs norises atbilst ilgāka termiņa tendencēm, bet ekonomiskās attīstības cikla ietekme uz darbaspēka piedāvājumu bijusi mazāka. Vecāka gadagājuma darbinieku, sieviešu un augsti kvalificētu darba ņēmēju augošais pienesums atspoguļojas arī mainīgajā nodarbinātības struktūrā. Vienlaikus ar dažādām politikām iespējams veicināt darbaspēka piedāvājumu – par to liecina arī līdzdalības līmeņa neviendabīgums euro zonā. Šādas politikas varētu ietvert arī darbalaika elastīguma palielināšanu, otro pelnītāju līdzdalību veicinošas nodokļu sistēmas, vecāku ienākumiem atbilstošu kvalitatīvu bērnu aprūpes iestāžu pieejamību, kā arī mācības un pārkvalifikāciju atbilstoši darba tirgus vajadzībām.

4. Bezdarba samazināšanās vēsturiskā perspektīvā

Ielikumā aplūkoti makroekonomiskie un strukturālie nosacījumi, kas noteikuši nozīmīgu bezdarba samazināšanos vēsturiskā perspektīvā. Aplūkotajā izlasē ietvertas visas OECD valstis pēdējos 35 gados. Veicot vēsturiskās pieredzes iezīmju salīdzinājumu ar pašlaik euro zonas atveseļošanās periodā, kam raksturīga darbvieta pietiekamība, vērojamām iezīmēm, var gūt noderīgu mācību, analizējot bezdarba norises nākotnē.

Atbilstoši literatūrā nostiprinātai definīcijai šajā ielikumā nozīmīgas bezdarba samazināšanās epizode atbilst trim nosacījumiem: 1) bezdarba līmenis samazinās vismaz par 3 procentu punktiem triju gadu laikā pēc bezdarba līmeņa kulminācijas punkta; 2) bezdarba līmenis triju gadu laikā samazinās vismaz par 25% no sākotnējā bezdarba rādītāja; 3) pēc pieciem gadiem saglabājas par epizodes sākotnējo rādītāju zemāks bezdarba līmenis.¹⁹

Piemērojot šos trīs nosacījumus Eiropas Savienības (ES) un citām OECD valstīm periodā no 1980. gada līdz 2015. gadam, var konstatēt 25 epizodes, kad notika nozīmīga bezdarba samazināšanās. Šajās 25 epizodēs sākotnējais bezdarba līmenis vidēji bija 13.4%; pēc trim gadiem tas samazinājās par 4.5 procentu punktiem un atbilda 35% no sākotnējā bezdarba rādītāja; pēc pieciem gadiem bezdarba līmenis bija sarucis gandrīz uz pusi (sk. tabulu). Euro zonas valstīs lielākā daļa šo epizožu sākās 20. gs. 90. gadu vidū.²⁰ 20. gs. 90. gadu pirmajā pusē bezdarba līmenis sasniedza vēsturiski augstākos rādītājus un Eiropā bija vērojama izaugsme bez darbvieta skaita pieauguma. Periods no 20. gs. 90. gadu otrās puses līdz 21. gs. sākuma gadiem norisēja vienlaikus ar visaugstāko reformu intensitāti darba un preču tirgos. Šādu reformu īstenošanas tempa paātrināšanos noteica ne tikai augstais bezdarba līmenis, bet, ļoti iespējams, arī euro ieviešana un ES integrācijas process.²¹

Pašlaik, šķiet, piecas euro zonas valstis atbilst minētajiem kritērijiem (sk. tabulu).²² Tās ir Īrija, Spānija, Kipra, Portugāle un Slovākija. Citas valstis ar augstu bezdarbu, kurās pašlaik vērojama bezdarba samazināšanās, ir Grieķija, Itālija un Slovēnija. Taču tās vēl neatbilst šiem trim kritērijiem. Itālija un Slovēnija neatbilst nevienam no trim kritērijiem, savukārt Grieķiju var uzskatīt par robežgadījumu, jo nav sasniegts tikai otrais kritērijs, t.i., bezdarba līmeņa sarukums vismaz par 25% no sākotnējā bezdarba rādītāja triju gadu laikā.

¹⁹ Līdzīgu pieeju izstrādāja K. Freinda un B. Reikers. *Freund, C. and Rijkers, B., Episodes of unemployment reduction in rich, middle-income and transition economies, Journal of Comparative Economics, vol. 42(4), December 2014, pp. 907–923.*

²⁰ Euro zonas valstis, kurās kopš 20. gs. 90. gadiem bija bezdarba līmeņa samazināšanās epizodes, ir Īrija (1993–1998), Nīderlande (1995–2000), Somija (1995–2000) un Spānija (1996–2001).

²¹ Sk., piemēram, *Dias da Silva, A; Givone, A. and Sondermann, D., When do countries implement structural reforms?, Working Paper Series, No 2078, ECB, June 2017.*

²² Tā kā pašreizējās bezdarba samazināšanās epizodes sākās 2013. gadā, Eiropas Komisijas 2017. gada jūnija prognozes izmantotas, novērtējot trešā kritērija izpildi 2017. un 2018. gadā.

Tabula

Pašreizējās bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās epizodes

	Epizodes sākums	Sākotnējais bezdarba līmenis (%)	Bezdarba līmeņa kritums pēc trim gadiem (procentu punktos)	Bezdarba līmeņa kritums pēc trim gadiem (%)	Bezdarba līmeņa kritums pēc pieciem gadiem (procentu punktos)
Vēsturiskais vidējais rādītājs	–	13.4	4.5	35	6.2
Īrija	2012	14.7	5.3	36	8.3
<i>iepriekšējā epizode</i>	1993	15.6	3.9	25	8.1
Spānija	2013	26.1	6.5	25	10.2
<i>iepriekšējā epizode</i>	1996	19.9	6.3	32	9.3
Kipra	2014	16.1	4.4	27	5.5*
Portugāle	2013	16.4	5.2	32	7.2
<i>iepriekšējā epizode</i>	1985	9.8	3.1	32	4.2
Slovākija	2013	14.2	4.5	32	6.6
<i>iepriekšējā epizode</i>	2004	18.3	7.1	39	6.2
Papildposteņi					
Grieķija	2013	27.5	3.9	14	-5.9
Itālija	2014	12.7	1.2	9	1.4*
Slovēnija	2013	10.1	2.1	21	3.8
Euro zona	2013	12.0	2.1	17	3.2

Avots: ECB speciālistu aprēķini, pamatojoties uz Eiropas Komisijas datiem.

Piezīmes. * – dati par periodu līdz četriem gadiem kopš bezdarba līmeņa samazināšanās sākuma. Vēsturiskais vidējais rādītājs attiecas uz vienkāršo vidējo rādītāju 25 epizodēs, kas konstatētas 41 ES un OECD valstī 1980.–2010. gadā.

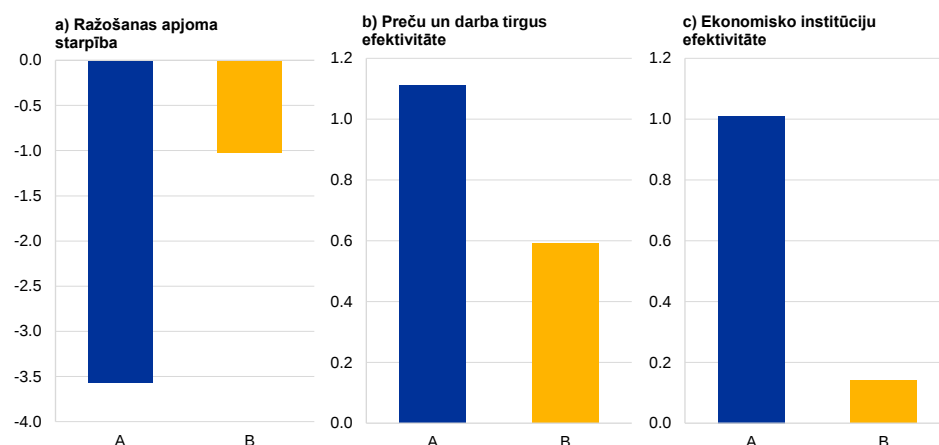
Makroekonomiskie un strukturālie nosacījumi bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās epizožu sākumā būtiski atšķīrās no apstākļiem, kad šāds bezdarba līmeņa kritums nenotika. A attēlā makroekonomiskās un strukturālās iezīmes minētajās bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās 25 epizodēs salīdzinātas ar iezīmēm to valstu grupā, kurās nebija šādu epizožu, lai gan otrajā valstu grupā bezdarba līmenis bija vismaz tikpat augsts kā vidējais bezdarba līmenis pirmajā valstu grupā epizodes sākumā.

Parasti nozīmīgas bezdarba samazināšanās epizode sākas, ja ir liela apjoma neizmantots ekonomiskais potenciāls. A attēla a) daļā redzams, ka valstīs, kurās ir nozīmīgas bezdarba samazināšanās epizodes, ražošanas apjoma negatīvā starpība ir lielāka nekā valstīs, kurās saglabājas augsts bezdarba līmenis.

Nozīmīgas bezdarba samazināšanās epizodes vērojamas tur, kur ir efektīvākas struktūras un institūcijas. Salīdzinot valstu grupu, kurā ir nozīmīgs bezdarba samazinājums, un to valstu grupu, kurās bezdarba sarukuma nav, pēdējās grupas valstīm raksturīgas būtiski vājākas struktūras/ekonomiskās institūcijas, un to nosaka pēc preču tirgus efektivitātes un ekonomikas institūciju kopējās efektivitātes (sk. A att. b) un c) daļu). Tas, iespējams, norāda, ka veiksmīgas bezdarba samazināšanās epizodes notiek tad, kad strukturālie nosacījumi, t.sk. preču un darba tirgus regulatīvie noteikumi un institūciju kopējā kvalitāte, ir stabilāki.

A attēls

Makroekonomisko un strukturālo iezīmju salīdzinājums valstīs ar augstu bezdarba līmeni, kurās bija nozīmīgs tā samazinājums (A) un kurās nebija nozīmīga bezdarba līmeņa samazinājuma (B)

Avots: ECB speciālistu aprēķini, pamatojoties uz Eurostat datiem.

Piezīmes. A attiecas uz novērojumiem, kur vidējais bezdarba līmenis pārsniedz 13% un kam seko nozīmīgs tā samazinājums.

B attiecas uz novērojumiem, kur vidējais bezdarba līmenis pārsniedz 13% un kam nesejo nozīmīgs tā samazinājums.

13% sliekšnis saistīts ar vidējo bezdarba līmeni bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās epizodu sākumā (sk. tabulu).

Galveno makroekonomisko un strukturālo rādītāju dinamika pirms un pēc bezdarba samazināšanās vēsturiskām epizodēm var viest lielāku skaidrību par bezdarba samazināšanās modeļiem. B attēlā sniegta bezdarba līmeņa, IKP pieauguma, atlīdzības vienam nodarbinātajam un reformu nostājas²³ rādītāju dinamika valstīs, kurās bijusi nozīmīga bezdarba samazināšanās, salīdzinājumā ar izlases vidējo rādītāju.²⁴ Redzams, ka pirms bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās epizodes sākuma reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam būtiski sarūk, un ātrāk par trim gadiem pēc epizodes sākuma nav vērojams gandrīz nekāds atlīdzības kāpums. Divu gadu laikā pirms šīs epizodes IKP pieaugums būtiski samazinās. Pēc bezdarba līmeņa nozīmīgas samazināšanās epizodes sākuma IKP piecu gadu periodā būtiski palielinās. Reformu centienu pastiprināšanās saistīta ne tikai ar ekonomiskās attīstības cikla ietekmi, bet arī ar tai sekojošu bezdarba līmeņa samazināšanos. Tas redzams B attēlā, kur reformu skaits sasniedz kulmināciju pirms bezdarba līmeņa samazināšanās epizodes sākuma.

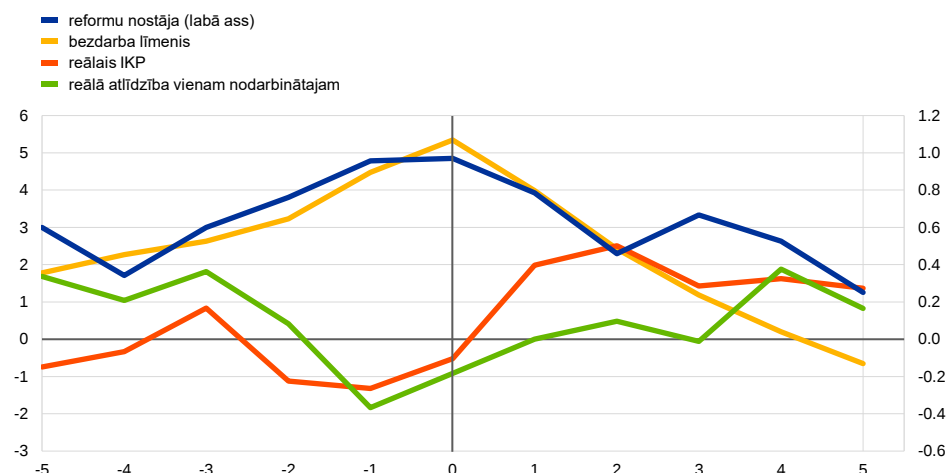
²³ Reformu nostāju aprēķina, izmantojot OECD rādītāju par darba tiesību aizsardzības aktu pārmaiņām un par komunikāciju nozares (t.i., enerģētikas, transporta un sakaru) regulējumu, un vienošanos par darba algām centralizācijas līmeņa rādītāju (šos datus apkopo Freizera institūts (*Fraser Institute*)). Šo datu laikrindu pārmaiņas izmanto kā aizstājējvērtību darba un preču tirgu reformām; tās var ietekmēt darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu un tādējādi arī bezdarba līmeni. Galvenā uzmanība pievērsta samērā lielām reformām, kuras definē kā reformas, kas pārsniedz rādītāja pārmaiņu divas standartnovirzes visos novērojumos katrā datu laikrindā. Reformu nostājas rādītāja vērtība ir 0, ja netiek ieviestas lielas reformas, 1 – ja tiek ieviesta viena liela reforma, 2 – ja lielas reformas tiek ieviestas divās jomās, un 3 – ja lielas reformas tiek vienlaikus ieviestas visu triju rādītāju jomās.

²⁴ Visi mainīgie vidējoti, ņemot vērā kovariācijas šokus un laikrindu tendences.

B attēls

Makroekonomisko mainīgo un reformu nostājas dinamika pirms un pēc nozīmīgas bezdarba samazināšanās epizodēm

(reformu nostāja (indekss: 0–3; vidējots); bezdarba līmenis (% no darbaspēka; vidējots); reālais IKP (gada pārmaiņas; %, vidējotas); reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam (gada pārmaiņas; vidējotas))

Avots: ECB speciālistu aprēķini, pamatojoties uz Eiropas Komisijas un OECD datiem.

Piezīmes. 0 iezīmē bezdarba samazināšanās epizodes sākumu. Katrs mainīgais vidējots ar katra gada novērojumu izlases vidējo rādītāju. Bezdarba līmenis izteikts procentos no darbaspēka. IKP kāpums un reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam izteikti kā gada pieauguma temps. Reformu nostāju nosaka kā indeksu diapazonā no 0 (nav reformu) līdz 3, un tā ir vidējota ar katra gada novērojumu izlases vidējo rādītāju. Dati par strukturālajiem mainīgajiem nav pieejami pēc 2013. gada.

Kopumā minētās iepriekšējo epizožu statiskās un dinamikas analīzes rezultāti liecina, ka strukturālie faktori ir galvenie elementi veiksmīgai bezdarba līmeņa samazināšanai. Nozīmīga un noturīga bezdarba līmeņa samazināšanās notika situācijās, kad pastāvēja veicinoši cikliskie nosacījumi un atbildīga darba algu politika, un pēc plašām preču un darba tirgu reformām.

5. Strukturālo reformu nepieciešamība euro zonā: lielo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas

Šajā ielikumā apkopoti ECB veiktā vadošo euro zonas uzņēmumu *ad hoc* apsekojuma par euro zonas strukturālajām reformām rezultāti.²⁵ Politikas veidotāji pēdējos gados atkārtoti uzsvēruši strukturālo reformu nozīmi potenciālās izaugsmes tempa palielināšanā un euro zonas tautsaimniecības noturības stiprināšanā.²⁶ Tomēr līdzšinējie centieni noskaidrot darījumu aprindu viedokli par šo tēmu bijuši nepietiekami. Apsekojumam bija trīs mērķi: 1) iegūt informāciju par nesen euro zonā īstenoto reformu ietekmi un aplūkot tās no uzņēmējdarbības viedokļa; 2) izprast galvenos reformu īstenošanu kavējošos faktorus; un 3) gūt ieskatu nepieciešamo reformu prioritātēs, lai vēl vairāk uzlabotu euro zonas uzņēmējdarbības vidi un darba tirgus, kā arī pabeigtu Eiropas vienotā tirgus izveidi.

Atbildes tika saņemtas no aptuveni 55 euro zonas vadošajiem uzņēmumiem un nefinanšu sabiedrībām, kas darbojas daudzos sektoros. Respondenti attiecīgajos sektoros parasti ieņēma vadošu vietu. Visi 55 uzņēmumi kopā nodarbina aptuveni 1% euro zonas kopējā darbaspēka. Sektoru dalījumā aptuveni 30 respondentu darbojās galvenokārt plašākā rūpniecības nozarē (ietverot būvniecību), savukārt 25 uzņēmumi bija pakalpojumu sniedzēji. Aptuveni divas trešdaļas uzņēmumu galvenokārt nodarbojās ar preču un pakalpojumu nodrošināšanu starp uzņēmumiem, bet atlikusī trešdaļa ietvēra galvenokārt uzņēmumus, kuri pārsvarā nodrošināja preces un pakalpojumus patērētājiem.

Lielākā daļa uzņēmumu norādīja, ka nesen veiktās strukturālās reformas pozitīvi ietekmējušas to uzņēmējdarbību. Pozitīvs vērtējums galvenokārt saistīts ar darba tirgus reformu ietekmi. Respondenti īpaši atzīmēja 2012. gadā Spānijā²⁷ veikto reformu, kuras uzlabojušas darba tirgus elastību, ietekmi.

Vairāk nekā 60% respondentu reformu gaitu (2013.–2016. gadā; sk. A att.) raksturoja kā "lēnu un sadrumstalotu". Tikai mazliet vairāk nekā ceturtdaļa respondentu, kuri pārstāvēja daudzus sektorus, uzskatīja, ka reformu īstenošana bijusi "lēna, bet visaptveroša". Vērā ņemami izņēmumi bija Spānijā ļoti aktīvu darbību izvērsušie uzņēmumi, kuru vērtējums šajā ziņā bija pozitīvāks. Tomēr kopumā tikai daži uzņēmumi (kuri galvenokārt darbojas pakalpojumu sektorā) uzskatīja, ka reformu īstenošana bijusi "ātra", savukārt neviens respondents neraksturoja nesenās reformas kā "ātras un visaptverošas".

²⁵ Aptauja tika izsūtīta 2017. gada pavasarī.

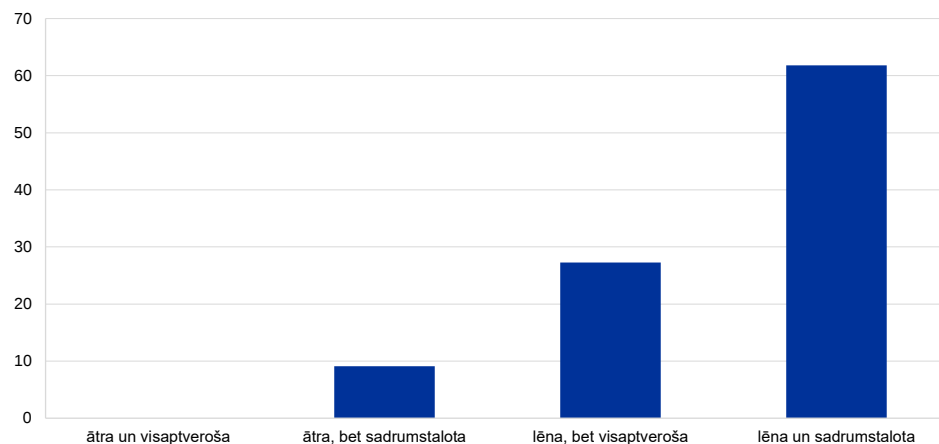
²⁶ Sk., piemēram, Draghi, M., *Structural Reforms, Inflation and Monetary Policy, introductory speech for the ECB Forum on Central Banking, Sintra, 22 May 2015*; Praet, P., *The euro area economy, monetary policy and structural reforms, remarks at the Observatory Group roundtable, New York, 18 November 2016*.

²⁷ Attiecībā uz Spāniju aptuveni trešdaļa respondentu apliecināja, ka kopš 2008. gada īstenotās reformas pozitīvi ietekmējušas ieguldījumus (īpaši palielinot pētniecībai un attīstībai piešķirto kopējo ieguldījumu daļu un tādējādi veicinot atbalstu inovācijām). Turklāt vairāk nekā 40% respondentu uzskatīja, ka reformas veicinājušas ražīguma kāpumu, un gandrīz 40% respondentu – ka tās veicinājušas lielāku nodarbinātības pieaugumu, samazinot darbā pieņemšanas riskus (un izmaksas) un palīdzot palielināt algu elastību.

A attēls

Reformu gaita (2013–2016)

(% no respondentiem)

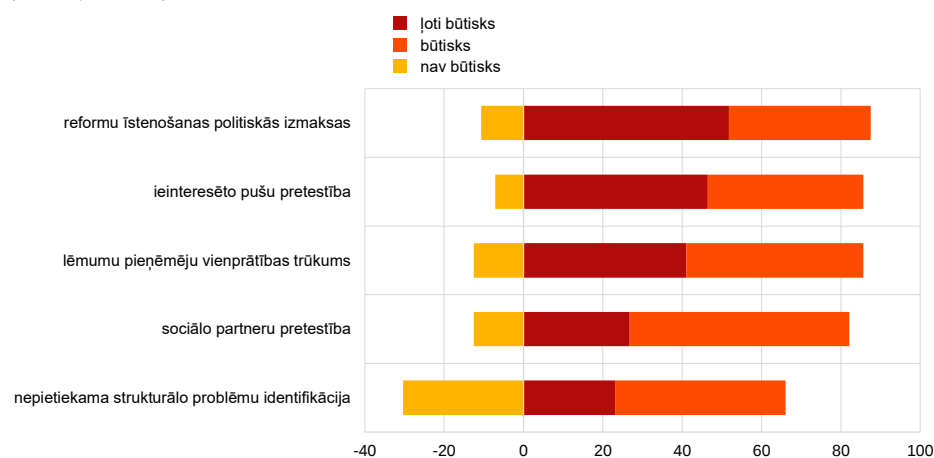

Avoti: ECB "Strukturālo reformu apsekojums" un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīme. Balstoties uz jautājuma "Kā jūs vērtētu strukturālo reformu īstenošanas gaitu euro zonas valstīs pēdējo triju gadu laikā?" atbildēm.

B attēls

Reformu īstenošanas tempu kavējoši faktori

(% no respondentiem)

Avoti: ECB "Strukturālo reformu apsekojums" un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīmes. Balstoties uz jautājuma "Kādi, jūsuprāt, ir vissvarīgākie šķēršļi strukturālo reformu īstenošanai euro zonā?" atbildēm.
Negatīvi procentuālie lielumi attiecas uz respondentiem, kuri ziņo, ka norādītie faktori "nav būtiski".

Kā šķēršļi iesākto reformu turpināšanai galvenokārt tika minēti politiski

ierobežojumi un ieinteresēto pušu pretestība (sk. B att.).

Daži apsekojuma dalībnieki uzskatīja, ka reformu īstenošana apsīkusi skaidrības par reformu nepieciešamību trūkuma dēļ. Toties aptuveni 85% uzņēmumu norādīja, ka reformu īstenošanu kavējuši galvenokārt politiski apsvērumi. "Ieinteresēto pušu" pretestība un lēmumu pieņemēju vienprātības trūkums arī tika minēti kā ļoti nozīmīgi reformu īstenošanas šķēršļi (vismaz 40% respondentu tos klasificēja kā "ļoti būtiskus").

Atbildot uz jautājumu par notiekošo reformu nepieciešamību, uzņēmumi konsekvēti uzsvēra darba tirgus reformas, kas turpmākas darbības nodrošināšanai jāievieš vissteidzamāk; kā svarīgas tika minētas arī tālākas ar

preču tirgiem un plašākas uzņēmējdarbības vides izveidi saistītas reformas.

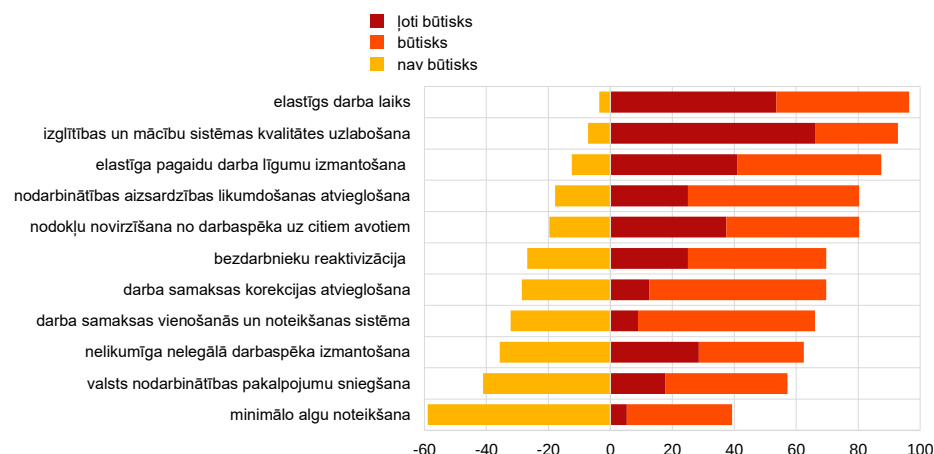
Šis secinājums atspoguļo gan pastāvīgu darba tirgus mainīgo augstāku vērtējumu ("būtisks" un "ļoti būtisks"), atbildot uz standartizētiem jautājumiem par reformu nepieciešamību trīs dažādās jomās (Eiropas vienotā tirgus izveides pabeigšana, valsts līmeņa uzņēmējdarbības vide un darba tirgi), gan respondentu atbildes uz atvērtāku jautājumu par, viņuprāt, "visvairāk nepieciešamajām" reformām.²⁸

Runājot par darba tirgu (sk. C att.), reformas, kuru mērķis ir vēl vairāk uzlabot darbaspēka "elastību", tika uzskatītas par prioritārām, lai veicinātu elastīgāka darba laika piemērošanu, pagaidu darba līgumu atvieglošanu un mazāk stingru nodarbinātības aizsardzības regulējumu. Šīs ir trīs no četrām prioritātēm, kuras minējuši vismaz 80% uzņēmumu. Turklāt aptuveni 50% respondentu norādīja, ka uz darbaspēka elastības palielināšanu vērstas reformas, iespējams, visvairāk ietekmēs uzņēmējdarbības rezultātus, kuriem ir liela nozīme konkurētspējas atgūšanā un kuri arī dos iespēju uzņēmumiem veiksmīgāk risināt ar augošo pieprasījuma svārstīgumu un pieprasījuma mainīgajām tendencēm saistītos jautājumus.

C attēls

Euro zonas darba tirgus reformu nepieciešamība

(% no respondentiem; atbildes sakārtotas pēc kopējā novērtējuma)

Avoti: ECB "Strukturālo reformu apsekojums" un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Bastoties uz jautājuma "Kā jūs savā sektorā vērtējat euro zonas valstu darba tirgus reformu vajadzības?" atbildēm. Negatīvi procentuālie lielumi attiecas uz respondentiem, kuri ziņo, ka norādītie faktori "nav būtiski".

Turklāt vairāk nekā 90% uzņēmumu uzsvēra izglītības un mācību sistēmu kvalitātes uzlabošanas reformu nepieciešamību.

Šis jautājums ir īpaši svarīgs, ņemot vērā pāreju uz zināšanu ietilpīgām prasmēm, digitalizāciju un ilgstošu inženierprasmju strukturālo deficītu. Bieži tika norādīts arī uz to, ka nepieciešami turpmāki pasākumi papildu reformām tādās svarīgās jomās kā nodokļu un sociālo maksājumu novirzīšana no darbaspēka uz citiem avotiem. Savukārt retāk tika

²⁸ Šie rezultāti atbilst citiem ECB veiktajiem lielo uzņēmumu apsekojumiem, kuri atspoguļoti "Tautsaimniecības Biļetena" iepriekšējos izdevumos. Konkrētāk sk. 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 8 ielikumu "Kas noteicis nelielos ieguldījumus euro zonā? Lielu euro zonas uzņēmumu apsekojumā sniegtās atbildes" un 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 6 ielikumu "Globālās ražošanas tendences Eiropas perspektīvā: lielu euro zonas uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas".

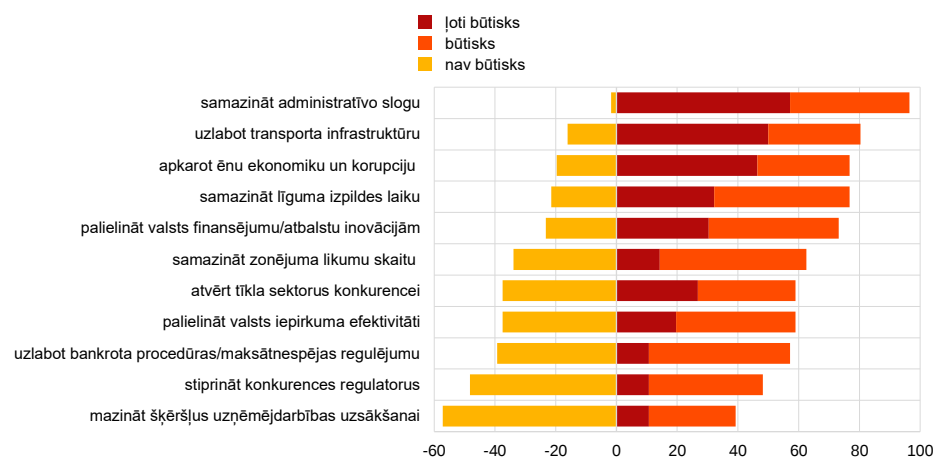
minētas tālākas reformas saistībā ar darba samaksas vienošanās sistēmu un darba samaksas noteikšanas ietvaru (t.sk. minimālo algu).

Attiecībā uz potenciālām reformu prioritātēm plašākas uzņēmējdarbības vides veicināšanai (sk. D att.) vairāk nekā 90% uzņēmumu uzsvēra arī administratīvā sloga mazināšanas pasākumu nepieciešamību. Patiesi, gandrīz 60% respondentu norādīja, ka turpmāks darbs šajā jomā ir "ļoti būtisks"²⁹. Apsekojuma dalībnieki minēja, ka šādas reformas, iespējams, palīdzēs samazināt piegādātāju administratīvās izmaksas, novirzīs resursus no atbilstības procedūrām un paātrinās jaunu veikalu atvēršanu.³⁰ Ar tīkla ierobežojumiem saistīti jautājumi arī tika atzīti par svarīgiem. 80% uzņēmumu uzsvēra nepieciešamību turpināt transporta infrastruktūras³¹ uzlabošanu, un 60% respondentu akcentēja konkurences trūkumu tīkla sektoros.

D attēls

Euro zonas uzņēmējdarbības vides reformu nepieciešamība

(% no respondentiem; atbildes sakārtotas pēc kopējā novērtējuma)

Avoti: ECB "Strukturālo reformu apsekojums" un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Balstoties uz jautājuma "Kā jūs savā sektorā vērtējat strukturālo reformu nepieciešamību attiecībā uz uzņēmējdarbības vidi valsts līmenī euro zonā?" atbildēm. Negatīvi procentuālie lielumi attiecas uz respondentiem, kuri atzīmē, ka norādītie faktori "nav būtiski".

Tika uzsvērtā arī reformu nepieciešamība saistībā ar vienotā tirgus izveides pabeigšanu (sk. E att.).

Aptuveni 80% respondentu uzskatīja, ka nepieciešams veikt turpmākas reformas, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar euro zonas valstu licencēšanas noteikumu sarežģītību un atšķirībām; 75% respondentu norādīja, ka jāveic papildu reformas administratīvo procedūru (kas traucē uzņēmumu darbību citās euro zonas valstīs) samazināšanai. Uzņēmumi atzīmēja, ka vienotajā tirgū joprojām ir ļoti sarežģīti veikt pārrobežu uzņēmējdarbību.

²⁹ Augstāku vērtējumu ieguva tikai izglītības un mācību sistēmu kvalitātes uzlabošanai nepieciešamās reformas.

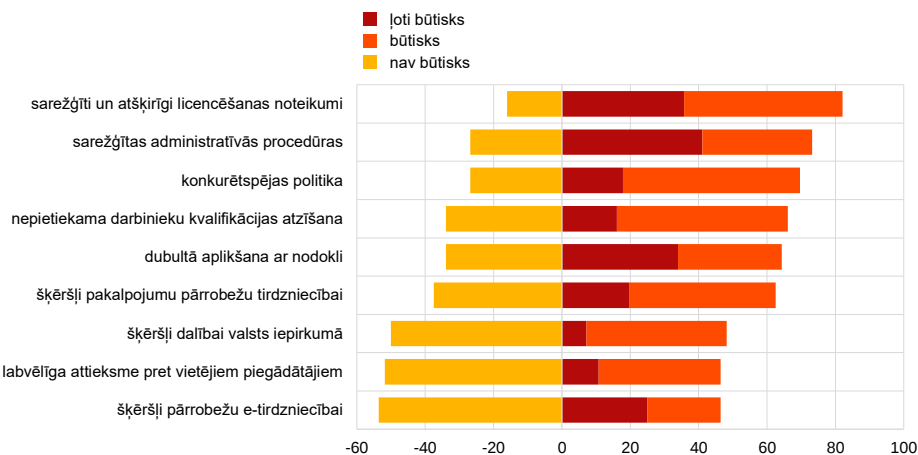
³⁰ Mazākuma viedoklis, ko puda tikai viens respondents, attiecas uz administratīvo slogu, kas kopš 2008. gada palielinājies. Savukārt citi respondenti apgalvoja, ka nesamērīgs regulējums un pārskatu sniegšanas prasības var traucēt pārraudzības iestādēm veikt ar atbilstību vai uzraudzību saistītus pienākumus.

³¹ Uzņēmumi uzskatīja, ka transporta infrastruktūras uzlabojumi palīdzēs samazināt piegādes ķēdes izmaksas, veicināt investīcijas un nodarbinātību, kā arī palielinās darījumu apjomu.

E attēls

Vienotā tirgus izveides pabeigšanai nepieciešamās reformas

(% no respondentiem; atbildes sakārtotas pēc kopējā novērtējuma)

Avoti: ECB "Strukturālo reformu apsekojums" un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Balstoties uz jautājuma "Kuras no minētajām nepieciešamajām reformām saistībā ar Eiropas vienotā tirgus izveides pabeigšanu, jūsuprāt, rada grūtības jūsu sektoram pārrobežu uzņēmējdarbības veikšanai euro zonā?" atbildēm. Negatīvi procentuālie lielumi attiecas uz respondentiem, kuri ziņo, ka norādītie faktori "nav būtiski".

Tika uzsvērtā arī nodokļu politiku saskaņošanas neesamība. Daži uzņēmumi minēja nepieciešamību saskaņot nodokļu politikas visās ES valstīs saistībā ar uzņēmumu ienākuma nodokli, vietējiem nodokļiem un sociālajiem maksājumiem. Tika arī ierosināts izstrādāt saskaņotāku visām Eiropas nodokļu iestādēm pieņemamu "Eiropas interesēm atbilstošu pieeju" iekšējo cenu noteikšanai.

ECB 2017. gadā veiktā Strukturālo reformu apsekojuma rezultāti atspoguļo ievērojamu vienprātību jautājumā par valstu darba tirgu tālākām reformām, izceļ dažas nozīmīgas jomas, kurās var īstenot papildu reformas valsts uzņēmējdarbības uzlabošanai, un arī atklāj jomas, kurās uzņēmumi joprojām saskata nepieciešamību pielikt lielākus pūliņus saskaņošanas veicināšanai visā ES. Raugoties no politikas aspekta, apsekojuma rezultāti, t.sk. secinājumi par galvenajiem šķēršļiem reformu īstenošanā, šķiet, uzsvēr nepieciešamību turpmāk koordinēt un uzraudzīt reformu procesus valsts un starpvalstu līmenī. Ņemot vērā plašo strukturālo reformu pozitīvo ietekmi uz euro zonas tautsaimniecības izaugsmes potenciālu, lielākas uzmanības veltīšana turpmākām reformām šķiet pamatota.

6. Bāzes efektu ietekme uz prognozēto SPCI inflācijas tendenci

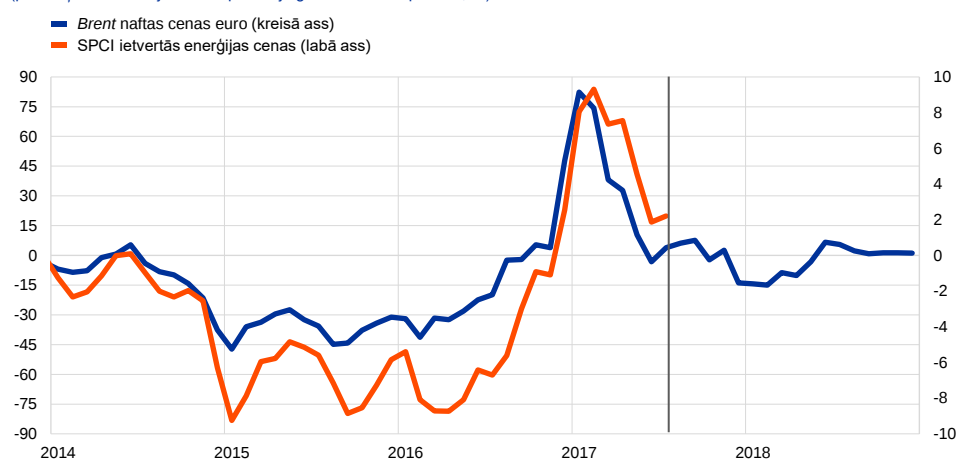
Bāzes efektiem nākamajos ceturkšņos būs būtiska ietekme uz prognozēto kopējās SPCI inflācijas tendenci. ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz, ka kopējās inflācijas dinamiku nākamajos ceturkšņos raksturo V veida līkne, un zemāko punktu (0.9%) tā sasniegs 2018. gada 1. ceturksnī.³² Šāda tendence galvenokārt atspoguļo bāzes efektu ietekmi uz SPCI inflācijas vissvārstīgāko komponentu – enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenu – gada pārmaiņu tempu.

Naftas cenu gada pārmaiņu tempa būtiskās svārstības atspoguļosies enerģijas cenu inflācijā pēc gada, pieņemot, ka saglabāsies pašreizējā biržā tirgots naftas nākotnes līgumu cenu tendence. Naftas cenas palielinājās no 2016. gada sākuma līdz 2017. gada februārim, bet pēc tam līdz 2017. gada jūnijam samazinājās. Šīs norises norādīja uz naftas cenu gada pārmaiņu tempa nozīmīgu kāpumu, kam sekoja būtisks kritums, un abas šīs pārmaiņas atspoguļojās arī SPCI enerģijas cenu inflācijas dinamikā (sk. A att.). Raugoties nākotnē un pieņemot, ka naftas cenu līkne būs vienmērīga un ietvers nelielu no biržā tirgots naftas nākotnes līgumu cenām izrietošu augšupvērstu slīpumu, var secināt, ka naftas un enerģijas cenu inflācijas gada pārmaiņu temps lielākoties atspoguļos iepriekšējās naftas cenu svārstības. Tāpēc naftas (un tādējādi enerģijas) cenu gada kāpuma tempa tendenci noteiks bāzes efekti, t.i., pirms 12 mēnešiem notikušas netipiskas indeksa pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi.

A attēls

Naftas cenas un enerģijas cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %)

Avoti: Bloomberg un ECB aprēķini.

Piezīme. Vertikālā līnija atdala naftas cenu gada pārmaiņas, kas aprēķinātas, pamatojoties uz tagadnes darījumu cenām, no tām, kas aprēķinātas, pamatojoties uz biržā tirgots nākotnes līgumu cenām atbilstoši stāvoklim 2017. gada 14. augustā, kas ir "ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai" pieņemumu datu aktualizēšanas termiņš.

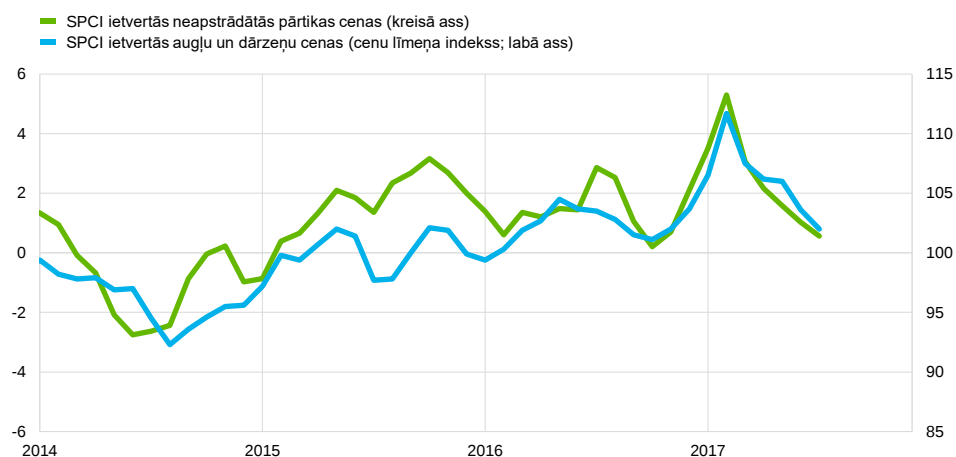
³² Sk. ECB interneta vietnē 2017. gada 7. septembrī publicēto rakstu "ECB speciālistu 2017. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

Neapstrādātās pārtikas inflācija 2017. gada dažos pirmajos mēnešos arī būtiski īslaicīgi palielinājās. Šis kāpums atspoguļoja gada beigās vēroto ar laikapstākļiem saistīto augšupvērsto ietekmi uz augļu un dārzeņu cenām, kas veido aptuveni 40% no neapstrādātās pārtikas komponenta (sk. B att.). Šo cenu būtisko pārmaiņu dēļ neapstrādātās pārtikas cenu inflācijas tendenci ietekmēs arī negatīvi bāzes efekti, īpaši 2018. gada februārī.

B attēls

Neapstrādātās pārtikas cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; indekss: 2015. g. = 100)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Enerģijas un neapstrādātās pārtikas SPCI komponentu izraisīto bāzes efektu kopīgā ietekme noteiks kopējās inflācijas pazemināšanos 2018. gada 1. ceturksnī un tās kāpumu nākamajā ceturksnī.

Bāzes efektu kvantitatīvais novērtējums pakļauts zināmai nenoteiktībai, jo nav iespējams vienā veidā aprēķināt netipisku mēneša pārmaiņu ietekmi. ECB "Tautsaimniecības Biļetena" iepriekšējos izdevumos sniegtajā analīzē šī ietekme aprēķināta, no tipiskajām pārmaiņām (t.i., no aplēstās sezonālās ietekmes un no "tendences", ko kvantitatīvi izsaka vidējās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi kopš 20. gs. 90. gadu vidus) atņemot faktiskās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi.³³ C attēlā redzama aplēstā enerģijas un neapstrādātās pārtikas komponentu bāzes efektu mēneša ietekme uz gada SPCI inflācijas pārmaiņām atlikušajos 2017. gada mēnešos un 2018. gada 1. pusgadā. Tiek lēsts, ka enerģijas komponenta bāzes efekti līdz 2018. gada janvārim būs lielākoties negatīvi un pēc tam kļūs pozitīvi, savukārt neapstrādātās pārtikas komponenta bāzes efekti no 2017. gada decembra līdz 2018. gada februārim būs negatīvi un no 2018. gada marta – pozitīvi. Šādu bāzes efektu kumulatīvā ietekme uz kopējo SPCI inflāciju vienmēr tiek skatīta attiecībā pret konkrētu atsauces mēnesi. Piemēram, attiecībā pret gada kopējo inflāciju 2017. gada jūlijā šo bāzes efektu kumulatīvā negatīvā ietekme uz kopējo SPCI inflāciju 2018. gada februārī būs puse procentu punkta. Tomēr, tā kā nākamajos mēnešos bāzes efekti būs pozitīvi, to kumulatīvā ietekme uz kopējo SPCI inflāciju

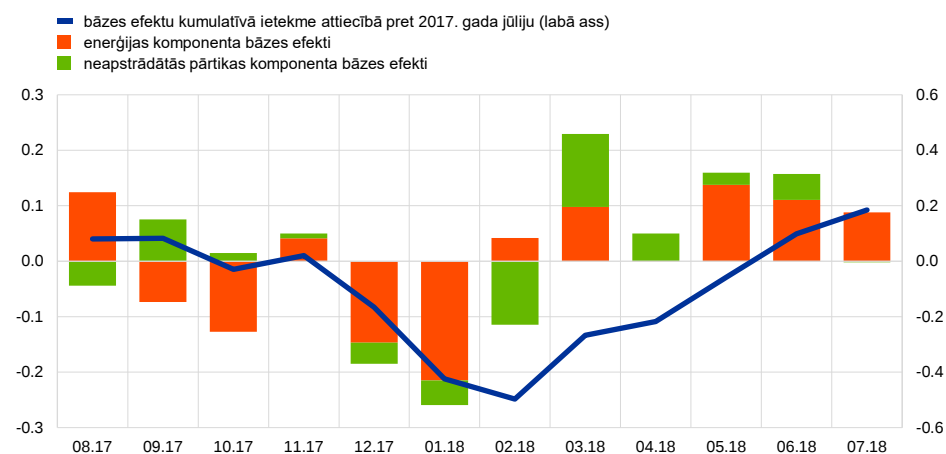
³³ Sk., piemēram, ECB 2014. gada februāra "Mēneša Biļetena" ielikumu *Base effects from the volatile components of the HICP and their impact on HICP inflation in 2014* ("SPCI svārstīgo komponentu radītie bāzes efekti un to ietekme uz SPCI inflāciju 2014. gadā").

kļūs pozitīva un līdz 2018. gada jūlijam sasniegs aptuveni 0.2 procentu punktus (sk. C att.).

C attēls

Enerģijas un neapstrādātās pārtikas komponentu bāzes efektu ietekme uz SPCI inflācijas norisēm

(devums; procentu punktos)

Avots: ECB aprēķini.

Lai gan bāzes efekti ietekmēs SPCI gada inflācijas turpmāko tendenci, to varētu spēcīgi ietekmēt arī negaidīta cenu dinamika. Vērtējot bāzes efektu ietekmi uz iespējamiem enerģijas, neapstrādātās pārtikas un kopējās SPCI inflācijas rādītājiem nākamajā periodā, jāņem vērā arī tas, ka turpmākā gada inflācija, protams, būs atkarīga arī no starpposmā reģistrētajām faktiskajām enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenu mēneša pārmaiņām.

7. Naudas bāze, plašā nauda un AIP

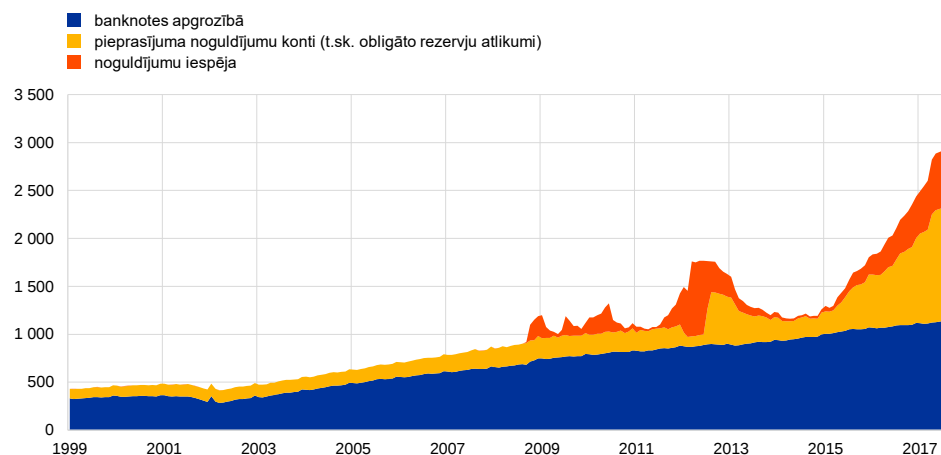
Aktīvu iegādes programmas (AIP) izraisītā naudas bāzes būtiskā palielināšanās piesaistījusi arvien lielāku sabiedrības uzmanību. Šajā ielikumā sniegts pārskats par jaunākajām naudas bāzes³⁴ norisēm un aplūkots, cik lielā mērā tās ietekmējušas plašo naudu³⁵.

Periodā pirms krīzes naudas bāzes dinamika pamatā atspoguļoja apgrozībā esošās skaidrās naudas un nepieciešamo centrālās bankas rezervju pārmaiņas (sk. A att.). Periodos, kad starpbanku tirgi darbojas normāli, Eurosistēma nodrošina centrālās bankas euro rezerves, kas nepieciešamas banku sistēmai kopumā un ar starpbanku tirdzniecības starpniecību tiek pārdalītas banku sistēmā atbilstoši nepieciešamībai. Tādā veidā Eurosistēma efektīvi apmierina kopējo pieprasījumu pēc centrālās bankas rezervēm ar ļoti nelielu virsrezervju apjomu. Tāpēc periodā pirms krīzes naudas bāzes dinamika euro zonā lielā mērā atspoguļoja apgrozībā esošās skaidrās naudas un nepieciešamo centrālās bankas rezervju pārmaiņas.

A attēls

Naudas bāze

(atlikumi; mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada augustā.

Pirms finanšu krīzes naudas bāzes un plašās naudas dinamikas tendences bija līdzīgas (sk. B att.). Naudas bāzes pieaugums euro zonā atspoguļoja plašās

³⁴ Naudas bāzi veido apgrozībā esošās banknotes, noguldījumi, kas kredītiestādēm jātur norēķinu kontos Eurosistēmā, lai segtu obligāto rezervju prasības (nepieciešamās centrālās bankas rezerves) un kredītiestāžu augstas likviditātes noguldījumi Eurosistēmā, kas pārsniedz nepieciešamo centrālās bankas rezervju līmeni (centrālās bankas virsrezerves un noguldījumu iespējas izmantošana).

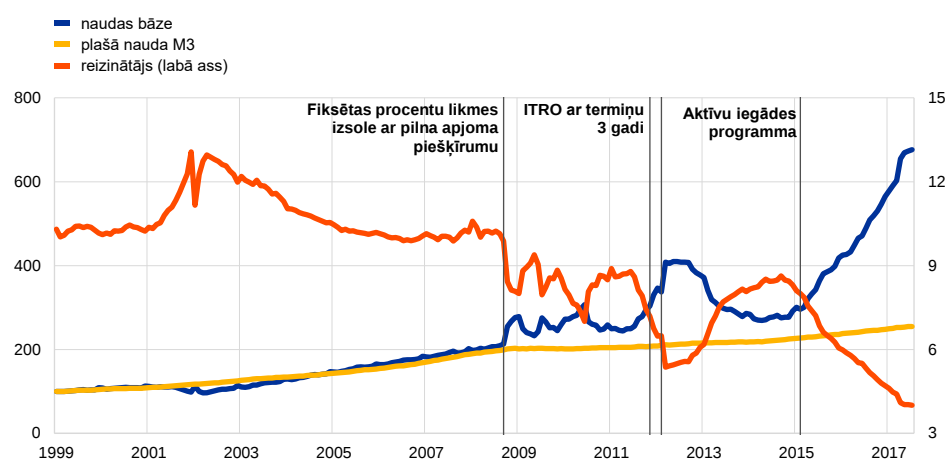
³⁵ Plašo naudu (M3) veido iekšzemes MFI ļoti augstas likviditātes saistības attiecībā pret naudas līdzekļu turētāju sektoru (t.i., euro zonas rezidentu ne-MFI, izņemot centrālo valdību): apgrozībā esošā skaidrā nauda, noguldījumi uz nakti, noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem, noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem, atpiršanas līgumi, naudas tirgus fondu akcijas un daļas un MFI parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem. Monetārās analīzes kontekstā plašā nauda ir svarīga, jo tā saistīta ar kopējiem tautsaimniecībai pieejamiem resursiem, ko var izmantot preču, pakalpojumu un nemonetāro aktīvu iegādei, kā arī investīciju izdevumiem.

naudas kāpumu, jo centrālās bankas rezervju iepludināšanu šajā periodā noteica pieprasījums, t.i., apgrozībā esošā skaidrā nauda un banku rezervju prasību pārmaiņas, kas savukārt bija atkarīgas no banku īstermiņa saistību (noguldījumi un parāda vērtspapīri ar atlikušo termiņu līdz 2 gadiem) dinamikas. Rezultātā naudas reizinātājs (plašās naudas attiecība pret naudas bāzi) bija samērā stabils.

B attēls

Naudas bāze un naudas reizinātājs

(kreisā puse: indekss: 1999. g. = 100; labā puse: naudas reizinātājs)

Avots: ECB.

Piezīmes. Naudas reizinātājs ir plašās naudas attiecība pret naudas bāzi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2017. gada jūlijā.

Kopš finanšu krīzes naudas bāzes attīstību arvien vairāk noteikušas

Eurosistēmas monetārās politikas operācijas. Atbilstoši visu lielāko centrālo banku reakcijai uz finanšu krīzi Eurosistēmas veikto monetārās politikas operāciju apjoms kopš 2007. gada, īpaši pēc 2008. gada septembra, būtiski palielinājās. Situācijā, kad naudas tirgu darbībā bija vērojamas problēmas un banku bilancēs bija vērojams ar likviditāti saistīts stress, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles ar pilna apjoma piešķirumu, Eurosistēma katram darījuma partnerim elastīgi nodrošināja iespēju izmantot centrālās bankas rezerves līmenī, kas krietni pārsniedza banku sistēmas kopējo pieprasījumu. Turklāt 2009. gadā tika uzsākta pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (NOIP1). Rezultātā iegūto centrālās bankas likviditātes pārpalikuma pieaugumu atspoguļoja būtiska naudas bāzes palielināšanās (sk. A att.). 2011. gada 2. pusgadā monetārās politikas operāciju apjoms atkal krasi palielinājās, un to galvenokārt noteica divas 2011. gada decembrī un 2012. gada februārī veiktās ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (ITRO) ar termiņu 3 gadi un – mazāk – vērtspapīru tiešās iegādes NOIP2 ietvaros. Šo operāciju rezultātā virsrezerves un tāpēc arī naudas bāzes apjoms turpināja būtiski palielināties.

Kopš nestandarta pasākumu ieviešanas plašā nauda vairs tik precīzi

neatspoguļo naudas bāzes dinamiku. Kopš 2008. gada naudas bāzes un plašās naudas dinamikas tendences atšķiras, jo nestandarta pasākumu noteiktais naudas bāzes pieaugums nav veicinājis līdzīgu monetāro turējumu kāpuma tendenci ārpus banku sektora. Būtiskas finanšu sadrumstalotības, ekonomiskās nenoteiktības un vāja kredītu pieprasījuma apstākļos nebija pārsteidzoši, ka banku izmantotā

centrālās bankas rezervju apjoma kāpums (bieži vien likviditātes riska apdrošināšanas nolūkā) mehāniski neizraisīja kredītu piedāvājuma pieaugumu nefinanšu privātajā sektorā un tādējādi arī plašās naudas palielināšanos (šie pieauguma apjomi saglabājās nelieli).³⁶ Vienlaikus naudas bāzes apjoma kāpums palīdzēja izvairīties no aktīvu steidzamas pārdošanas un kreditēšanas samazināšanas, kas varētu nopietni ietekmēt reālo tautsaimniecību. Ņemot vērā šo vājo saikni starp naudas bāzi un plašo naudu, naudas reizinātājam kopš finanšu krīzes sākuma līdz 2012. gada beigām bija tendence sarukt.

2013. gadā banku interese par centrālās bankas nodrošināto likviditāti mazinājās un naudas bāzes apjoms atgriezās pirms krīzes vērotajai tendencei atbilstošā līmenī. Finanšu sadrumstalotības sarukums un finansējuma nosacījumu uzlabošanās euro zonas finanšu tirgos kopš 2012. gada vidus mazināja banku nepieciešamību saglabāt augstu likviditātes līmeni. Tādējādi 2013. gadā bankas izmantoja ECB piedāvāto iespēju veikt ITRO brīvprātīgu atmaksu pirms termiņa, tāpēc naudas bāzes apjoms atkal saruka, tuvojoties līmenim, kādu iegūst, ekstrapolējot pirms krīzes vēroto tendenci. Naudas bāzes samazināšanās vienlaikus ar plašās naudas nesamazināšanos, ko veicināja neliels monetāro aktīvu atlikuma kāpums, nozīmēja naudas reizinātāja palielināšanos.

Paplašinātā AIP iezīmēja jauna posma sākumu piedāvājuma puses izraisītā naudas bāzes apjoma kāpumā. Paziņojums par AIP liecināja par režīma maiņu – jaunais režīms krasi atšķīrās no iepriekšējās prakses, kad bankas darīja zināmu savu pieprasījumu pēc centrālās bankas līdzekļiem un tas tika elastīgi apmierināts. AIP ietvaros Eurosistēma nodrošina pieeju centrālās bankas rezervēm, iegādājoties aktīvus. Tā kā bankas parasti ir vienīgās struktūras, izņemot centrālo valdību, kam ir noguldījumu konti centrālajā bankā, norēķinus par iegādēm neatkarīgi no tā, kurš ir aktīva galīgais (īstais) pārdevējs, veic caur šīm bankām. Tāpēc AIP ietvaros veiktās iegādes noteica mehānisku, tiešu naudas bāzes palielināšanos.

AIP bijusi nozīmīgs kopš 2015. gada reģistrētā plašās naudas spēcīgā kāpuma dzinējspēks; svarīga loma bijusi netiešajai ietekmei.³⁷ Līdz šim galvenie valdības obligāciju pārdevēji "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (lielākā no AIP iegādes programmām) ietvaros bijuši nerezidenti un bankas, turpretī iekšzemes naudas turētāju sektora veiktās pārdošanas apjoms bijis viduvējs, liecinot par

³⁶ Kopējo plašās naudas atlikumu tautsaimniecībā galu galā nosaka daudzi citi faktori, t.sk. ekonomiskā aktivitāte un banku veiktā kreditēšana, banku izvēle piesaistīt sev finansējumu, izmantojot mazo klientu noguldījumus vai emitējot parāda vērtspapīrus, kā arī rezidentu banku vai nerezidentu sektora faktiski pārdoto vērtspapīru procentuālais rādītājs. Turklāt banku kredītu atlikuma pieaugums atkarīgs no faktoru kopuma, kas nosaka kredītu pieprasījumu, un no citiem faktoriem, kas saistīti ar kredītu piedāvājumu. Pieprasījuma faktori ietver uzkrāto parādu, aizņemšanās izmaksas un ienākumu gūšanas perspektīvas. Ar kredītu piedāvājumu saistīti tādi faktori kā atbilstoši riskam koriģētā peļņa par aizdevumiem, bankas kapitāla stāvoklis, tās attieksme pret risku, finansēšanas izmaksas un likviditātes risks.

³⁷ Nesen vēroto plašās naudas palielināšanos stimulējuši arī citi ECB nestandarta monetārās politikas pasākumi – piemēram, negatīvās procentu likmes, kas veicinājušas monetāro instrumentu turēšanas izvēles izmaksu sarukumu līdz vēsturiski zemam līmenim, kā arī ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO), kas izrādījās noderīga alternatīva uz tirgus instrumentiem balstītam ilgtermiņa finansējumam. ITRMO arī veicinājušas plašās naudas jaunāko dinamiku, nodrošinot stimulu palielināt uzņēmumu un mājsaimniecību kreditēšanu.

ierobežotu AIP tiešo ietekmi uz plašo naudu.³⁸ AIP ietekme uz plašo naudu lielākoties bijusi netieša. Pirmkārt, netiešo ietekmi nosaka portfeļu sastāva pārbalansēšana, kas ir programmas plānotais mērķis. Turklāt bankas palielinājušas iekšzemes uzņēmumiem un mājtsaimniecībām izsniegto aizdevumu apjomu, kas nozīmē euro zonas naudas turētāju sektora piesaistīto noguldījumu apjoma kāpumu. Dažas bankas arī izmantojušas to rīcībā esošo likvīdo līdzekļu pieaugumu, lai samaksātu par savām vairāk izmaksājošām saistībām. Turpmāka AIP netiešā ietekme uz plašo naudu īstenojusies caur plašu kanālu kopumu, caur kuriem AIP ietekmējusi finanšu tirgus un ekonomisko aktivitāti. AIP patiesi izraisījusi plašu mazāk stingru finansēšanas nosacījumu noteikšanu un pozitīvu bagātības efektu, ļoti būtiski veicinot kreditēšanas un ekonomiskās izaugsmes atjaunošanos. Naudas reizinātājs kopš AIP sākuma samazinājies, mehāniski atspoguļojot proporcionāli lielāku programmas pozitīvo ietekmi uz naudas bāzi nekā uz plašo naudu. Ietekme uz naudas bāzi parāda tiešu sakarību ar veiktajām iegādēm, turpretī plašo naudu, kā aprakstīts iepriekš, galvenokārt skar sarežģīti netiešās ietekmes veidi.

³⁸ AIP tiešā ietekme uz plašo naudu rodas tikai tad, kad iegādes tiek veiktas no euro zonas naudas līdzekļu turētāju sektora. Sīkāku informāciju sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstā *The transmission of the ECB's recent non-standard monetary policy measures* ("ECB neseno nestandarta monetārās politikas pasākumu transmisija"). Sīkāku informāciju par VSAIP iegādēm sektoru dalījumā sk. ECB 2017. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumā "Kuri sektori pārdeva Eurosistēmas iegādātos valdības vērtspapīrus?".

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Sīkāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biljetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biljetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biljetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biljetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

—	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērtība neņemama
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20 ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papild-postenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papild-postenis: euro zona ³⁾ (SPCI)
							Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	3.5	2.6	3.1	0.3	7.3	1.3	1.7	1.8	1.6	1.5	2.7	2.0	0.4
2015	3.4	2.9	2.2	1.1	6.9	2.0	0.6	1.7	0.1	0.0	0.8	1.4	0.0
2016	3.1	1.5	1.8	1.0	6.7	1.8	1.1	1.8	1.3	0.7	-0.1	2.0	0.2
2016 III	0.8	0.7	0.5	0.3	1.8	0.5	1.0	1.8	1.1	0.7	-0.5	1.7	0.3
IV	0.9	0.4	0.7	0.4	1.7	0.6	1.5	1.7	1.8	1.2	0.3	2.2	0.7
2017 I	0.9	0.3	0.2	0.4	1.3	0.5	2.4	1.8	2.5	2.1	0.3	1.4	1.8
II	.	0.8	0.3	1.0	1.7	0.6	2.1	1.8	1.9	2.7	0.4	1.4	1.5
2017 marts	-	-	-	-	-	-	2.3	1.8	2.4	2.3	0.2	0.9	1.5
apr.	-	-	-	-	-	-	2.4	1.9	2.2	2.7	0.4	1.2	1.9
maijs	-	-	-	-	-	-	2.1	1.8	1.9	2.9	0.4	1.5	1.4
jūn.	-	-	-	-	-	-	1.9	1.8	1.6	2.6	0.4	1.5	1.3
jūl.	-	-	-	-	-	-	2.0	1.8	1.7	2.6	0.4	1.4	1.3
aug. ⁴⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	1.5

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati par Argentīnu pašlaik nav pieejami ārkārtas situācijas dēļ valsts statistikas sistēmā, ko Argentīnas valdība izsludināja 2016. gada 7. janvārī. Tāpēc Argentīna nav iekļauta G20 valstu kopējā rādītājā. Politika attiecībā uz Argentīnas iekļaušanu tiks nākotnē pārskatīta atkarībā no turpmākām norisēm.

3) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

4) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papild-postenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2014	54.2	57.3	57.9	50.9	51.1	52.7	53.3	54.1	51.5	2.7	3.8	2.0
2015	53.2	55.8	56.2	51.4	50.4	53.8	51.8	53.7	50.3	0.9	3.7	-0.9
2016	51.6	52.4	53.4	50.5	51.4	53.3	51.8	51.9	50.2	0.9	1.2	0.7
2016 III	51.4	51.9	51.6	49.6	51.7	52.9	51.8	51.3	50.1	0.9	1.1	0.8
IV	53.2	54.6	55.5	52.0	53.1	53.8	53.4	53.2	50.5	1.7	-1.3	3.9
2017 I	53.3	54.3	54.6	52.5	52.3	55.6	53.4	53.3	51.8	2.0	1.3	2.4
II	53.1	53.6	54.8	53.0	51.3	56.6	52.5	53.3	51.5	0.0	1.6	-1.1
2017 marts	53.2	53.0	54.9	52.9	52.1	56.4	53.5	53.1	51.6	2.0	1.3	2.4
apr.	53.0	53.2	56.1	52.6	51.2	56.8	52.7	53.1	51.6	-0.1	0.3	-0.4
maijs	53.1	53.6	54.3	53.4	51.5	56.8	52.6	53.3	51.4	0.3	1.4	-0.4
jūn.	53.1	53.9	53.8	52.9	51.1	56.3	52.1	53.4	51.7	0.0	1.6	-1.1
jūl.	53.1	54.6	54.1	51.8	51.9	55.7	52.5	53.3	51.6	.	.	.
aug. ⁴⁾	.	56.0	54.0	51.9	52.4	55.7	52.6	.	52.3	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾					ASV	Japāna
	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2014	0.09	0.13	0.21	0.31	0.48	0.23	0.13
2015	-0.11	-0.07	-0.02	0.05	0.17	0.32	0.09
2016	-0.32	-0.34	-0.26	-0.17	-0.03	0.74	-0.02
2017 febr.	-0.35	-0.37	-0.33	-0.24	-0.11	1.04	-0.01
marts	-0.35	-0.37	-0.33	-0.24	-0.11	1.13	0.00
apr.	-0.36	-0.37	-0.33	-0.25	-0.12	1.16	0.02
maijs	-0.36	-0.37	-0.33	-0.25	-0.13	1.19	-0.01
jūn.	-0.36	-0.37	-0.33	-0.27	-0.15	1.26	-0.01
jūl.	-0.36	-0.37	-0.33	-0.27	-0.15	1.31	-0.01
aug.	-0.36	-0.37	-0.33	-0.27	-0.16	1.31	-0.03

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2014	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2015	-0.45	-0.40	-0.35	0.02	0.77	1.17	1.66	1.68	-0.35	-0.22	0.82	1.98
2016	-0.93	-0.82	-0.80	-0.47	0.26	1.08	1.63	1.17	-0.78	-0.75	0.35	1.35
2017 febr.	-0.87	-0.88	-0.90	-0.54	0.25	1.13	1.56	1.05	-0.92	-0.86	0.34	1.46
marts	-0.75	-0.74	-0.73	-0.36	0.38	1.12	1.36	1.01	-0.75	-0.64	0.47	1.52
apr.	-0.78	-0.77	-0.73	-0.35	0.38	1.15	1.21	1.03	-0.75	-0.61	0.48	1.50
maijs	-0.73	-0.74	-0.74	-0.39	0.36	1.10	1.05	0.88	-0.76	-0.67	0.43	1.54
jūn.	-0.69	-0.65	-0.59	-0.17	0.54	1.19	1.07	0.93	-0.60	-0.41	0.65	1.63
jūl.	-0.71	-0.71	-0.67	-0.21	0.58	1.29	1.07	0.93	-0.70	-0.51	0.72	1.75
aug.	-0.78	-0.77	-0.73	-0.35	0.38	1.15	0.89	0.92	-0.75	-0.62	0.48	1.52

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2014	318.7	3 145.3	644.3	216.6	510.6	335.5	180.0	452.9	310.8	279.2	306.7	668.1	1 931.4	15 460.4
2015	356.2	3 444.1	717.4	261.9	628.2	299.9	189.8	500.6	373.2	278.0	377.7	821.3	2 061.1	19 203.8
2016	321.6	3 003.7	620.7	250.9	600.1	278.9	148.7	496.0	375.8	248.6	326.9	770.9	2 094.7	16 920.5
2017 febr.	353.2	3 293.1	728.9	257.0	644.9	312.5	166.6	563.0	431.7	239.1	334.6	839.5	2 329.9	19 188.7
marts	365.7	3 427.1	740.4	261.7	671.6	314.2	174.7	578.4	450.3	252.1	349.6	870.0	2 366.8	19 340.2
apr.	373.9	3 491.8	753.7	271.1	683.6	319.4	178.0	598.4	459.3	260.7	349.8	893.3	2 359.3	18 736.4
maijs	387.1	3 601.9	765.9	281.9	707.5	318.8	186.4	616.2	477.1	272.5	363.8	935.1	2 395.3	19 726.8
jūn.	383.6	3 547.8	767.8	283.0	698.8	299.9	182.4	617.2	475.2	283.6	355.4	927.3	2 434.0	20 045.6
jūl.	377.8	3 483.9	745.3	270.9	685.3	289.5	187.7	606.5	465.2	273.5	339.7	891.3	2 454.1	20 044.9
aug.	375.1	3 451.3	727.5	266.5	681.4	288.8	187.3	596.2	467.4	284.4	340.3	861.1	2 456.2	19 670.2

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunie darījumi)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patērēja kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksas saliktais rādītājs	
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā		APRC ³⁾		Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾		
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu			1	5–10	Ilgāk par 10 gadiem				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2016	aug.	0.08	0.51	0.52	0.83	6.48	16.78	5.43	6.01	6.37	2.40	1.86	1.95	1.86	1.88	2.31	1.90
	sept.	0.08	0.50	0.50	0.79	6.50	16.78	5.16	5.75	6.14	2.35	1.80	1.98	1.85	1.85	2.28	1.86
	okt.	0.08	0.49	0.44	0.75	6.42	16.78	5.16	5.69	6.11	2.43	1.78	1.90	1.80	1.81	2.25	1.81
	nov.	0.08	0.49	0.43	0.78	6.39	16.71	4.91	5.74	6.12	2.43	1.76	1.91	1.76	1.79	2.24	1.79
	dec.	0.08	0.49	0.43	0.76	6.33	16.68	4.78	5.48	5.87	2.31	1.77	1.90	1.80	1.75	2.24	1.78
2017	janv.	0.07	0.48	0.42	0.75	6.34	16.62	5.05	5.87	6.24	2.27	1.76	1.88	1.80	1.76	2.28	1.81
	febr.	0.07	0.48	0.40	0.76	6.38	16.68	5.09	5.72	6.17	2.39	1.77	1.89	1.84	1.81	2.29	1.85
	marts	0.06	0.48	0.40	0.74	6.39	16.69	4.99	5.62	6.08	2.39	1.74	1.88	1.85	1.82	2.25	1.85
	apr.	0.06	0.47	0.40	0.74	6.34	16.70	4.83	5.58	5.96	2.36	1.73	1.89	1.91	1.85	2.26	1.87
	maijs	0.06	0.47	0.39	0.83	6.33	16.70	5.08	5.78	6.22	2.44	1.73	1.90	1.90	1.87	2.23	1.87
	jūn.	0.06	0.47	0.38	0.79	6.31	16.83	4.68	5.74	6.20	2.41	1.69	1.89	1.91	1.89	2.21	1.87
	jūl. ^(p)	0.05	0.46	0.38	0.76	6.28	16.81	4.95	5.84	6.28	2.36	1.75	1.91	1.90	1.90	2.21	1.88

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunie darījumi)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016 aug.	0.09	0.16	0.47	2.74	2.69	3.02	2.46	1.87	1.95	1.80	1.22	1.48	1.54	1.83
sept.	0.09	0.12	0.47	2.73	2.65	2.96	2.42	1.83	1.86	1.73	1.28	1.61	1.63	1.86
okt.	0.08	0.15	0.49	2.68	2.63	3.04	2.37	1.81	1.84	1.72	1.28	1.40	1.63	1.83
nov.	0.07	0.12	0.42	2.65	2.60	2.91	2.38	1.82	1.82	1.68	1.29	1.43	1.52	1.82
dec.	0.07	0.12	0.59	2.64	2.58	2.84	2.30	1.83	1.84	1.68	1.33	1.46	1.62	1.81
2017 janv.	0.06	0.12	0.51	2.64	2.68	2.80	2.30	1.81	1.86	1.73	1.22	1.37	1.62	1.79
febr.	0.06	0.10	0.53	2.64	2.58	2.78	2.35	1.77	1.76	1.71	1.18	1.31	1.53	1.76
marts	0.06	0.08	0.58	2.58	2.52	2.79	2.35	1.76	1.79	1.72	1.31	1.63	1.58	1.82
apr.	0.06	0.10	0.40	2.56	2.55	2.69	2.35	1.79	1.78	1.70	1.34	1.50	1.64	1.81
maijs	0.05	0.10	0.43	2.52	2.49	2.77	2.37	1.76	1.73	1.71	1.20	1.47	1.63	1.76
jūn.	0.05	0.06	0.43	2.51	2.46	2.68	2.34	1.74	1.71	1.67	1.26	1.43	1.55	1.76
jūl. ^(p)	0.05	0.11	0.35	2.45	2.45	2.76	2.36	1.75	1.74	1.71	1.23	1.33	1.65	1.74

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklassificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms						Emisiju bruto apjoms ¹⁾							
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	FIS
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Īstermiņa														
2014	1 322	544	132	.	59	538	50	410	219	34	.	38	93	25
2015	1 269	517	147	.	62	478	65	347	161	37	.	33	82	34
2016	1 242	520	135	.	59	466	62	351	161	46	.	32	79	33
2017 janv.	1 276	536	135	.	73	469	63	420	203	49	.	39	88	41
febr.	1 303	550	141	.	79	466	66	348	168	49	.	31	72	29
marts	1 315	547	131	.	82	480	74	389	171	52	.	43	90	33
apr.	1 302	525	136	.	91	479	72	357	155	47	.	43	75	36
maijs	1 301	522	138	.	93	481	68	358	173	43	.	37	84	21
jūn.	1 284	508	140	.	80	484	72	341	145	50	.	33	81	33
Ilgttermiņa														
2014	15 143	4 055	3 165	.	995	6 285	643	220	65	43	.	16	85	10
2015	15 250	3 784	3 288	.	1 059	6 482	637	215	68	45	.	13	81	9
2016	15 281	3 641	3 217	.	1 140	6 643	641	210	59	48	.	17	78	8
2017 janv.	15 340	3 645	3 227	.	1 142	6 688	638	317	103	82	.	15	108	9
febr.	15 370	3 667	3 232	.	1 145	6 686	641	246	80	54	.	12	89	12
marts	15 404	3 648	3 221	.	1 155	6 735	644	298	65	103	.	24	97	9
apr.	15 378	3 633	3 240	.	1 155	6 717	632	252	54	94	.	13	87	5
maijs	15 449	3 635	3 242	.	1 158	6 780	634	259	63	73	.	18	101	4
jūn.	15 442	3 627	3 229	.	1 158	6 791	637	213	60	36	.	23	84	9

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas			
	Kopā	MFI (ietverot Eurosistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI			Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2014	16 464.5	4 598.5	3 296.2	.	1 053.6	6 823.2	693.0	5 958.1	591.3	782.2	4 584.6
2015	16 518.9	4 301.6	3 434.4	.	1 120.3	6 960.1	702.4	6 745.0	586.4	907.6	5 251.0
2016	16 523.6	4 160.2	3 352.2	.	1 199.2	7 108.5	703.4	7 029.3	538.8	1 020.0	5 470.5
2017 janv.	16 616.6	4 181.7	3 362.4	.	1 214.7	7 156.9	700.9	7 015.4	542.5	1 018.4	5 454.5
febr.	16 672.8	4 217.3	3 373.1	.	1 223.9	7 151.8	706.8	7 201.4	539.1	1 028.8	5 633.4
marts	16 718.9	4 195.5	3 352.3	.	1 237.6	7 216.0	717.4	7 509.3	610.0	1 058.8	5 840.5
apr.	16 680.0	4 158.0	3 376.5	.	1 245.7	7 195.8	704.0	7 689.7	636.9	1 077.2	5 975.6
maijs	16 749.9	4 156.2	3 379.9	.	1 250.7	7 261.0	702.1	7 781.6	631.3	1 070.8	6 079.5
jūn.	16 725.9	4 134.5	3 369.4	.	1 237.5	7 275.3	709.2	7 630.9	640.5	1 067.8	5 922.7
Pieauguma temps											
2014	-0.8	-8.1	0.1	.	5.0	3.1	1.1	1.6	7.2	2.0	0.7
2015	0.2	-7.0	5.5	.	4.5	1.8	0.6	1.1	4.5	1.5	0.6
2016	0.2	-3.1	-1.8	.	7.2	2.1	-0.1	0.5	1.2	1.0	0.4
2017 janv.	0.8	-2.1	-0.6	.	9.1	2.2	-0.2	0.6	1.5	1.1	0.4
febr.	1.3	-1.7	1.6	.	10.0	1.6	0.8	0.7	4.1	1.3	0.3
marts	1.6	-1.4	2.6	.	9.7	1.7	0.8	0.8	5.8	0.9	0.3
apr.	1.8	-2.0	3.8	.	8.7	2.2	0.2	0.8	5.8	1.1	0.3
maijs	1.9	-1.9	4.1	.	8.6	2.2	0.1	0.8	5.8	1.2	0.3
jūn.	1.9	-2.1	5.6	.	8.5	1.7	0.4	0.7	4.8	1.2	0.3

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR ²⁾	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2014	101.4	97.2	96.4	90.6	96.4	98.5	114.3	95.4
2015	91.7	87.6	88.6	82.3	80.9	88.0	105.7	87.0
2016	94.4	89.5	90.8	84.5	79.9	89.1	109.7	89.3
2016 III	94.8	90.0	91.3	84.9	79.9	89.3	110.0	89.5
IV	94.5	89.6	90.5	84.3	79.7	88.9	109.4	88.9
2017 I	93.8	89.0	89.6	82.9	79.0	88.0	108.6	88.1
II	95.3	90.3	91.0	-	-	-	110.2	89.1
2017 marts	94.0	89.2	89.8	-	-	-	108.6	88.0
apr.	93.7	89.0	89.6	-	-	-	108.3	87.7
maijs	95.6	90.5	91.4	-	-	-	110.5	89.3
jūn.	96.3	91.3	91.9	-	-	-	111.5	90.1
jūl.	97.6	92.4	93.0	-	-	-	113.4	91.6
aug.	99.0	93.8	94.2	-	-	-	115.1	93.0
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)								
2017 aug.	1.5	1.5	1.3	-	-	-	1.5	1.5
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)								
2017 aug.	4.4	4.2	3.1	-	-	-	4.6	3.8

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) Ar VDIAR deflētais datu laikrindas pieejamas tikai EEK18 tirdzniecības partnervalstu grupai.

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2014	8.186	7.634	27.536	7.455	308.706	140.306	4.184	0.806	4.4437	9.099	1.215	1.329
2015	6.973	7.614	27.279	7.459	309.996	134.314	4.184	0.726	4.4454	9.353	1.068	1.110
2016	7.352	7.533	27.034	7.445	311.438	120.197	4.363	0.819	4.4904	9.469	1.090	1.107
2016 III	7.443	7.493	27.029	7.442	311.016	114.292	4.338	0.850	4.4646	9.511	1.089	1.117
IV	7.369	7.523	27.029	7.439	309.342	117.918	4.378	0.869	4.5069	9.757	1.080	1.079
2017 I	7.335	7.467	27.021	7.435	309.095	121.014	4.321	0.860	4.5217	9.506	1.069	1.065
II	7.560	7.430	26.535	7.438	309.764	122.584	4.215	0.861	4.5532	9.692	1.084	1.102
2017 marts	7.369	7.423	27.021	7.436	309.714	120.676	4.287	0.866	4.5476	9.528	1.071	1.068
apr.	7.389	7.450	26.823	7.438	311.566	118.294	4.237	0.848	4.5291	9.594	1.073	1.072
maijs	7.613	7.432	26.572	7.440	309.768	124.093	4.200	0.856	4.5539	9.710	1.090	1.106
jūn.	7.646	7.410	26.264	7.438	308.285	124.585	4.211	0.877	4.5721	9.754	1.087	1.123
jūl.	7.796	7.412	26.079	7.437	306.715	129.482	4.236	0.886	4.5689	9.589	1.106	1.151
aug.	7.876	7.405	26.101	7.438	304.366	129.703	4.267	0.911	4.5789	9.548	1.140	1.181
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)												
2017 aug.	1.0	-0.1	0.1	0.0	-0.8	0.2	0.7	2.8	0.2	-0.4	3.1	2.6
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)												
2017 aug.	5.7	-1.1	-3.4	0.0	-1.9	14.3	-0.8	6.5	2.7	0.6	4.7	5.3

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu kots

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)												
2016 II	22 882.6	23 691.0	-808.5	9 940.6	8 276.0	7 430.2	9 989.1	-65.1	4 855.0	5 425.9	721.8	13 618.7
III	23 116.4	23 859.3	-743.0	9 911.5	8 142.6	7 690.0	10 166.4	-62.1	4 849.9	5 550.4	727.0	13 617.3
IV	23 598.0	24 253.6	-655.5	10 246.5	8 382.5	7 883.9	10 324.0	-53.8	4 813.8	5 547.1	707.7	13 616.0
2017 I	24 733.9	25 094.7	-360.8	10 613.8	8 559.8	8 223.2	10 601.2	-51.3	5 221.6	5 933.7	726.6	13 959.6
Atlikumi (% no IKP)												
2017 I	228.6	231.9	-3.3	98.1	79.1	76.0	98.0	-0.5	48.3	54.8	6.7	129.0
Darījumi												
2016 III	218.8	87.7	131.0	55.8	-79.4	127.5	14.8	23.9	3.8	152.4	7.7	-
IV	95.4	11.7	83.7	120.1	102.9	14.6	-78.2	15.2	-59.1	-13.0	4.6	-
2017 I	566.7	513.6	53.1	147.2	110.5	167.7	91.2	15.5	238.8	311.9	-2.5	-
II	184.8	66.8	118.0	11.2	27.6	196.5	122.8	-4.4	-16.8	-83.6	-1.7	-
2017 janv.	350.2	362.6	-12.5	52.5	64.8	43.0	31.4	2.2	257.6	266.4	-5.1	-
febr.	219.7	197.7	22.0	85.4	53.0	82.5	26.9	8.1	41.7	117.8	2.0	-
marts	-3.2	-46.7	43.5	9.3	-7.3	42.2	32.9	5.2	-60.5	-72.3	0.6	-
apr.	150.2	135.3	14.9	28.0	7.7	44.0	-5.8	1.0	81.7	133.3	-4.5	-
maijs	97.8	89.3	8.5	22.9	15.2	79.1	94.5	3.1	-8.7	-20.4	1.4	-
jūn.	-63.1	-157.7	94.6	-39.7	4.7	73.4	34.0	-8.5	-89.8	-196.5	1.4	-
12 mēnešu kumulētie darījumi												
2017 jūn.	1 065.7	679.8	385.9	334.3	161.6	506.3	150.5	50.2	166.8	367.8	8.1	-
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)												
2017 jūn.	9.8	6.3	3.6	3.1	1.5	4.7	1.4	0.5	1.5	3.4	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti tie atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā		Iekšzemes pieprasījums							Ārējā bilance ¹⁾		
	Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana		Intelektuālā īpašuma produkti				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2014	10 153.7	9 781.8	5 633.1	2 128.2	1 993.7	1 003.8	600.7	384.2	26.7	371.9	4 539.6	4 167.8
2015	10 498.2	10 009.4	5 745.1	2 167.6	2 070.3	1 016.3	635.9	413.0	26.4	488.8	4 856.5	4 367.7
2016	10 772.9	10 287.6	5 882.4	2 217.8	2 179.6	1 051.3	669.1	454.2	7.7	485.4	4 944.1	4 458.7
2016 III	2 695.7	2 577.0	1 471.7	555.6	546.7	262.8	167.1	115.6	2.9	118.8	1 235.7	1 117.0
IV	2 722.1	2 609.4	1 487.3	558.8	556.1	267.1	169.8	118.0	7.2	112.6	1 266.9	1 154.3
2017 I	2 740.2	2 623.9	1 501.2	561.8	556.4	271.8	170.0	113.4	4.5	116.2	1 299.8	1 183.6
II	2 768.0	2 643.1	1 511.6	565.2	562.8	275.5	171.1	114.9	3.5	124.9	1 309.5	1 184.6
% no IKP												
2016	100.0	95.5	54.6	20.6	20.2	9.8	6.2	4.2	0.1	4.5	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2016 III	0.5	0.5	0.3	0.2	0.1	0.5	-0.3	-0.2	-	-	0.4	0.5
IV	0.6	0.8	0.6	0.4	1.3	1.6	1.3	0.6	-	-	1.5	2.0
2017 I	0.5	0.1	0.4	0.2	-0.3	1.6	1.0	-6.2	-	-	1.3	0.4
II	0.6	0.5	0.5	0.5	0.9	0.8	0.9	1.1	-	-	1.1	0.9
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2014	1.3	1.3	0.8	0.7	1.7	-0.7	4.7	3.5	-	-	4.6	4.7
2015	2.0	1.9	1.7	1.3	3.1	0.7	5.1	6.4	-	-	6.6	6.8
2016	1.8	2.3	2.1	1.7	4.4	2.3	5.0	8.9	-	-	3.2	4.6
2016 III	1.7	2.3	1.9	1.6	4.6	2.5	4.8	9.4	-	-	3.0	4.3
IV	1.9	2.4	2.0	1.6	4.4	2.4	2.6	12.1	-	-	3.6	4.7
2017 I	2.0	1.9	1.6	1.0	3.8	3.3	3.2	6.0	-	-	4.5	4.7
II	2.3	2.0	1.8	1.2	2.0	4.5	2.9	-4.8	-	-	4.4	3.9
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2016 III	0.5	0.5	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	-	-
IV	0.6	0.8	0.3	0.1	0.3	0.2	0.1	0.0	0.1	-0.2	-	-
2017 I	0.5	0.1	0.2	0.0	-0.1	0.2	0.1	-0.3	-0.1	0.4	-	-
II	0.6	0.5	0.3	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0	-0.1	0.1	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2014	1.3	1.2	0.5	0.2	0.3	-0.1	0.3	0.1	0.3	0.1	-	-
2015	2.0	1.9	1.0	0.3	0.6	0.1	0.3	0.2	0.0	0.1	-	-
2016	1.8	2.2	1.1	0.4	0.9	0.2	0.3	0.3	-0.1	-0.4	-	-
2016 III	1.7	2.2	1.0	0.3	0.9	0.2	0.3	0.4	-0.1	-0.4	-	-
IV	1.9	2.3	1.1	0.3	0.9	0.2	0.2	0.5	0.0	-0.3	-	-
2017 I	2.0	1.8	0.9	0.2	0.8	0.3	0.2	0.2	0.0	0.1	-	-
II	2.3	1.9	1.0	0.3	0.4	0.4	0.2	-0.2	0.2	0.4	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtslieku iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kāciju pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekus- tais īpašums	Profe- sionālie, komerc- darbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2014	9 119.2	150.0	1 781.2	462.2	1 718.4	417.5	459.4	1 049.8	981.1	1 777.5	322.1	1 034.5
2015	9 426.7	151.1	1 899.9	468.6	1 777.2	430.6	464.6	1 068.4	1 026.3	1 811.3	328.8	1 071.5
2016	9 665.1	149.7	1 935.5	488.3	1 829.4	448.1	453.1	1 095.3	1 070.5	1 858.2	337.0	1 107.9
2016 III	2 417.9	37.4	482.3	122.4	457.4	112.8	112.8	274.4	268.3	465.8	84.3	277.9
IV	2 440.7	38.6	489.8	123.6	462.8	113.8	111.8	276.5	270.5	468.6	84.8	281.3
2017 I	2 457.6	39.1	489.8	125.7	467.7	114.1	112.1	278.6	274.9	470.6	85.1	282.6
II	2 482.7	39.4	496.9	127.6	473.7	115.1	112.1	280.8	278.3	473.0	85.7	285.3
% no pievienotās vērtības												
2016	100.0	1.5	20.0	5.1	18.9	4.6	4.7	11.3	11.1	19.2	3.5	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2016 III	0.5	-0.3	0.8	0.5	0.5	2.0	-0.3	0.2	0.2	0.3	0.2	0.7
IV	0.6	-0.4	1.2	0.4	0.8	0.8	-0.4	0.3	0.7	0.4	0.2	0.9
2017 I	0.6	1.6	-0.1	1.5	0.9	1.1	0.0	0.5	1.3	0.2	0.3	0.5
II	0.6	-0.9	1.1	1.0	0.7	1.0	0.1	0.3	0.8	0.2	0.3	0.8
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2014	1.4	1.4	2.7	-0.9	1.6	3.9	-1.4	0.4	2.7	0.5	0.1	1.2
2015	1.9	3.0	4.2	0.2	1.6	3.0	0.1	0.5	3.0	0.9	0.3	3.2
2016	1.7	-1.3	1.8	1.7	2.3	3.0	-0.1	0.9	2.9	1.2	1.0	2.8
2016 III	1.6	-1.5	1.4	2.2	2.2	3.5	0.1	0.9	2.7	1.3	1.0	2.8
IV	1.9	-2.7	2.5	1.8	2.6	3.8	-0.8	1.1	2.8	1.5	1.1	2.2
2017 I	1.9	0.3	1.6	2.6	2.6	4.5	-1.0	1.3	3.4	1.2	1.0	2.5
II	2.2	-0.1	3.0	3.5	2.9	5.0	-0.6	1.2	2.9	1.1	1.0	2.9
devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2016 III	0.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	-
IV	0.6	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
2017 I	0.6	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	-
II	0.6	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	-
devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2014	1.4	0.0	0.5	0.0	0.3	0.2	-0.1	0.0	0.3	0.1	0.0	-
2015	1.9	0.0	0.8	0.0	0.3	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
2016	1.7	0.0	0.4	0.1	0.4	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
2016 III	1.6	0.0	0.3	0.1	0.4	0.2	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-
IV	1.9	0.0	0.5	0.1	0.5	0.2	0.0	0.1	0.3	0.3	0.0	-
2017 I	1.9	0.0	0.3	0.1	0.5	0.2	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
II	2.2	0.0	0.6	0.2	0.6	0.2	0.0	0.1	0.3	0.2	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā											
	Nodarbinātības statusu dalījumā	Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2014	100.0	85.1	14.9	3.4	15.1	6.1	24.7	2.7	2.7	1.0	13.0	24.3	7.1
2015	100.0	85.3	14.7	3.3	14.9	6.0	24.8	2.7	2.6	1.0	13.3	24.2	7.1
2016	100.0	85.5	14.5	3.2	14.8	5.9	24.9	2.7	2.6	1.0	13.5	24.2	7.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.5	0.6	0.0	0.0	-0.4	-1.6	0.7	0.5	-0.9	0.2	2.2	1.0	0.5
2015	1.0	1.2	-0.4	-1.2	0.2	0.0	1.1	1.3	-0.2	1.8	3.0	0.9	0.8
2016	1.4	1.6	-0.2	-0.6	0.6	0.1	1.9	2.3	0.1	1.6	2.9	1.2	0.9
2016 II	1.4	1.6	-0.2	-0.8	0.6	-0.2	2.0	2.0	0.1	1.0	2.8	1.3	1.0
III	1.3	1.6	0.0	-0.3	0.6	0.0	1.9	2.2	0.2	1.9	2.7	1.3	0.6
IV	1.4	1.6	0.2	0.2	0.7	0.5	1.8	2.7	0.3	1.9	2.6	1.2	0.5
2017 I	1.5	1.7	0.2	0.9	0.7	1.3	1.7	2.6	-0.2	1.7	3.0	1.2	0.9
Nostrādātās stundas													
<i>īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2014	100.0	80.3	19.7	4.4	15.6	6.8	25.6	2.9	2.7	1.0	12.7	22.0	6.3
2015	100.0	80.6	19.4	4.3	15.5	6.8	25.6	2.9	2.7	1.0	13.0	22.0	6.3
2016	100.0	80.7	19.3	4.2	15.4	6.7	25.8	2.9	2.6	1.0	13.2	21.9	6.3
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.6	0.8	-0.5	-0.4	0.0	-1.3	0.3	0.5	-1.0	0.0	2.3	1.3	0.2
2015	1.1	1.4	-0.3	-0.3	0.6	0.7	0.8	2.4	0.0	2.3	3.1	0.9	0.8
2016	0.8	1.0	-0.1	-0.4	0.3	-0.5	1.5	1.1	-1.3	1.4	2.5	0.2	0.6
2016 II	1.0	1.1	0.7	-0.1	0.4	-0.5	1.9	1.1	-0.9	1.6	2.9	0.2	0.7
III	0.6	0.8	-0.3	-0.6	0.0	-0.7	1.6	0.6	-1.6	1.2	1.8	0.1	0.0
IV	0.7	0.9	-0.2	-0.7	0.5	-0.7	1.5	1.4	-1.4	1.6	2.2	0.1	0.2
2017 I	1.0	1.2	0.1	-0.4	0.6	0.5	1.2	2.1	-0.9	1.7	2.6	0.4	0.9
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2014	0.0	0.2	-0.5	-0.4	0.4	0.3	-0.3	0.0	-0.1	-0.2	0.1	0.3	-0.3
2015	0.1	0.2	0.1	0.9	0.4	0.7	-0.3	1.1	0.2	0.5	0.1	0.0	0.0
2016	-0.6	-0.6	0.1	0.2	-0.4	-0.6	-0.3	-1.1	-1.4	-0.2	-0.3	-1.0	-0.2
2016 II	-0.4	-0.6	0.9	0.7	-0.1	-0.3	-0.2	-0.8	-1.0	0.6	0.1	-1.1	-0.3
III	-0.7	-0.8	-0.3	-0.3	-0.6	-0.7	-0.3	-1.5	-1.8	-0.7	-0.8	-1.2	-0.6
IV	-0.7	-0.6	-0.4	-0.9	-0.2	-1.3	-0.4	-1.3	-1.6	-0.4	-0.5	-1.1	-0.3
2017 I	-0.5	-0.5	-0.1	-1.3	-0.1	-0.7	-0.4	-0.5	-0.7	0.1	-0.3	-0.8	0.0

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darba- spēks (milj.) ¹⁾	Nepietie- kama nodarbi- nātība (no darba- spēka; %) ¹⁾	Bezdarbs											Brīvo darbvie- tu īpat- svars ²⁾
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darba- spēka) ¹⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
						Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
			Milj.	% no darba- spēka		Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	% no darbvie- tu kop- skaita
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
% no 2016. gada kopapjoma		100.0			81.8		18.2		52.2		47.8			
2014	160.334	4.6	18.637	11.6	6.1	15.216	10.4	3.421	23.7	9.933	11.5	8.704	11.8	1.4
2015	160.600	4.6	17.446	10.9	5.6	14.295	9.8	3.151	22.3	9.254	10.7	8.192	11.0	1.5
2016	161.882	4.3	16.228	10.0	5.0	13.279	9.0	2.950	20.9	8.474	9.7	7.755	10.4	1.7
2016 III	162.280	4.1	16.072	9.9	4.8	13.162	8.9	2.910	20.6	8.376	9.6	7.696	10.3	1.6
IV	162.306	4.2	15.755	9.7	4.9	12.873	8.7	2.882	20.4	8.243	9.4	7.512	10.0	1.7
2017 I	161.634	4.3	15.380	9.5	4.8	12.632	8.5	2.748	19.6	7.970	9.1	7.410	9.9	1.9
II	.	.	14.896	9.2	.	12.213	8.2	2.682	19.2	7.705	8.8	7.190	9.6	1.9
2017 febr.	-	-	15.350	9.5	-	12.620	8.5	2.729	19.5	7.944	9.1	7.406	9.9	-
marts	-	-	15.249	9.4	-	12.537	8.5	2.713	19.3	7.902	9.1	7.348	9.8	-
apr.	-	-	14.985	9.2	-	12.293	8.3	2.692	19.2	7.741	8.9	7.244	9.7	-
maijs	-	-	14.915	9.2	-	12.221	8.2	2.694	19.3	7.714	8.8	7.201	9.6	-
jūn.	-	-	14.787	9.1	-	12.126	8.2	2.661	19.0	7.661	8.8	7.126	9.5	-
jūl.	-	-	14.860	9.1	-	12.190	8.2	2.670	19.1	7.681	8.8	7.179	9.6	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

2) Brīvo darbvieta īpatsvars ir brīvo darbvieta skaits, dalīts ar aizņemto darbvieta un brīvo darbvieta summu (%).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegie automobiļi				
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepār- tikas preces	Degviela					
	Apstrādes rūpniecība	Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Ener- ģētika	1			2	3	4	5		6	7	8	9
% no 2010. gada kopapjoma	100.0	86.0	33.6	29.2	22.5	14.7	100.0	100.0	100.0	39.3	51.5	9.1	100.0				
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)																	
2014	0.8	1.7	1.1	1.8	2.6	-5.3	2.0	3.1	1.5	0.7	2.4	0.0	3.8				
2015	2.1	2.3	1.0	3.6	2.5	0.8	-0.9	3.6	2.6	1.7	3.2	2.3	8.8				
2016	1.4	1.5	1.8	1.7	1.1	0.1	2.2	0.2	1.4	1.3	1.5	1.8	7.2				
2016 III	1.0	1.3	1.7	0.8	1.3	-0.5	3.6	-0.2	0.9	1.3	0.5	2.5	6.4				
IV	2.3	1.8	2.4	1.7	1.2	5.4	2.3	3.3	2.3	1.7	3.0	1.4	4.1				
2017 I	1.4	1.3	2.2	1.4	-0.6	2.0	1.8	5.7	2.1	1.4	2.9	1.4	4.8				
II	2.5	2.7	3.6	2.4	1.7	1.6	3.3	6.7	2.8	2.7	3.2	1.3	6.0				
2017 febr.	1.4	1.2	2.1	1.6	-1.6	2.4	5.4	6.6	2.1	1.1	3.1	1.3	4.8				
marts	2.2	3.2	3.8	3.6	2.1	-4.9	4.1	7.5	2.9	1.6	4.3	1.2	5.5				
apr.	1.2	1.5	3.1	0.3	0.8	-0.9	3.3	6.6	2.7	3.4	2.6	-0.1	4.3				
maijs	3.9	4.3	3.9	5.4	3.1	1.0	2.7	7.3	2.6	2.1	3.5	-0.1	7.1				
jūn.	2.6	2.4	3.8	1.6	1.1	5.1	3.4	6.1	3.3	2.7	3.6	4.2	6.5				
jūl.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.6	1.5	3.9	0.8	.				
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati; %)																	
2017 febr.	-0.2	0.5	1.2	1.1	-1.2	-5.7	5.5	2.2	0.6	0.2	0.9	-0.3	0.8				
marts	0.4	0.8	0.7	0.9	1.9	-2.9	-0.9	1.0	0.3	0.2	0.6	0.6	-0.6				
apr.	0.4	0.0	0.2	-1.1	0.2	3.8	0.3	-1.2	0.0	1.2	-0.8	-0.6	0.2				
maijs	1.2	1.3	0.5	2.2	1.2	0.2	-0.2	1.1	0.3	-0.6	0.8	1.2	3.0				
jūn.	-0.6	-0.9	-0.3	-1.9	-0.5	1.8	-0.5	0.5	0.6	0.6	0.5	0.9	-1.9				
jūl.	.	.	.	.	.	.	.	.	-0.3	-0.5	0.1	-0.9	.				

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)					
	Ekonomiskā noskaņo- juma rādītājs (ilgttermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfi- dences rādītājs	Būvnie- cības konfi- dences rādītājs	Mazum- tirdzniecības konfi- dences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmēj- darbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide	
		Ražotāju konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				Pakal- pojumu nozares konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999–2013	100.0	-6.1	80.7	-12.8	-13.6	-8.7	7.0	-	51.0	52.4	52.9	52.7	
2014	101.4	-3.8	80.5	-10.1	-26.6	-3.1	4.7	87.7	51.8	53.3	52.5	52.7	
2015	104.2	-3.1	81.4	-6.2	-22.4	1.6	9.2	88.4	52.2	53.4	54.0	53.8	
2016	104.8	-2.6	81.9	-7.7	-16.6	1.5	11.2	89.1	52.5	53.6	53.1	53.3	
2016 III	104.2	-2.9	82.0	-8.3	-16.0	0.3	10.3	89.3	52.1	53.7	52.6	52.9	
	106.9	-0.6	82.4	-6.5	-13.1	1.8	12.4	89.4	54.0	54.9	53.5	53.8	
2017 I	108.0	1.1	82.6	-5.5	-11.0	2.0	13.2	89.4	55.6	56.9	55.1	55.6	
	110.0	3.3	82.9	-2.7	-5.0	3.2	13.4	89.8	57.0	58.3	56.0	56.6	
2017	marts	108.0	1.3	-	-5.1	-9.9	1.8	12.8	-	56.2	57.5	56.0	56.4
	apr.	109.7	2.6	82.6	-3.6	-6.0	3.1	14.2	89.4	56.7	57.9	56.4	56.8
	maijs	109.3	2.8	-	-3.3	-5.6	2.0	12.8	-	57.0	58.3	56.3	56.8
	jūn.	111.1	4.5	-	-1.3	-3.5	4.4	13.3	-	57.4	58.7	55.4	56.3
	jūl.	111.3	4.5	83.2	-1.7	-1.8	3.9	14.2	90.2	56.6	56.5	55.4	55.7
	aug.	111.9	5.1	-	-1.5	-3.3	1.6	14.9	-	57.4	58.3	54.7	55.7

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto) ¹⁾	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finan- sējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %)		Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)					% no neto pievienotās vērtības		% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	12.7	94.6	0.9	1.8	1.4	2.7	1.0	32.8	4.9	131.1	2.7	7.3	1.5
2015	12.4	93.9	1.6	2.1	2.8	3.4	2.5	34.0	6.3	133.3	3.9	3.5	2.2
2016	12.2	93.5	1.9	1.9	4.7	4.4	4.5	33.5	7.7	132.9	3.2	4.7	1.5
2016 II	12.4	93.5	2.4	2.3	5.9	3.2	3.7	33.6	7.2	133.4	3.6	3.3	2.0
III	12.4	93.5	1.6	2.3	4.9	4.4	4.1	33.6	7.6	132.0	3.4	2.9	1.7
IV	12.2	93.5	1.3	1.9	4.3	4.4	4.5	33.5	7.7	132.9	3.2	9.1	1.5
2017 I	12.2	93.1	1.7	2.0	9.4	4.8	4.8	33.5	7.2	132.7	3.7	12.0	2.0

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četru ceturkšņu uzkrājumu un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvjamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tirajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Noteikts, pamatojoties uz aizdevumu, parāda vērtspapīru, tirdzniecības kredītu atlikumu un pensiju shēmu saistībām.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu balance. Tekošais kants un kapitāla kants

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais kants											Kapitāla kants ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016 III	907.1	812.1	95.0	526.6	433.6	197.6	177.9	155.8	133.3	27.2	67.5	6.6	5.5
IV	940.1	864.1	76.0	545.1	456.5	199.6	205.0	167.2	138.5	28.2	64.0	9.6	10.0
2017 I	958.3	867.5	90.8	559.0	478.2	208.0	187.8	163.4	146.8	27.8	54.7	6.7	22.3
II	945.5	870.8	74.6	555.9	477.3	203.5	191.5	160.9	135.0	25.2	67.0	5.6	4.6
2017 janv.	317.9	295.1	22.8	183.2	159.4	68.7	66.2	57.4	48.2	8.6	21.3	2.3	10.9
febr.	319.2	284.9	34.3	187.2	159.1	69.9	61.7	53.2	50.4	8.9	13.7	2.4	5.3
marts	321.2	287.4	33.8	188.6	159.6	69.4	59.8	52.9	48.3	10.3	19.7	2.0	6.1
apr.	312.4	289.4	23.0	182.0	157.5	68.1	61.0	54.0	44.0	8.2	26.9	1.6	2.0
maijs	321.2	290.7	30.5	188.8	162.2	67.3	64.6	56.0	44.7	9.1	19.2	1.6	1.3
jūn.	311.9	290.7	21.2	185.0	157.6	68.0	65.9	50.9	46.3	7.9	20.9	2.4	1.3
12 mēnešu kumulētie darījumi													
2017 jūn.	3 751.0	3 414.6	336.5	2 186.6	1 845.6	808.6	762.2	647.4	553.6	108.4	253.2	28.5	42.4
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)													
2017 jūn.	34.7	31.6	3.1	20.2	17.1	7.5	7.1	6.0	5.1	1.0	2.3	0.3	0.4

1) Kapitāla kanta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpos- tenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteni			
			Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces		Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2016 III	-0.2	-1.7	508.9	237.4	103.4	154.3	426.3	443.7	244.8	72.8	117.6	328.1	43.9
IV	2.3	2.4	525.8	244.9	108.8	157.5	439.9	461.2	256.9	74.9	119.5	335.3	50.1
2017 I	10.9	13.8	539.7	256.9	108.9	160.8	449.4	485.0	279.1	77.3	119.8	343.6	59.9
II	5.2	9.4	544.6	.	.	.	454.1	484.5	.	.	.	349.4	.
2017 janv.	12.8	17.7	177.6	84.9	35.1	53.3	146.3	162.5	93.2	26.4	39.9	114.7	20.7
febr.	5.1	7.0	179.0	85.6	36.4	52.7	149.9	160.8	92.8	25.7	39.3	113.9	20.7
marts	14.6	16.8	183.1	86.5	37.5	54.8	153.2	161.6	93.1	25.3	40.7	115.0	18.5
apr.	-1.6	4.2	179.9	85.4	36.2	53.6	149.6	161.1	91.5	25.6	40.0	116.0	17.7
maijs	13.6	17.9	184.1	86.6	38.0	55.1	154.5	165.1	93.5	26.1	42.0	119.3	17.5
jūn.	3.9	6.2	180.6	.	.	.	150.0	158.3	.	.	.	114.1	.
Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2016 III	0.6	1.8	118.2	116.2	113.5	124.1	117.3	109.3	108.4	107.0	112.1	112.3	101.0
IV	1.5	0.8	120.5	118.2	118.6	124.9	120.0	109.8	108.9	107.0	111.9	112.4	104.6
2017 I	6.4	3.3	121.1	121.0	117.8	124.2	120.4	110.3	111.4	107.2	109.8	112.3	110.0
II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2016 dec.	4.8	-0.1	122.3	119.2	125.7	124.2	122.6	108.8	107.5	105.3	111.4	111.0	102.9
2017 janv.	9.0	6.9	119.9	119.9	114.2	124.4	118.1	110.5	111.4	109.9	108.2	112.2	112.4
febr.	1.0	-3.3	120.6	121.1	117.8	122.5	120.8	109.8	111.0	106.6	108.5	111.9	113.3
marts	9.2	6.2	122.7	121.9	121.2	125.7	122.5	110.7	111.7	105.1	112.8	112.7	104.2
apr.	-6.2	-4.8	120.9	120.8	117.1	123.6	119.9	110.9	110.7	106.3	111.0	113.9	101.3
maijs	8.7	9.6	123.5	122.5	122.8	126.6	123.5	114.7	114.6	110.5	116.3	117.6	104.5

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu balances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Papildpostenis: administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		Kopā (neietverot pārtiku un enerģiju)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2017. gada kopapjoma	100.0	100.0	70.9	55.4	44.6	100.0	12.1	7.5	26.3	9.5	44.6	86.8	13.2
2014	100.0	0.4	0.8	-0.2	1.2	-	-	-	-	-	-	0.2	1.9
2015	100.0	0.0	0.8	-0.8	1.2	-	-	-	-	-	-	-0.1	0.9
2016	100.2	0.2	0.9	-0.4	1.1	-	-	-	-	-	-	0.2	0.2
2016 III	100.3	0.3	0.8	-0.4	1.1	0.3	0.1	1.1	0.0	0.3	0.4	0.3	0.3
IV	101.0	0.7	0.8	0.4	1.1	0.4	0.3	-0.1	0.1	2.4	0.3	0.8	0.3
2017 I	101.0	1.8	0.8	2.3	1.1	0.6	0.3	1.9	0.1	3.3	0.3	2.0	0.5
II	102.0	1.5	1.1	1.5	1.6	0.1	0.7	-1.2	0.1	-1.4	0.6	1.6	1.3
2017 marts	101.7	1.5	0.7	2.0	1.0	-0.1	0.1	-1.6	0.1	-0.8	0.0	1.7	0.7
apr.	102.0	1.9	1.2	1.9	1.8	0.2	0.2	-0.5	0.0	0.3	0.5	2.0	1.3
maijs	101.9	1.4	0.9	1.5	1.3	-0.1	0.4	-0.1	0.0	-1.2	-0.1	1.4	1.2
jūn.	102.0	1.3	1.1	1.0	1.6	0.0	0.2	-0.5	0.1	-0.9	0.3	1.3	1.3
jūl.	101.4	1.3	1.2	1.1	1.6	0.1	0.2	0.2	0.1	-0.7	0.2	1.3	1.1
aug. ³⁾	101.7	1.5	1.2	.	1.6	0.2	0.2	0.6	0.0	0.7	0.1	.	.

	Preces						Pakalpojumi						
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi	
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija		Īres maksa					
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
% no 2017. gada kopapjoma	19.6	12.1	7.5	35.8	26.3	9.5	10.7	6.5	7.3	3.2	15.1	8.2	
2014	0.5	1.2	-0.8	-0.5	0.1	-1.9	1.7	1.4	1.7	-2.8	1.5	1.3	
2015	1.0	0.6	1.6	-1.8	0.3	-6.8	1.2	1.1	1.3	-0.8	1.5	1.2	
2016	0.9	0.6	1.4	-1.1	0.4	-5.1	1.1	1.1	0.8	0.0	1.4	1.2	
2016 III	1.1	0.5	2.1	-1.3	0.3	-5.1	1.1	1.0	0.9	0.0	1.5	1.3	
IV	0.8	0.6	1.0	0.2	0.3	0.2	1.2	1.2	1.2	-0.1	1.3	1.2	
2017 I	2.0	0.9	4.0	2.4	0.3	8.2	1.3	1.2	1.7	-1.1	1.4	0.7	
II	1.5	1.4	1.6	1.5	0.3	4.6	1.3	1.3	2.6	-1.4	2.3	0.8	
2017 marts	1.8	1.0	3.1	2.1	0.3	7.4	1.3	1.2	1.9	-1.2	0.9	0.8	
apr.	1.5	1.1	2.2	2.2	0.3	7.6	1.3	1.3	3.3	-1.2	2.8	0.8	
maijs	1.5	1.5	1.6	1.4	0.3	4.5	1.3	1.3	2.1	-1.4	1.8	0.8	
jūn.	1.4	1.6	1.0	0.8	0.4	1.9	1.3	1.3	2.4	-1.6	2.4	0.9	
jūl.	1.4	1.9	0.6	0.9	0.5	2.2	1.3	1.2	2.2	-1.8	2.5	0.8	
aug. ³⁾	1.4	2.0	0.6	.	0.5	4.0	.	.	.	.	.	.	

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonāli izlīdzināto pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būv- niecība	Mājokļu cenas ²⁾	Komer- cību cenu ekspe- rimentālais rādītājs ²⁾
	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Ener- ģētika			
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pārtika, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepārtikas preces					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2010. gada kopējuma	100.0	100.0	78.1	72.1	29.4	20.1	22.6	13.8	8.9	27.9			
2014	106.9	-1.5	-0.9	-0.3	-1.1	0.4	0.1	-0.1	0.3	-4.3	0.3	0.3	1.0
2015	104.0	-2.7	-2.4	-0.5	-1.3	0.7	-0.6	-0.9	0.2	-8.2	0.2	1.6	2.9
2016	101.6	-2.3	-1.5	-0.5	-1.7	0.4	0.0	0.0	0.1	-6.9	0.4	3.2	5.2
2016 III	101.9	-2.0	-1.3	-0.6	-1.8	0.4	0.0	0.0	0.1	-5.9	0.4	3.3	7.1
IV	103.1	0.4	1.0	0.4	0.0	0.5	0.8	1.3	0.1	0.4	1.1	3.7	5.1
2017 I	104.7	4.1	4.0	2.1	3.1	0.8	1.7	2.6	0.2	9.9	1.9	3.9	.
II	104.2	3.3	3.1	2.4	3.5	0.9	2.4	3.5	0.2	5.7	.	.	.
2017 febr.	104.8	4.5	4.4	2.1	3.4	0.8	1.7	2.6	0.1	11.4	-	-	-
marts	104.5	3.9	4.0	2.5	3.9	0.9	2.0	3.0	0.2	8.1	-	-	-
apr.	104.5	4.3	3.9	2.6	4.0	0.9	2.3	3.5	0.2	9.0	-	-	-
maijs	104.2	3.4	3.1	2.4	3.6	0.9	2.3	3.5	0.2	5.8	-	-	-
jūn.	104.0	2.4	2.1	2.2	3.0	0.9	2.4	3.4	0.3	2.5	-	-	-
jūl.	104.0	2.0	2.3	2.1	2.7	0.9	2.1	3.2	0.3	2.0	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati, kā arī valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Preču cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas preču cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pārtika	Nepār- tīkas preces	Kopā	Pārtika	Nepār- tīkas preces
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
% no kopapjoma										100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6
2014	104.5	0.9	0.6	0.5	0.8	0.7	-0.7	-1.5	74.1	-3.4	2.0	-8.5	-0.4	4.6	-6.4
2015	105.9	1.3	0.4	0.2	0.6	0.7	0.4	-1.9	47.1	0.0	4.2	-4.5	2.9	7.0	-2.7
2016	106.8	0.8	0.4	0.3	0.6	0.8	-1.4	-2.4	39.9	-3.5	-3.9	-3.2	-7.3	-10.3	-2.9
2016 III	106.8	0.6	0.4	0.3	0.6	0.8	-1.5	-2.2	41.0	-0.5	-2.1	1.4	-5.8	-10.6	1.3
IV	107.1	0.7	0.8	0.7	0.6	1.0	0.0	0.1	46.5	9.1	1.1	18.6	3.3	-6.7	18.5
2017 I	107.3	0.7	1.4	1.5	1.0	1.3	2.7	4.6	50.8	18.3	5.9	33.2	13.0	0.1	32.4
II	107.7	1.0	1.3	1.4	1.0	1.4	2.5	3.3	45.6	6.8	-2.7	18.2	6.7	-2.4	19.9
2017 marts	-	-	-	-	-	-	-	-	48.7	14.6	2.7	28.5	10.5	-2.2	29.3
apr.	-	-	-	-	-	-	-	-	49.6	11.4	1.2	23.2	9.9	-0.5	24.8
maijs	-	-	-	-	-	-	-	-	46.0	7.0	-2.1	17.7	6.9	-1.8	19.7
jūn.	-	-	-	-	-	-	-	-	41.7	2.3	-7.1	13.7	3.2	-4.8	15.1
jūl.	-	-	-	-	-	-	-	-	42.2	1.0	-6.0	8.9	2.0	-3.9	10.1
aug.	-	-	-	-	-	-	-	-	43.5	1.1	-8.7	12.1	1.2	-7.6	13.0

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2013	4.7	-	-	-2.0	34.7	57.7	56.7	-	49.9
2014	-0.9	-1.5	0.9	-17.4	15.1	49.6	53.5	49.7	48.2
2015	-2.8	1.3	2.7	-13.2	-0.2	48.9	53.5	49.6	49.0
2016	-0.4	1.7	4.4	-7.3	0.2	49.8	53.9	49.3	49.6
2016 III	-0.2	1.0	4.5	-6.6	0.6	51.4	54.0	49.6	49.8
IV	4.6	3.1	4.9	-5.4	2.4	58.6	54.9	51.6	50.5
2017 I	9.0	5.5	6.4	-3.7	12.9	67.8	56.7	55.0	51.4
II	7.8	4.2	5.9	1.8	12.3	62.5	55.9	54.6	51.5
2017 marts	9.6	5.1	6.1	-2.9	15.6	68.1	56.8	55.6	52.2
apr.	8.2	5.5	6.7	2.3	13.5	67.1	56.5	55.4	51.7
maijs	8.2	3.6	5.1	-0.5	11.8	62.0	55.9	54.1	51.7
jūn.	7.1	3.4	5.8	3.6	11.7	58.4	55.3	54.3	50.9
jūl.	7.5	4.4	6.2	5.3	10.1	57.8	55.2	53.7	51.0
aug.	8.3	4.0	6.3	0.0	9.9	59.4	55.6	54.3	51.3

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2012. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītās nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2012. gada kopapjoma	100.0	100.0	74.6	25.4	69.3	30.7	
2014	102.6	1.2	1.3	1.2	1.3	1.2	1.7
2015	104.2	1.6	1.9	0.4	1.6	1.6	1.5
2016	105.7	1.4	1.4	1.4	1.3	1.6	1.4
2016 III	102.5	1.4	1.5	1.1	1.2	1.8	1.5
IV	112.1	1.4	1.6	1.4	1.5	1.4	1.4
2017 I	100.4	1.5	1.4	1.5	1.3	1.7	1.6
II	.	.	.	.	.	.	1.4

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kāciju pakalpojumi	Finances un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2014	104.4	0.6	-1.2	-0.9	1.1	0.3	-1.1	2.4	1.7	1.1	1.6	1.5
2015	104.6	0.2	-3.3	-2.3	0.5	0.8	0.7	0.7	2.5	1.6	1.2	1.4
2016	105.5	0.8	1.6	0.0	-0.4	0.7	0.3	1.3	4.0	1.2	1.4	2.0
2016 II	105.3	0.7	1.0	-0.1	-0.8	1.4	0.8	1.2	3.6	0.2	1.2	1.4
III	105.6	0.8	1.9	0.4	-0.6	1.0	-0.6	1.5	4.2	0.4	1.4	1.8
IV	105.9	0.9	3.7	-0.3	0.1	0.9	-0.2	2.3	4.7	0.6	1.3	1.7
2017 I	106.2	1.0	0.9	0.7	0.3	0.6	-0.6	2.1	3.7	1.5	1.5	1.8
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2014	106.6	1.4	0.2	2.1	1.9	1.2	2.3	1.8	1.9	1.7	1.1	1.2
2015	107.9	1.2	0.8	1.6	0.7	1.3	2.4	1.0	1.2	1.5	1.2	0.9
2016	109.3	1.2	0.8	1.1	1.2	1.2	1.1	1.1	3.3	1.3	1.4	2.1
2016 II	109.0	1.0	1.1	0.9	0.9	1.5	1.0	1.0	3.5	0.7	1.1	1.5
III	109.5	1.2	0.6	1.2	1.6	1.3	0.7	1.4	3.1	0.4	1.4	2.2
IV	110.0	1.4	0.7	1.5	1.4	1.7	0.9	1.2	3.8	0.7	1.6	2.3
2017 I	110.5	1.5	0.3	1.7	1.7	1.5	1.2	1.2	3.3	2.0	1.5	1.8
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2014	102.1	0.8	1.4	3.0	0.8	1.0	3.4	-0.6	0.1	0.5	-0.4	-0.4
2015	103.2	1.0	4.3	4.0	0.2	0.5	1.7	0.3	-1.3	-0.1	0.0	-0.4
2016	103.6	0.4	-0.8	1.1	1.6	0.5	0.7	-0.2	-0.7	0.0	0.0	0.1
2016 II	103.5	0.3	0.1	1.0	1.8	0.1	0.3	-0.2	-0.1	0.5	-0.1	0.1
III	103.7	0.4	-1.3	0.8	2.2	0.3	1.3	-0.1	-1.0	0.0	0.1	0.4
IV	103.9	0.6	-2.9	1.8	1.2	0.7	1.1	-1.1	-0.8	0.1	0.3	0.6
2017 I	104.1	0.5	-0.6	0.9	1.3	0.9	1.9	-0.9	-0.4	0.4	0.0	0.1
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2014	108.5	1.3	1.1	1.6	1.4	1.4	2.2	1.8	1.7	1.2	0.8	1.2
2015	109.7	1.1	0.9	1.1	0.1	1.3	1.2	0.9	0.8	1.2	1.2	0.9
2016	111.7	1.9	0.0	1.4	2.1	1.6	2.3	2.9	3.7	1.7	2.4	3.0
2016 II	111.1	1.6	-0.1	1.0	1.7	1.8	2.1	2.6	3.5	1.1	2.2	2.7
III	111.8	2.0	0.4	1.8	2.7	1.6	2.3	3.5	4.4	1.3	2.4	3.5
IV	112.6	2.1	1.0	1.7	2.5	2.1	2.4	3.1	4.3	1.1	2.5	3.3
2017 I	113.0	2.0	0.7	1.8	2.9	1.9	1.7	2.0	3.9	2.1	2.4	2.4
Darba ražīgums stundā												
2014	104.2	0.8	1.9	2.6	0.4	1.3	3.4	-0.5	0.4	0.4	-0.7	-0.1
2015	105.2	0.9	3.4	3.5	-0.6	0.8	0.7	0.0	-1.7	-0.1	0.0	-0.5
2016	106.2	1.0	-0.9	1.5	2.2	0.8	1.9	1.2	-0.5	0.3	1.1	0.4
2016 II	105.6	0.7	-0.6	1.1	2.1	0.3	1.1	0.8	-0.6	0.4	1.0	0.4
III	106.2	1.2	-1.0	1.4	2.9	0.6	2.9	1.7	-0.3	0.8	1.2	1.0
IV	106.6	1.2	-2.0	2.0	2.5	1.1	2.4	0.6	-0.5	0.6	1.4	0.9
2017 I	106.8	1.0	0.7	1.0	2.1	1.3	2.4	-0.2	-0.5	0.8	0.8	0.1

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1									
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti		Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem		Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi												
2014	969.5	4 970.5	5 939.9	1 581.7	2 147.6	3 729.4	9 669.3	121.5	430.3	109.2	661.0	10 330.3
2015	1 036.5	5 566.3	6 602.8	1 439.2	2 159.8	3 599.1	10 201.8	74.6	485.5	75.4	635.5	10 837.3
2016	1 073.1	6 117.1	7 190.2	1 320.3	2 175.8	3 496.1	10 686.3	70.4	523.7	95.8	689.9	11 376.2
2016 III	1 066.6	5 946.7	7 013.3	1 393.3	2 172.6	3 565.8	10 579.2	80.5	504.0	92.3	676.8	11 255.9
IV	1 073.1	6 117.1	7 190.2	1 320.3	2 175.8	3 496.1	10 686.3	70.4	523.7	95.8	689.9	11 376.2
2017 I	1 088.6	6 303.7	7 392.2	1 306.0	2 180.0	3 486.0	10 878.2	73.5	533.5	102.4	709.5	11 587.7
II	1 095.0	6 435.6	7 530.5	1 259.1	2 195.1	3 454.2	10 984.8	68.3	515.1	80.5	663.9	11 648.7
2017 febr.	1 086.1	6 208.5	7 294.6	1 325.0	2 178.0	3 503.0	10 797.6	66.7	514.0	96.6	677.4	11 475.0
marts	1 088.6	6 303.7	7 392.2	1 306.0	2 180.0	3 486.0	10 878.2	73.5	533.5	102.4	709.5	11 587.7
apr.	1 092.3	6 345.9	7 438.2	1 279.4	2 183.0	3 462.4	10 900.6	72.3	518.6	81.0	671.9	11 572.5
maijs	1 092.4	6 379.6	7 472.0	1 263.9	2 190.4	3 454.4	10 926.4	72.5	518.4	81.8	672.8	11 599.2
jūn.	1 095.0	6 435.6	7 530.5	1 259.1	2 195.1	3 454.2	10 984.8	68.3	515.1	80.5	663.9	11 648.7
jūl. ^(p)	1 093.9	6 459.6	7 553.5	1 244.7	2 200.8	3 445.6	10 999.1	66.7	512.7	75.7	655.1	11 654.1
Darījumi												
2014	59.0	374.9	433.9	-91.8	3.7	-88.1	345.8	3.6	11.9	13.0	28.5	374.3
2015	65.9	562.6	628.5	-135.4	12.3	-123.0	505.5	-48.0	49.8	-26.6	-24.8	480.7
2016	36.7	544.5	581.3	-109.2	15.9	-93.3	488.0	-4.3	38.1	16.4	50.2	538.2
2016 III	12.0	127.9	139.9	-15.7	2.3	-13.5	126.5	-3.7	13.1	-3.2	6.3	132.7
IV	6.5	156.1	162.6	-66.7	3.2	-63.5	99.1	-10.4	19.7	4.2	13.5	112.6
2017 I	15.5	189.1	204.5	-11.7	4.1	-7.6	197.0	3.1	9.9	6.0	19.1	216.0
II	6.4	151.4	157.9	-37.2	14.7	-22.5	135.4	-4.7	-18.1	-20.1	-43.0	92.4
2017 febr.	4.3	50.0	54.3	-5.3	-0.2	-5.4	48.9	-8.5	-5.4	2.0	-11.9	37.0
marts	2.4	97.4	99.8	-18.2	2.0	-16.2	83.6	6.9	19.5	6.1	32.4	116.1
apr.	3.7	46.8	50.5	-25.1	3.1	-22.0	28.5	-1.1	-14.9	-21.5	-37.5	-9.0
maijs	0.1	44.9	45.0	-8.5	6.9	-1.5	43.5	0.5	-0.1	0.0	0.4	43.9
jūn.	2.6	59.8	62.4	-3.7	4.7	1.1	63.4	-4.1	-3.2	1.3	-5.9	57.5
jūl. ^(p)	-1.1	30.2	29.1	-12.3	2.5	-9.8	19.3	-1.4	-2.4	-3.0	-6.8	12.5
Pieauguma temps												
2014	6.5	8.4	8.0	-5.4	0.2	-2.3	3.7	2.9	2.9	19.2	4.6	3.8
2015	6.8	11.3	10.5	-8.6	0.6	-3.3	5.2	-39.1	11.4	-25.0	-3.7	4.6
2016	3.5	9.8	8.8	-7.6	0.7	-2.6	4.8	-5.8	7.8	21.6	7.9	5.0
2016 III	3.7	9.3	8.4	-3.3	0.5	-1.0	5.0	-12.8	7.7	13.7	5.4	5.1
IV	3.5	9.8	8.8	-7.6	0.7	-2.6	4.8	-5.8	7.8	21.6	7.9	5.0
2017 I	3.7	10.1	9.1	-7.5	0.8	-2.5	5.1	-14.4	12.9	4.2	8.0	5.3
II	3.8	10.7	9.7	-9.4	1.1	-3.0	5.3	-18.6	5.0	-13.9	-0.6	5.0
2017 febr.	3.9	9.2	8.4	-6.3	0.7	-2.1	4.7	-24.4	7.2	7.0	2.9	4.6
marts	3.7	10.1	9.1	-7.5	0.8	-2.5	5.1	-14.4	12.9	4.2	8.0	5.3
apr.	4.2	10.2	9.3	-8.7	0.9	-2.9	5.1	-17.8	7.9	-16.0	1.1	4.8
maijs	3.9	10.3	9.3	-8.7	1.0	-2.8	5.1	-17.0	7.1	-9.4	1.6	4.9
jūn.	3.8	10.7	9.7	-9.4	1.1	-3.0	5.3	-18.6	5.0	-13.9	-0.6	5.0
jūl. ^(p)	3.4	10.1	9.1	-10.0	1.2	-3.2	4.9	-18.5	3.6	-21.5	-2.8	4.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2014	1 863.4	1 366.3	365.1	112.6	19.4	5 555.6	2 749.5	812.1	1 991.1	2.8	847.2	222.2	332.9
2015	1 950.8	1 503.1	321.8	117.5	8.4	5 748.9	3 059.7	695.1	1 991.7	2.4	949.7	225.8	364.7
2016	2 077.2	1 656.4	293.9	118.3	8.6	6 049.8	3 399.6	643.6	2 004.8	1.7	979.5	196.6	380.6
2016 III	2 069.0	1 622.9	317.7	119.3	9.1	5 977.7	3 301.8	672.0	2 001.3	2.6	953.9	206.2	386.3
IV	2 077.2	1 656.4	293.9	118.3	8.6	6 049.8	3 399.6	643.6	2 004.8	1.7	979.5	196.6	380.6
2017 I	2 170.9	1 743.5	303.6	117.4	6.4	6 139.8	3 503.3	620.0	2 013.7	2.7	972.5	190.9	389.1
II	2 196.1	1 775.3	295.4	118.9	6.5	6 188.7	3 560.9	599.1	2 026.4	2.3	975.1	198.0	400.2
2017 febr.	2 142.7	1 717.1	301.5	117.3	6.8	6 111.5	3 469.4	627.2	2 012.0	2.8	937.2	195.5	391.2
marts	2 170.9	1 743.5	303.6	117.4	6.4	6 139.8	3 503.3	620.0	2 013.7	2.7	972.5	190.9	389.1
apr.	2 164.8	1 746.1	294.8	117.1	6.8	6 156.5	3 524.2	611.5	2 017.6	3.2	962.0	199.7	397.6
maijs	2 172.7	1 753.3	294.5	118.8	6.2	6 173.6	3 542.3	605.5	2 023.2	2.7	966.6	195.8	397.7
jūn.	2 196.1	1 775.3	295.4	118.9	6.5	6 188.7	3 560.9	599.1	2 026.4	2.3	975.1	198.0	400.2
jūl. ^(p)	2 177.8	1 761.9	290.6	119.1	6.2	6 200.4	3 573.4	593.1	2 031.8	2.0	992.3	193.7	407.6
Darījumi													
2014	68.7	91.1	-26.7	1.5	2.8	140.7	208.8	-65.0	-1.4	-1.7	52.7	7.3	21.0
2015	83.9	123.7	-33.5	4.9	-11.2	193.6	303.0	-109.9	0.9	-0.4	84.0	-0.1	30.3
2016	128.7	152.9	-24.7	0.2	0.2	300.8	334.9	-46.8	13.4	-0.8	28.6	-28.2	17.1
2016 III	35.2	29.9	3.9	0.7	0.7	73.8	87.7	-16.6	3.2	-0.5	-0.2	-4.2	6.2
IV	4.2	28.2	-22.3	-1.2	-0.5	70.6	92.6	-24.5	3.4	-0.9	21.2	-8.9	-4.9
2017 I	96.5	88.5	11.1	-1.0	-2.2	90.1	104.1	-23.9	8.8	1.1	-5.4	-5.2	8.6
II	34.9	37.8	-5.1	1.9	0.2	52.1	60.8	-20.0	11.8	-0.5	19.1	7.5	10.8
2017 febr.	19.9	17.8	2.3	0.0	-0.2	22.7	30.3	-9.3	1.5	0.1	-6.2	0.9	-1.2
marts	30.0	27.6	2.7	0.0	-0.4	28.8	34.2	-7.1	1.7	-0.1	36.3	-4.4	-2.5
apr.	-2.6	4.4	-7.2	-0.3	0.5	17.9	21.8	-8.3	4.0	0.5	-8.8	9.0	8.2
maijs	11.9	10.2	0.6	1.7	-0.6	18.4	19.6	-5.6	5.0	-0.6	17.1	-3.7	0.1
jūn.	25.5	23.2	1.5	0.5	0.4	15.7	19.5	-6.2	2.8	-0.4	10.8	2.2	2.5
jūl. ^(p)	-14.7	-10.7	-4.0	0.2	-0.3	9.5	13.1	-5.7	2.4	-0.2	20.7	-4.0	7.5
Pieauguma temps													
2014	4.0	7.6	-6.6	1.3	15.9	2.6	8.2	-7.4	-0.1	-37.8	6.6	3.9	7.0
2015	4.5	9.0	-9.4	4.4	-57.4	3.5	11.0	-13.6	0.0	-15.1	9.7	0.0	9.1
2016	6.6	10.2	-7.7	0.2	2.2	5.2	10.9	-6.8	0.7	-31.2	3.0	-12.5	4.7
2016 III	7.5	9.9	-1.3	1.8	-8.5	5.1	10.6	-4.9	0.4	-18.2	0.9	-5.7	7.7
IV	6.6	10.2	-7.7	0.2	2.2	5.2	10.9	-6.8	0.7	-31.2	3.0	-12.5	4.7
2017 I	8.1	11.8	-5.0	-0.3	-32.6	5.3	11.5	-10.1	1.0	2.1	1.6	-12.3	3.6
II	8.4	11.6	-3.9	0.3	-21.3	4.9	10.7	-12.4	1.4	-25.5	3.6	-5.1	5.4
2017 febr.	7.5	10.9	-4.8	-0.4	-26.7	5.4	11.5	-9.0	0.9	-4.8	-2.2	-14.8	5.1
marts	8.1	11.8	-5.0	-0.3	-32.6	5.3	11.5	-10.1	1.0	2.1	1.6	-12.3	3.6
apr.	7.0	10.6	-6.9	-0.5	-20.0	5.2	11.4	-11.1	1.2	-9.9	1.3	-6.6	5.4
maijs	7.5	10.8	-5.7	0.5	-22.4	5.1	11.2	-11.7	1.3	-24.0	2.8	-8.0	4.9
jūn.	8.4	11.6	-3.9	0.3	-21.3	4.9	10.7	-12.4	1.4	-25.5	3.6	-5.1	5.4
jūl. ^(p)	6.8	9.7	-5.2	1.0	-25.1	4.5	10.1	-12.6	1.4	-30.3	5.9	-8.8	5.8

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot naudas tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi								
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem				
										Koriģētie aizdevumi ²⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi													
2014	3 615.6	1 135.0	2 478.5	12 506.8	10 454.5	10 725.2	4 317.2	5 200.2	808.1	129.0	1 280.0	772.4	
2015	3 904.2	1 112.3	2 789.5	12 599.4	10 512.0	10 805.8	4 291.4	5 306.9	790.1	123.5	1 305.1	782.3	
2016	4 397.8	1 081.9	3 302.7	12 838.1	10 671.8	10 978.5	4 313.5	5 407.7	838.2	112.5	1 382.1	784.2	
2016 III	4 272.2	1 105.2	3 153.7	12 768.5	10 623.5	10 926.2	4 303.6	5 378.2	832.6	109.1	1 364.5	780.5	
IV	4 397.8	1 081.9	3 302.7	12 838.1	10 671.8	10 978.5	4 313.5	5 407.7	838.2	112.5	1 382.1	784.2	
2017 I	4 439.1	1 070.3	3 354.7	12 971.0	10 755.0	11 046.5	4 334.2	5 456.5	851.5	112.9	1 423.8	792.2	
II	4 457.9	1 065.2	3 378.5	12 967.2	10 725.8	11 041.7	4 300.9	5 486.2	826.2	112.5	1 439.9	801.6	
2017 febr.	4 400.1	1 073.1	3 313.2	12 908.2	10 717.7	11 013.6	4 334.6	5 441.6	830.0	111.6	1 397.5	793.0	
marts	4 439.1	1 070.3	3 354.7	12 971.0	10 755.0	11 046.5	4 334.2	5 456.5	851.5	112.9	1 423.8	792.2	
apr.	4 465.9	1 072.2	3 379.5	12 953.3	10 741.3	11 044.1	4 337.2	5 465.7	823.9	114.4	1 423.4	788.7	
maijs	4 477.8	1 066.3	3 397.1	12 975.4	10 746.2	11 058.1	4 341.5	5 473.0	820.6	111.0	1 439.9	789.4	
jūn.	4 457.9	1 065.2	3 378.5	12 967.2	10 725.8	11 041.7	4 300.9	5 486.2	826.2	112.5	1 439.9	801.6	
jūl. ^(p)	4 492.3	1 058.3	3 419.6	12 988.5	10 735.2	11 070.9	4 304.7	5 484.6	831.6	114.4	1 456.7	796.6	
Darījumi													
2014	73.8	16.4	57.4	-99.9	-47.1	-32.6	-60.6	-14.9	16.7	11.7	-89.8	37.0	
2015	296.1	-21.1	316.9	84.9	58.2	76.2	-13.7	98.1	-20.5	-5.7	25.1	1.5	
2016	489.5	-34.8	524.2	316.8	234.4	258.3	81.2	120.2	44.1	-11.1	78.1	4.3	
2016 III	78.1	-7.3	85.2	113.1	70.3	72.5	4.0	33.7	27.5	5.2	20.7	22.1	
IV	161.4	-20.2	181.7	79.6	62.6	69.2	22.1	36.1	1.1	3.3	15.3	1.6	
2017 I	77.9	-10.9	88.3	149.0	98.9	87.5	29.6	51.2	17.6	0.5	40.6	9.5	
II	21.6	-3.2	24.7	55.5	18.8	42.0	-2.3	39.0	-17.6	-0.3	20.8	16.0	
2017 febr.	8.0	-13.0	20.9	24.5	20.0	15.3	3.8	20.1	-0.9	-3.0	0.2	4.4	
marts	47.6	-3.2	50.8	73.1	48.4	45.8	7.1	17.1	22.8	1.3	25.3	-0.6	
apr.	24.2	1.8	22.3	-7.9	-4.7	6.6	7.1	12.0	-25.4	1.6	-0.4	-2.7	
maijs	13.7	-3.4	17.0	31.1	14.3	22.9	9.0	9.1	-0.5	-3.3	16.9	0.0	
jūn.	-16.3	-1.6	-14.5	32.3	9.2	12.5	-18.3	17.9	8.2	1.5	4.3	18.7	
jūl. ^(p)	34.5	-6.4	40.8	34.6	22.6	44.7	11.8	0.3	8.5	2.0	17.4	-5.5	
Pieauguma temps													
2014	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.4	-0.3	-1.4	-0.3	1.8	11.9	-6.6	4.6	
2015	8.2	-1.9	12.8	0.7	0.6	0.7	-0.3	1.9	-2.5	-4.4	2.0	0.2	
2016	12.5	-3.1	18.8	2.5	2.2	2.4	1.9	2.3	5.6	-9.0	6.0	0.6	
2016 III	10.8	-2.5	16.3	2.0	1.9	2.1	1.4	2.1	5.4	-10.7	3.5	0.8	
IV	12.5	-3.1	18.8	2.5	2.2	2.4	1.9	2.3	5.6	-9.0	6.0	0.6	
2017 I	10.9	-4.2	16.8	3.1	2.4	2.7	1.8	2.5	4.9	3.6	8.2	4.6	
II	8.1	-3.7	12.5	3.1	2.4	2.5	1.2	3.0	3.6	8.3	7.2	6.5	
2017 febr.	10.7	-3.9	16.3	2.6	2.0	2.3	1.5	2.4	4.2	-11.5	6.3	3.7	
marts	10.9	-4.2	16.8	3.1	2.4	2.7	1.8	2.5	4.9	3.6	8.2	4.6	
apr.	10.3	-4.4	15.9	2.9	2.2	2.6	1.7	2.6	2.5	1.5	7.6	4.5	
maijs	9.5	-4.8	14.9	2.9	2.2	2.7	1.6	2.8	2.1	0.2	8.1	3.9	
jūn.	8.1	-3.7	12.5	3.1	2.4	2.5	1.2	3.0	3.6	8.3	7.2	6.5	
jūl. ^(p)	7.7	-4.0	11.9	3.0	2.2	2.6	1.2	2.9	3.3	3.8	7.4	5.5	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto virtuālās konsolidācijas (cash pooling) pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un māsasaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
	Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2014	4 317.2	4 270.2	1 112.3	724.9	2 480.0	5 200.2	5 545.5	562.9	3 860.9	776.4
2015	4 291.4	4 273.3	1 041.1	762.2	2 488.2	5 306.9	5 640.0	595.2	3 948.4	763.3
2016	4 313.5	4 312.8	998.3	798.3	2 516.8	5 407.7	5 724.3	615.0	4 044.9	747.7
2016 III	4 303.6	4 295.8	1 011.5	789.1	2 503.1	5 378.2	5 700.0	607.3	4 018.2	752.6
IV	4 313.5	4 312.8	998.3	798.3	2 516.8	5 407.7	5 724.3	615.0	4 044.9	747.7
2017 I	4 334.2	4 332.9	1 004.3	803.0	2 526.9	5 456.5	5 768.2	626.5	4 085.6	744.4
II	4 300.9	4 313.5	988.8	797.4	2 514.7	5 486.2	5 798.4	634.8	4 114.0	737.3
2017 febr.	4 334.6	4 327.5	1 011.4	798.9	2 524.3	5 441.6	5 754.9	622.7	4 072.4	746.5
marts	4 334.2	4 332.9	1 004.3	803.0	2 526.9	5 456.5	5 768.2	626.5	4 085.6	744.4
apr.	4 337.2	4 339.5	998.2	805.3	2 533.7	5 465.7	5 776.2	628.5	4 096.4	740.8
maijs	4 341.5	4 344.3	1 001.2	804.7	2 535.6	5 473.0	5 792.3	635.2	4 096.7	741.1
jūn.	4 300.9	4 313.5	988.8	797.4	2 514.7	5 486.2	5 798.4	634.8	4 114.0	737.3
jūl. ^(p)	4 304.7	4 327.7	985.2	801.7	2 517.8	5 484.6	5 808.5	639.0	4 111.9	733.7
Darījumi										
2014	-60.6	-67.1	-14.1	2.6	-49.0	-14.9	5.6	-3.0	-3.2	-8.7
2015	-13.7	22.9	-64.2	32.0	18.5	98.1	76.4	21.8	80.0	-3.6
2016	81.2	98.7	-18.1	44.3	55.0	120.2	113.8	23.4	106.0	-9.2
2016 III	4.0	12.3	-23.7	13.5	14.2	33.7	27.9	5.0	32.5	-3.8
IV	22.1	32.5	-9.5	9.0	22.5	36.1	31.4	9.2	31.5	-4.5
2017 I	29.6	32.3	9.3	6.8	13.5	51.2	46.2	11.3	40.1	-0.1
II	-2.3	9.7	-2.1	0.6	-0.8	39.0	40.5	10.2	29.0	-0.3
2017 febr.	3.8	5.3	-2.7	-1.1	7.6	20.1	12.5	2.1	18.6	-0.7
marts	7.1	14.6	-4.6	5.9	5.8	17.1	14.9	4.3	13.9	-1.1
apr.	7.1	9.9	-4.0	3.6	7.5	12.0	11.4	2.3	10.8	-1.1
maijs	9.0	8.6	6.7	1.0	1.3	9.1	18.0	7.1	1.1	0.9
jūn.	-18.3	-8.9	-4.8	-3.9	-9.6	17.9	11.1	0.8	17.1	-0.1
jūl. ^(p)	11.8	23.6	-0.3	5.9	6.1	0.3	12.6	4.6	-1.9	-2.4
Pieauguma temps										
2014	-1.4	-1.5	-1.3	0.4	-1.9	-0.3	0.1	-0.5	-0.1	-1.1
2015	-0.3	0.5	-5.8	4.4	0.7	1.9	1.4	3.8	2.1	-0.5
2016	1.9	2.3	-1.8	5.8	2.2	2.3	2.0	3.9	2.7	-1.2
2016 III	1.4	2.0	-3.0	6.5	1.8	2.1	1.8	3.3	2.4	-0.9
IV	1.9	2.3	-1.8	5.8	2.2	2.3	2.0	3.9	2.7	-1.2
2017 I	1.8	2.4	-2.7	5.0	2.6	2.5	2.4	4.5	3.0	-1.2
II	1.2	2.0	-2.5	3.8	2.0	3.0	2.6	5.9	3.3	-1.2
2017 febr.	1.5	2.0	-2.2	3.9	2.3	2.4	2.3	4.2	2.8	-1.0
marts	1.8	2.4	-2.7	5.0	2.6	2.5	2.4	4.5	3.0	-1.2
apr.	1.7	2.5	-3.0	5.0	2.6	2.6	2.5	4.6	3.0	-1.1
maijs	1.6	2.5	-2.5	5.0	2.4	2.8	2.6	6.3	2.9	-1.0
jūn.	1.2	2.0	-2.5	3.8	2.0	3.0	2.6	5.9	3.3	-1.2
jūl. ^(p)	1.2	2.4	-2.0	3.7	1.8	2.9	2.6	6.6	3.1	-1.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklassificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. māsasaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto virtuālās konsolidācijas (*cash pooling*) pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Atlikumi									
2014	269.4	7 131.5	2 186.6	92.2	2 391.5	2 461.1	1 389.0	219.7	184.5	139.7
2015	284.8	6 996.9	2 119.7	79.8	2 254.0	2 543.5	1 353.7	261.7	205.9	135.6
2016	318.8	6 921.4	2 054.4	70.6	2 144.3	2 652.0	1 142.6	237.9	205.9	121.6
2016 III	310.1	6 966.7	2 068.5	72.4	2 130.8	2 695.0	1 210.7	281.3	209.2	129.1
IV	318.8	6 921.4	2 054.4	70.6	2 144.3	2 652.0	1 142.6	237.9	205.9	121.6
2017 I	304.1	6 880.5	2 033.2	69.2	2 100.3	2 677.8	1 110.1	252.1	182.2	111.8
II	296.6	6 772.2	2 003.4	67.0	2 066.1	2 635.7	1 031.1	261.2	154.2	109.7
2017 febr.	295.7	6 920.3	2 028.4	69.6	2 125.3	2 697.0	1 126.4	256.4	171.3	104.4
marts	304.1	6 880.5	2 033.2	69.2	2 100.3	2 677.8	1 110.1	252.1	182.2	111.8
apr.	335.9	6 848.5	2 023.4	69.3	2 082.5	2 673.3	1 095.2	242.4	175.4	103.7
maijs	310.5	6 832.0	2 015.7	67.0	2 080.9	2 668.4	1 044.0	244.5	162.4	104.3
jūn.	296.6	6 772.2	2 003.4	67.0	2 066.1	2 635.7	1 031.1	261.2	154.2	109.7
jūl. ^(p)	322.4	6 724.8	1 989.9	63.5	2 058.1	2 613.3	1 058.6	161.8	128.1	76.4
	Darījumi									
2014	-4.0	-171.0	-120.8	2.0	-160.1	107.9	238.7	-13.2	0.7	17.8
2015	9.2	-213.6	-106.2	-13.5	-216.1	122.2	-85.3	-19.3	21.4	-4.0
2016	31.0	-107.8	-73.3	-9.1	-111.0	85.5	-273.7	-71.2	12.8	-12.0
2016 III	-9.2	-45.0	-25.8	-2.0	-41.7	24.6	-97.7	-15.0	-19.2	-13.7
IV	6.6	-12.5	-21.6	-2.6	-11.9	23.6	-41.9	-92.4	-0.2	-7.5
2017 I	-16.2	-14.8	-15.0	-1.4	-31.4	33.1	-32.8	-9.1	-22.6	-9.1
II	-7.6	-11.1	-22.3	-2.1	3.4	9.9	-20.7	17.3	-28.0	-2.1
2017 febr.	-8.2	13.5	-10.9	-0.2	-5.6	30.2	-34.0	43.8	-5.1	-2.0
marts	8.4	-7.1	5.8	-0.4	-20.9	8.4	-5.2	1.9	10.8	7.5
apr.	31.8	-18.4	-8.2	0.2	-6.0	-4.3	-3.8	-8.1	-6.8	-8.2
maijs	-25.4	14.9	-5.6	-2.3	14.3	8.4	-27.9	16.4	-13.0	0.6
jūn.	-14.0	-7.6	-8.4	0.0	-4.9	5.7	11.0	9.0	-8.2	5.4
jūl. ^(p)	25.8	-24.7	-11.5	-1.1	5.5	-17.7	46.9	-102.4	-26.0	-33.3
	Pieauguma temps									
2014	-1.6	-2.3	-5.1	2.2	-6.3	4.5	-	-	0.4	14.6
2015	3.6	-3.0	-4.8	-14.5	-8.8	4.9	-	-	11.6	-2.9
2016	10.9	-1.5	-3.5	-11.5	-5.0	3.3	-	-	6.3	-9.0
2016 III	5.3	-2.1	-4.3	-12.2	-6.2	3.8	-	-	1.5	-8.2
IV	10.9	-1.5	-3.5	-11.5	-5.0	3.3	-	-	6.3	-9.0
2017 I	-4.6	-1.1	-4.0	-10.1	-4.6	4.5	-	-	-21.2	-25.3
II	-8.2	-1.2	-4.0	-10.8	-3.7	3.5	-	-	-30.7	-22.6
2017 febr.	-1.7	-1.0	-4.4	-10.5	-3.4	3.9	-	-	-25.7	-25.7
marts	-4.6	-1.1	-4.0	-10.1	-4.6	4.5	-	-	-21.2	-25.3
apr.	5.5	-1.5	-4.4	-9.0	-4.6	3.8	-	-	-20.9	-24.8
maijs	3.2	-1.3	-4.4	-11.6	-3.9	3.8	-	-	-23.5	-23.6
jūn.	-8.2	-1.2	-4.0	-10.8	-3.7	3.5	-	-	-30.7	-22.6
jūl. ^(p)	-2.4	-1.2	-4.2	-11.4	-2.7	2.5	-	-	-35.6	-39.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2013	-3.0	-2.6	-0.2	-0.1	-0.1	-0.2
2014	-2.6	-2.2	-0.2	0.0	-0.2	0.1
2015	-2.1	-1.9	-0.2	0.1	-0.1	0.3
2016	-1.5	-1.7	0.0	0.2	0.0	0.7
2016 II	-1.8	.	.	.	.	0.5
III	-1.8	.	.	.	.	0.5
IV	-1.5	.	.	.	.	0.7
2017 I	-1.3	.	.	.	.	0.9

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi					Izdevumi							
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Atlīdzība nodarbinātajiem	Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2013	46.7	46.2	12.6	13.0	15.5	0.5	49.7	45.6	10.4	5.3	2.8	23.0	4.1
2014	46.7	46.3	12.5	13.1	15.5	0.5	49.3	45.3	10.3	5.3	2.7	23.0	4.0
2015	46.4	45.9	12.6	13.1	15.3	0.5	48.5	44.6	10.1	5.2	2.4	22.8	3.9
2016	46.3	45.8	12.6	13.0	15.4	0.5	47.8	44.3	10.0	5.2	2.2	22.8	3.5
2016 II	46.3	45.8	12.5	13.1	15.3	0.5	48.1	44.2	10.0	5.2	2.3	22.8	3.8
III	46.3	45.8	12.6	13.1	15.4	0.5	48.1	44.3	10.0	5.2	2.2	22.8	3.8
IV	46.3	45.8	12.6	13.0	15.4	0.5	47.8	44.3	10.0	5.2	2.2	22.8	3.5
2017 I	46.3	45.8	12.7	13.0	15.3	0.4	47.6	44.1	10.0	5.1	2.2	22.8	3.5

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs		Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta	
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērts- papīri	Kreditore (rezidenti)	Kreditore (nereziden- ti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas
	1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14
2013	91.4	2.6	17.5	71.2	46.4	26.3	10.4	81.0	19.4	32.1	39.9	89.3	2.1
2014	92.0	2.7	17.1	72.1	45.2	26.0	10.0	82.0	18.8	31.9	41.2	89.9	2.1
2015	90.3	2.8	16.2	71.3	45.5	27.5	9.3	81.0	17.7	31.1	41.5	88.2	2.1
2016	89.2	2.7	15.5	71.0	47.8	30.3	9.0	80.3	17.3	29.5	42.5	87.2	2.1
2016 II	91.2	2.7	16.0	72.5	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	90.0	2.7	15.6	71.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	89.2	2.7	15.4	71.1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2017 I	89.5	2.7	15.1	71.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas	Cita		
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2013	1.9	0.2	-0.2	-0.8	-0.5	-0.4	-0.2	0.4	0.2	0.4	1.9	2.6
2014	0.6	-0.1	-0.1	-0.3	0.2	-0.2	-0.3	0.0	0.0	0.2	0.8	2.5
2015	-1.7	-0.3	-0.9	-0.5	0.2	-0.2	-0.3	-0.1	-0.1	-0.3	-0.5	1.3
2016	-1.0	-0.7	-0.3	0.2	0.2	-0.1	0.0	0.1	-0.3	-0.2	-0.1	1.5
2016 II	-0.9	-0.5	0.1	0.4	0.8	-0.2	-0.2	0.0	-0.1	-0.2	-0.5	2.0
III	-1.4	-0.5	-0.5	-0.2	0.2	-0.1	-0.3	0.0	-0.2	-0.1	-0.4	1.4
IV	-1.0	-0.7	-0.3	0.3	0.2	0.0	0.0	0.1	-0.3	-0.3	-0.1	1.5
2017 I	-1.6	-0.9	-0.5	-0.1	-0.1	-0.2	0.0	0.1	-0.2	-0.2	-0.2	1.0

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucies perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Apgrozībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Kopā	Mainīgā procentu likme		Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014	15.9	13.8	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.6	0.4	3.5	2.8	0.8	1.6
2015	14.7	12.8	4.3	1.9	0.5	6.6	2.9	1.4	0.1	3.3	3.0	0.4	1.2
2016	14.7	12.9	4.8	1.7	0.4	6.7	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2016 II	15.4	13.6	4.8	1.8	0.5	6.7	2.7	1.3	-0.1	3.1	2.9	0.3	1.1
III	15.0	13.2	4.0	1.8	0.4	6.8	2.6	1.3	-0.1	3.1	2.8	0.2	1.2
IV	14.7	12.9	4.8	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.1	3.0	2.9	0.2	1.2
2017 I	14.6	12.8	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.1
2017 febr.	14.4	12.7	4.3	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.3
	14.6	12.8	4.6	1.7	0.4	6.9	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.9	0.2	1.1
	14.2	12.5	4.6	1.7	0.4	7.0	2.6	1.2	-0.2	3.0	2.7	0.2	1.2
	14.3	12.6	4.6	1.7	0.4	7.0	2.5	1.2	-0.2	2.9	2.6	0.1	1.2
	13.8	12.1	4.3	1.7	0.4	7.1	2.5	1.2	-0.2	2.9	2.6	0.2	1.2
jūn.	13.5	11.8	4.3	1.7	0.4	7.1	2.5	1.2	-0.2	2.9	2.6	0.2	1.3

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)									
2013	-3.1	-0.2	-0.2	-5.7	-13.1	-7.0	-4.0	-2.9	-5.1
2014	-3.1	0.3	0.7	-3.7	-3.7	-6.0	-3.9	-3.0	-8.8
2015	-2.5	0.7	0.1	-2.0	-5.9	-5.1	-3.6	-2.7	-1.2
2016	-2.6	0.8	0.3	-0.6	0.7	-4.5	-3.4	-2.4	0.4
2016 II	-2.6	0.7	0.8	-1.5	-3.7	-5.3	-3.2	-2.4	-1.3
III	-3.0	0.5	0.5	-1.6	-1.8	-4.8	-3.3	-2.4	-1.0
IV	-2.6	0.8	0.3	-0.7	0.7	-4.5	-3.4	-2.4	0.4
2017 I	-2.3	1.0	0.0	-0.5	1.3	-4.2	-3.4	-2.3	0.7
Valdības parāds									
2013	105.6	77.5	10.2	119.5	177.4	95.5	92.3	129.0	102.2
2014	106.7	74.9	10.7	105.3	179.7	100.4	94.9	131.8	107.1
2015	106.0	71.2	10.1	78.7	177.4	99.8	95.6	132.1	107.5
2016	105.9	68.3	9.5	75.4	179.0	99.4	96.0	132.6	107.8
2016 II	109.7	70.2	9.7	74.9	179.7	101.1	97.9	135.4	107.5
III	108.7	69.4	9.6	75.1	176.3	100.4	97.2	132.7	110.6
IV	106.0	68.3	9.5	72.8	179.0	99.4	96.3	132.6	107.8
2017 I	107.7	66.9	9.2	74.3	176.2	100.4	98.7	134.7	107.0

	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2013	-1.0	-2.6	1.0	-2.6	-2.4	-1.4	-4.8	-15.1	-2.7	-2.6
2014	-1.6	-0.7	1.4	-2.0	-2.3	-2.7	-7.2	-5.4	-2.7	-3.2
2015	-1.3	-0.2	1.4	-1.3	-2.1	-1.1	-4.4	-2.9	-2.7	-2.7
2016	0.0	0.3	1.6	1.0	0.4	-1.6	-2.0	-1.8	-1.7	-1.9
2016 II	-0.4	0.4	1.4	0.4	-1.0	-0.9	-3.5	-1.8	-2.3	-2.4
III	0.2	0.2	1.5	0.8	-0.4	-0.6	-3.7	-1.7	-2.0	-2.2
IV	0.0	0.3	1.6	1.0	0.4	-1.6	-2.0	-1.8	-1.7	-1.9
2017 I	-0.1	0.7	1.3	2.1	1.0	-1.2	-1.7	-1.4	-1.5	-1.6
Valdības parāds										
2013	39.0	38.7	23.4	68.7	67.7	81.3	129.0	71.0	54.7	56.5
2014	40.9	40.5	22.4	64.3	67.9	84.4	130.6	80.9	53.6	60.2
2015	36.5	42.7	21.6	60.6	65.2	85.5	129.0	83.1	52.5	63.7
2016	40.1	40.2	20.0	58.3	62.3	84.6	130.4	79.7	51.9	63.6
2016 II	38.9	40.1	21.4	61.0	63.2	86.2	131.6	82.5	52.9	61.7
III	37.9	41.3	20.9	59.8	61.5	83.7	133.1	82.8	52.7	61.7
IV	40.1	40.2	20.0	58.3	61.8	84.6	130.3	79.7	51.9	63.1
2017 I	39.0	39.3	23.0	59.0	59.6	82.6	130.5	81.4	53.5	62.6

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2017

Pasta adrese	60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	www.ecb.europa.eu

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2017. gada 6. septembrī.

ISSN 2363-3506 (interneta versija)

ES kataloga numurs QB-BP-17-006-LV-N (interneta versija)